

قواعد اللغة الفارسية

مع التطبيقات والنصوص

تأليف
الدكتور بديع محمد جمعة

٢٠٠٧ / ٢٠٠٦

دار نصر للطباعة والنشر ت : ٤٩١٩٧٦٩

قواعد اللغة الفارسية

بسم الله الرحمن الرحيم

يلاحظ المتتبع لسير العلاقات الإيرانية العربية أنها بدأت في السنوات الأخيرة تسير نحو تحسن مضطرد ، حتى وصلت إلى مرحلة من الازدهار والتقدم في كل المجالات السياسية والاقتصادية والثقافية ، وليس هذا الازدهار مدعاة للدهشة ، بل ما كان يدعو للدهشة حقاً ، أن مرت هذه العلاقات في فترة سابقة بسوء فهم وقطيعة سياسية بين حكومة إيران وبعض الحكومات العربية ، وإن لم تصل هذه القطيعة إلى وجدان وتفكير أي شعب منهما ، وذلك لأن صلات الود والمحبة والتعاطف والمصير المشترك بين هذين الشعبين قديمة قدم التاريخ نفسه ، فالمصنف لكتب التاريخ القديم يدرك للوحلة الأولى بأن هذه الصلات سابقة على الإسلام وممتدة إلى فجر التاريخ ، بل إلى عصر الأساطير ، كما تحدثت الأساطير والكتب والأرائق عن الصلات التجارية التي كانت على إيران بالجزيرة العربية ، وكذلك حفلت الكتب بمظاهر الود والإخاء بين حكام إيران وشعبها ، وحكام الخيرة لدرجة أن يزججرو بن كرامانشاه يدفع بولي عهد بهرام إلى بلاط الخيرة لكي يحسنوا إعدادة وتربيته ، وهذا دليل على حسن تقدير الملك الفارسي لاجايا العرب وطرق تربيتهم ، ولم يكنف ملك الخيرة بتعليمه خصال العرب من شهامة وكرم وتضحية ، بل علمه كذلك صنعة العرب الأولى في ذلك الوقت ، وأعني بها صنعة

الشعر . حتى ثقلت معظم كتب التذاكر بأن أول من نظم شعراً في إيران كان بهرام هذا ، وأنه قال شعراً عربياً في الحيرة ، ثم قال شعراً فارسياً على غرارهِ عندما عاد إلى فارس لكي يحكم مكان أبيه .

وقد يظن البعض بأن علاقة إيران بالعالم العربي كانت قاصرة على البلاد العربية المجاورة للهضبة الإيرانية . ولكن هذا الظن بعيد عن الصواب ، إذ حفلت كتب التاريخ بالحديث عن علاقة بلاد العجم بكل البلاد العربية ، وعلى سبيل المثال فقد توطلت علاقات إيران بالفينيقيين ، حيث ساعد الفينيقيون إيران في بناء قوتهم البحرية وأساطيلهم التجارية ، حيث كان الفينيقيون سادة البحار في ذلك الوقت .

أما عن العلاقات الإيرانية الفرعونية ، فما زالت آثارها المادية قائمة حتى اليوم سواء بالأرض الإيرانية أو فوق الأرض المصرية ، فقد التقت الحضارتان المصرية والإيرانية منذ القرن السادس قبل الميلاد ، فشارك المهندسون والعمال المصريون في بناء معابد بيرسبوليس (على مقربة من شيراز) ، كما نقل الفرس عن المصريين صناعة الطب ، وكذلك صناعة التماثيل ، ومن يذهب إلى زيارة متحف طهران يجد في مدخله تماثيل ملكهم المشهور داريوش ، وقد ارتدى الزي الفرعوني حيث أشرف النحاتون المصريون على نحته وإعداده ، وفي الجهة المقابلة نقل المصريون عنهم طريقة الري في المناطق الصحراوية ، وذلك لزراعة بعض أراضي الواحات المصرية ، كما شاركوا المصريين في بناء معبد آمون ، والمساهمة في إعادة بناء المدرسة الطبية في سايس ، وتمثل أهم مظهر من مظاهر الاتصال بين إيران ومصر في التعاون المشترك لإعادة حفر قناة السويس لتكون شرياناً حيوياً يربط بين الشرق والغرب .

• • •

وبناءً على ما تقدم ، نرى أن اتسام العلاقات العربية الإيرانية بسمات الأخوة والترابط أمر طبيعي تفرضه ظروف العلاقات التاريخية والجغرافية

والمذهبية التي تربط بين الشعبين ، وما لا شك فيه أن هذه العلاقات لا بد وأن تترك بصماتها على لغتي الشعبين ، لذا نرى اللغة العربية وقد حظيت باهتمام الإيرانيين عبر العصور المختلفة ، حتى أنهم يدرسونها في جميع مراحل التعليم المختلفة ، وتوجد بالجامعات الإيرانية أقسام متخصصة في اللغة العربية وأدبها . ونفس الشيء نجده في البلاد العربية عامة وفي مصر على وجه الخصوص ، حيث توجد في معظم الجامعات المصرية أقسام خاصة لدراسة اللغة الفارسية وأدبها وحضارة شعبها .

وفي لبنان تحظى اللغة الفارسية بنصيب من الإهتمام ، إذ يتم تدريسها في الجامعة اللبنانية وجامعة بيروت العربية والجامعة الأمريكية . وفي العراق يهتمون بتدريس اللغة الفارسية في جميع الجامعات بالإضافة إلى وجود قسم متخصص بكلية الآداب بجامعة بغداد ، ونفس الشيء يمكن أن يقال عما تحظى به اللغة الفارسية من اهتمام في جامعات دول الخليج والسعودية وكذلك دول شمال أفريقية .

وبالإضافة إلى تدريس الفارسية في البلاد العربية ، فهناك مجهودات كبيرة يبذلها المتخصصون في دراسة اللغة الفارسية وأدبها وحضارة إيران لنشر بعض ذخائر الفكر الإيراني القديم والمعاصر ، وإثبات أن هذا الفكر الإيراني بما أنتج من آداب رفيعة لا يقل مجال من الأحوال عن الفكر الأوروبي وما أنتجه للبشرية من تراث أدبي وحضاري وأنه وثيق الصلة بالفكر العربي .

وإذا كان الإهتمام باللغة الفارسية وأدبها قد جاء متأخراً عن الإهتمام بلغات الغرب وأدبهم ، فإن الفرصة متاحة الآن لتعويض هذا التقصير ، إذ أن الصلات الوثيقة بين اللغتين العربية والفارسية ، تفوق الصلة بين اللغة العربية وأي لغة أوروبية ، ويمكن إجمال مظاهر التأثير والتأثر بين اللغتين في نقاط عدة :

أولاً : مظاهر تأثير اللغة العربية في اللغة الفارسية :

١ - استخدام الخط العربي في كتابة اللغة الفارسية :

كانت اللغة الفارسية قبل الاسلام تكتب بخط آرامي ، وعندما جاء الفتح الإسلامي لإيران ، أصبحت اللغة العربية هي اللغة الرسمية في إيران حالها في ذلك حال جميع الأمصار الإسلامية المختلفة ، وعلى هذا أهمل استخدام اللغة الفارسية القديمة ، وأهمل خطها ، وبعد قرنين من الزمان بدأت محاولات لإحياء اللغة الفارسية المندثرة ، ونظراً لقلة عدد الإيرانيين الذين كانوا لا يزالون على معرفة بالخط الآرامي الذي كانت تكتب به اللغة البهلوية ، فقد استبدل هذا الخط بالخط العربي الذي كان يجيده كل المتعلمين الإيرانيين . أما بالنسبة للحروف التي لا مثل لها في النطق العربي ، فقد استحدثوا لها حروفاً معتمدة على الأصل العربي مع زيادة نقطتين أو شرطة إلى الحرف العربي . وما لا شك فيه أن كتابة اللغة الفارسية بالخط العربي تمثل سهولة كبيرة للناطقين باللغة العربية ، حيث لا يبدلون أي مجهود في حفظ هذه الحروف ، كما يفعلون عادة مع أي لغة أجنبية ، يودون البدء في تعلمها وتعلم خطها .

٢ - الألفاظ العربية المستعملة في اللغة الفارسية :

عند إحياء الفرس للغةهم - أبان القرن الثالث الهجري - وجدوا أن الدين الإسلامي قد أدخل في قاموس الاستعمال اليومي للغة ألفاظاً جديدة متعلقة بالعقيدة الإسلامية لم تكن موجودة في لغتهم القديمة ، وليس لها أي مقابل ، فاضطروا لإدخال هذه الألفاظ برسماها وشكلها في معجم اللغة الفارسية ، ولم يقتصر الأمر على هذه الألفاظ وحدها ، بل إنهم استعاروا من اللغة العربية ألفاظاً عديدة لتحل محل الألفاظ القديمة التي اندثرت نتيجة لعدم استعمالها طوال قرنين من الزمان ، والملاحظ أن الألفاظ العربية التي دخلت المعجم

الفارسي كانت تفوق الألفاظ الفارسية الأصلية في عددها ، حتى جاز للبعض القول بأن المعجم العربي قد دخل برمته إلى المعجم الفارسي ، مما أصبح يمثل مشكلة أمام أبناء الفارسية ، في حين أنه يعد عاملاً مساعداً لايقال الناطق باللغة العربية على تعلم اللغة الفارسية والاستمتاع بأدبها الرفيع .

٣ - استعمال المصطلحات العربية في اللغة الفارسية :

بلا حظ المتصفح للكتب الفارسية ، أن الفرس قد استخدموا المصطلحات العربية ونقلوها دون ترجمة إلى اللغة الفارسية ، سواء أكانت هذه المصطلحات في مجال الفلسفة أو المنطق أو الرياضيات أو العلوم البلاغية ، ولم يقتصر الأمر عند هذا الحد ، بل إن عدداً كبيراً من الكتب الفارسية قد اختيرت لها عناوين عربية ، مثل حديقة الحقيقة لسنائي ، وتذكرة الأولياء ومنطق الطير لفريد الدين العطار ، وتذكرة الشعراء لدولتشاه ، وليباب الألباب لمحمد عوفي ، ونفحات الأنس لجامي ، وجامع التواريخ لرشيد الدين فضل الله . . . وغير ذلك من العناوين العربية التي تحفل بها المكتبة الفارسية .

٤ - استخدام بعض قواعد النحو العربي في النحو الفارسي :

نتيجة للكثرة الهائلة من الألفاظ العربية التي دخلت اللغة الفارسية ، اضطرت الفرس إلى الرضوخ لبعض قواعد النحو العربي كما هو الحال في استعمال جمع المؤنث السالم في جمع بعض الكلمات الفارسية الأصل ، وكذلك قبول الفارسية للصفة المؤنثة على وزن فعلي ، إلى غير ذلك من القواعد النحوية العربية التي دخلت النحو الفارسي .

٥ - محاكاة أدباء إيران للأدباء العرب :

حاول عدد من أدباء إيران في مجال النظم والنثر تقليد كبار أدباء اللغة

العربية ، فقد حاول عدد كبير من أدباء إيران نظم قصة ليلى والمجنون العربية ، وأشهر هؤلاء الشاعر نظامي الكنجوي ، كما جاءت مقامات حميدي الفارسية متأثرة بمقامات بدیع الزمان ، ويمكن القول بأن تأليف الفرس في مجال البلاغة جاء تقليداً لكتب البلاغة العربية حتى أن رشيد الدين الطواط قد استعان بالأمثلة العربية ليوضح بها الفن البلاغي قبل أن يضرب أمثلة فارسية .

• • •

هذه بعض مظاهر تأثير اللغة العربية وأدبها في اللغة الفارسية وأدبها وليست كل مظاهر التأثير ، ولكن كما أثرت العربية فقد تأثرت هي الأخرى باللغة الفارسية وأدبها ، فما أهم مظاهر هذا التأثير ؟

ثانياً : مظاهر تأثير اللغة الفارسية في اللغة العربية :

١ - استعمال ألفاظ فارسية في المعجم العربي :

كما استعارت اللغة الفارسية آلاف الألفاظ العربية ، فقد استعارت اللغة العربية عدداً من الألفاظ الفارسية لدرجة أن بعض هذه الألفاظ الفارسية قد وردت في القرآن الكريم وفي كلام الرسول عليه السلام ، فقد ذكر صبيح الأعشى عن عكرمة أنه قال : سئل ابن عباس هل تكلم النبي عليه السلام الفارسية ؟ قال نعم ، فقد دخل عليه سلمان الفارسي ؛ فقال له : درسته وسادته . قال بعض الشراح العرب : أظنه مرجحاً وأهلاً ، ولكن من يعرف الفارسية يدرك أن صحة ما قيل هو : (درست وساده) أي طاب مجلسك .

٢ - استعمال بعض المعاني والأخيلة الفارسية في الشعر العربي :

إن المتصفح للانتاج الشعري لشعراء العربية من أصل فارسي ، أو من هم من أصل عربي ولكن أتيحت لهم الفرصة لزيارة فارس والاطلاع على مظاهر

حضارتها ، يدرك بسهولة أو يسر أن هؤلاء الشعراء قد ضمنوا أشعارهم العديد من المأني والأخيلة الفارسية ، ومن هؤلاء على سبيل المثال لا الحصر البحتري . وبشار ، وأبو نواس ، والرومي ، كما يضاف إلى هؤلاء أصحاب اللسانين من الشعراء ، وهم الذين نظموا باللغتين العربية والفارسية وأخص منهم بالذكر سعدي الشيرازي وهمام التبريزي .

٣ - النثر الفنى :

كان العرب يهتمون بالشعر وإنشاده ، وذلك على حساب الاهتمام بالنثر وفنونه ، ولهذا استعان العرب بالفرس لإبان الدولتين الأموية والعباسية للإشراف على ديوان الرسائل ، ومن هؤلاء الفرس عبد الحميد الكاتب الذي قيل في حقه بدأت الكتابة بعد الحميد ، ثم جاء بعده بن المقفع الذي أعطى للنثر الفنى في اللغة العربية دفعة جديدة ، ونقله إلى مرحلة من الأزدهار والرفى .

٤ - إلقاء المكتبة العربية :

لو استعرضنا حركة التأليف في القرون الأولى من الهجرة ، وجدنا أن معظم المؤلفين من المنصر الفارسي ، حتى قال ابن خلدون : من الغريب الواقع أن حملة العلم الإسلامي أكثرهم من المعجم إلا في القليل النادر ، وإن كان منهم العربي . نسبته ، فهو عجمي في مراه ومشخته ، مع أن اللغة عربية ، وصاحب شريعته عجمي . ويرجع اهتمام الفرس بالتأليف إلى رغبة علمائهم في تبسيط العلوم العربية والشرعية والفلسفية لذويهم الذين لا يستطيعون فهم اللغة العربية في متونها الأصلية . ومهما كان السبب : فمحصلة هذا الاهتمام ثراء المكتبة العربية بأمهات الكتب في التفسير والحديث والعلوم البلاغية والنحوية .

• • •

هكذا نرى مدى العلاقة الوثيدة بين اللغتين العربية والفارسية ، ولا غرابة في ذلك ، فاللغات الإسلامية كدوحة عظيمة ، جذورها اللغة العربية وجذعها اللغة الفارسية ، وأغصانها اللغات الإسلامية الأخرى التي استمدت حياتها من الجذور والجلدع ، فكانت الأغصان والأفانين التي يدخل في عدادها اللغتان التركية والأردية وجملة أخرى من اللغات الإسلامية المستعملة في آسية وأفريقية .

وعلى هذا فاهتمام دارسي اللغة العربية وناطقها باللغة الفارسية له فوائد كثيرة أهمها يتمثل في توطيد أواصر العلاقات الأخوية بين الشعبين الشقيقين العربي والایراني ، كما يساعد في التعرف على قسط كبير من الثقافة الإسلامية دون اللغة الفارسية ، كما يعين في الاطلاع على منبع هام من المنابع التي اشتقت منه اللغة العربية وأدبها بعض عوامل الازدهار والتطور .

• • •

وفيما يتعلق بهذا الكتاب فينقسم إلى قسمين ، أحدهما يتضمن قواعد اللغة الفارسية مع الاستعانة ببعض التدريبات التي تعين القارئ والدارس على اختبار فهمه لكل قاعدة على حدة ، كما سيضم تمارين عامة لتكون بمثابة مراجعة لاجادة القواعد قراءة وفهماً وكتابة .

أما القسم الثاني فيشتمل على العديد من النصوص الفارسية ، على أن نبدأ بنصوص نثرية سهلة تنسم بقصر جملها وسهولة معانيها ويعقب كل نص ذكر معاني أهم الكلمات الجديدة ، ثم تتدرج النصوص نحو التطويل والصعوبة بعد ذلك ، ثم تنتقل إلى النصوص الشعرية ، على أن تكون في معظمها قريبة الإدراك والفهم وأخيراً نورد نماذج من الصحف والمجلات .

والله الموفق

ببرج جمعة

القسم الأول

قواعد اللغة الفارسية

الباب الأول

التعريف باللغة الفارسية

تمهيد :

تطور اللغة الفارسية :

اللغة الفارسية لغة آرية ، أي أنها إحدى مجموعة اللغات الهندية الأوروبية ، يعكس اللغة العربية التي تعد من أهم لغات المجموعة السامية ، واللغة الفارسية المستعملة في إيران وبعض المناطق المجاورة لها اليوم ، ليست اللغة الفارسية التي كان الإيرانيون القدماء يستخدمونها ، فقد مرت هذه اللغة بعدة مراحل ، وتطورت كأني كائن حي . ويمكن إجمال هذه المراحل في ثلاث مراحل رئيسية ، هي :

١ - المرحلة الأولى : وهي المرحلة الموعلة في القدم والمعاصرة للمعديين والدولة الماخمنشية (منذ القرن السابع حتى القرنين الثالث والرابع قبل الميلاد) . وقد عثر على بعض النقوش المسطرة بهذه اللغة التي كانت تكتب بخط مسماري يبدأ من الشمال إلى اليمين ، وبعض هذه النقوش وجدت في نقش بيستون وفي معابد تخت جمشيد ، كما سطرت بها بعض النقوش خارج الأرض الإيرانية ، ومنها تلك اللوحات التي نصبت على جانبي قناة السويس ، متضمنة الأمر الملكي الذي أصدره داريوش الكبير لإعادة حفر القناة من جديد ، وفي خلال هذه الفترة وجدت لغة أخرى عرفت باسم لغة الأوستا ، أي لغة الكتاب المقدس الإيراني ، الذي قيل إنه نزل على نبي الفرس زرادشت ،

أي أنها كانت لغة مذهبية تعني بتفسير الرأسم والأناشيد الدينية . وإلى جانب هاتين اللغتين وجدت اللغة الآرامية ، ولعلها استخدمت كوسيلة للتعامل مع سكان المول المدينة التي خضعت لحكم الدولة الهخامنشية ، والتي لم تكن تعرف اللغة الفارسية القديمة ، بينما تعرف اللغة الآرامية ، حيث كانت اللغة السائدة في ذلك الوقت .

٢ - المرحلة الثانية : وهذه مرحلة اللغة البهلوية وقد راج استعمال هذه اللغة منذ حملة الإسكندر وحتى الفتح الإسلامي لإيران ، وكانت هذه اللغة أسير في نطقها وكتابتها من اللغات الفارسية في المرحلة السابقة .

وكان الخط المستخدم في هذه اللغة مأخوذاً عن الخط الآرامي ، وأقدم نقش عثر عليه مكتوباً بهذه اللغة ، ذلك النقش الذي وجد بمدينة نيسا عاصمة الأشيكانيين في ذلك الوقت ، والواقعة الآن داخل أراضي الاتحاد السوفيتي ، ضمن الأجزاء التي اقتطعها من الأراضي الإيرانية بإبان القرن الماضي وبداية القرن الحالي ، وما زالت توجد بعض الآثار المسطرة باللغة البهلوية موجودة حتى اليوم . كما ترجع بعضها إلى اللغة الفارسية المعاصرة .

٣ - المرحلة الثالثة : مرحلة اللغة الفارسية المعاصرة . والتي يسميها البعض باسم الفارسية الإسلامية ، أي اللغة الفارسية التي وجدت في إيران بعد الفتح الإسلامي . والتي تكتب حتى اليوم بالحروف العربية ، وقد بدأ استعمالها في إيران منذ أوائل القرن الثالث الهجري عندما بدأ الإيرانيون في إعادة الحياة إلى تاريخهم ولغتهم وكيانهم المستقل عن الدولة الإسلامية . وقد جرت في بداية القرن العشرين الميلادي محاولات بعض المتفرجين لكتابة اللغة الفارسية بالخط اللاتيني ، كما فعل كمال أتانورك في تركيا حين استبدل الخط العربي بالخط اللاتيني ، ولكن محاولات هؤلاء المتفرجين في إيران باءت بالفشل ، لأن بعض العقلاء منهم نصحوهم بالإبقاء على الخط العربي حتى يستطيع الأبناء قراءة التراث الأدبي للآباء والأجداد . وهكذا لم تجد محاولات البعض في تغيير الخط الذي تكتب به الفارسية المعاصرة .

حروف الهجاء الفارسية

عدد حروف الهجاء في اللغة الفارسية الحديثة على النحو التالي :

ا	آ	ب	پ
ت	ث	ج	چ
ح	خ	د	ذ
ر	ز	ژ	س
ش	ص	ض	ط
ظ	ع	غ	ف
ق	ك	گ	ل
م	ن	هـ	و
ی			

ملاحظات على النطق :

(١) ويلاحظ أن هذه الحروف بها أربعة حروف لا وجود لها باللغة العربية وهذه الحروف هي :

پ	وتنطق	P
چ	وتنطق	CH
ژ	وتنطق	J
گ	وتنطق	GAF

(٢) كما يلاحظ أن هذه الحروف تنقسم إلى قسمين حسب اللسان الفارسي
فخمس عشرة حرفاً منها ، يسهل على اللسان الفارسي النطق بها نطقاً
صحيحاً ، على حين أن الثمانية حروف الأخرى يدخل اللسان الفارسي
عليها بعض التعديل في نطقها ، وذلك لأن هذه الحروف الثمانية عربية الأصل ،
وليست آرية الأصل ، وهذه الحروف هي :

ث	وتنطق	س
ح	وتنطق	هـ
ص	وتنطق	س
ض	وتنطق	ظ
ط	وتنطق	ت
ظ	وتنطق	ز
ع	وتنطق	همزة
ق	وتنطق	غ

وقد ذكر أحد الناطقين من الفرس هذه الحروف في البيتين الآتين : (١)

هشت حرفست آنكه اندر فارسی نایده می

تایاموزی نباشی اندرین معنی معاف

بشنو از من تاكدامست اینحروف وبادگیر

ثناء وحا وصاد وصاد وطا وظا وعین وقاف

وترجمتهما :

— إن ثمانية حروف لا تتأتى في الفارسية مطلقاً .

— فإذا لم تتعلمها ، فلا عذر لك على جهلها .

(١) الدكتور ابراهيم أمين الشواربي : القواعد الأساسية لدراسة الفارسية ص ٦

— فاستمع مني حتى آيتها لك ثم أحفظها .

فهي التاء والهاء والصاد والضاد والطاء والظاء والعين والقاف .

٣ — يقسم البعض هذه الحروف إلى قسمين حسب وجود النقط ،
فيطلقون على الحروف المنقوطة اسم (حروف معجمة) ، بينما يطلقون على
الحروف غير المنقوطة اسم (حروف مهيمة) .

٤ — الفرق بين الألف والمهيمة ، يتمثل في أن الألف ساكنة دائماً ،
بينما تقبل المهيمة الحركات ، كما أن الألف يمكن أن ترد في أول أو وسط أو آخر
الكلمة ، بينما لا تأتي المهيمة في الكلمات الفارسية إلا في أول الكلمة فقط ،
أما إذا وردت كلمة بها مهيمة في وسطها أو آخرها ، فهي كلمة عربية وليست
فارسية الأصل .

• • •

الحركات

١ - تقبل الحروف الفارسية الحركات الثلاث المعروفة في اللغة العربية وهي الفتحة والضمة والكسرة .

وهذه الحركات تأتي في أول الكلمة أو وسطها بينما يكون الحرف الأخير في الكلمة الفارسية عادة ساكناً إلا في حالة الإضافة كما سنفصل الحديث عن ذلك في حينه . أي أن الكلمات الفارسية لا تعرف علامات الإعراب المتداولة في اللغة العربية ، فلا نقول هذه كلمة منصوبة بالفتحة ، تلك كلمة مرفوعة بالضمة ، على سبيل المثال .

٢ - وإلى جانب هذه الحركات توجد ثلاثة حروف تعرف بالحروف المصوتة وهي (ا ، و ، ي) وهي التي تأتي في بعض الكلمات لبيان حركة طويلة ، ولا تنطق نطقاً خاصاً بها ، كما في الأمثلة الآتية :

شاه	:	الملك	:	راه	:	طريق
مادر	:	أم	:	خدا	:	الله
خوب	:	حسن	:	گروه	:	جماعة
گوش	:	أذن	:	بازو	:	ساعد
شير	:	أسد	:	بيم	:	خوف
تهی	:	فارغ	:	پاکي	:	نظافة

٣ - التنوين وهو خاص بالكلمات العربية الأصل ، مثل :

اتفاقاً فوراً أصلاً

× وبعض الكلمات الفارسية قد تقبل التنوين على خلاف المتبع ، وهذا أمر نادر الحدوث ، ومن ذلك :

زباناً : لغة تلگرافاً : تلغرافاً

٤ - المد : بعض الكلمات الفارسية تقبل المد ، ومثال ذلك :

آموختن : أن يتعلم آب : ماء
آن : ذلك / إتيك آتش : نار

ومن الملاحظ أن المد لا يأتي إلا في بداية الكلمات الفارسية فقط .

٥ - التشديد : أغلب الكلمات التي يرد فيها التشديد من أصل عربي ولكن بعض الكلمات الفارسية تأتي مشددة مثل :

دوم : الثاني سوم : الثالث

ويميل البعض إلى نطقها دون تركيز في النطق على هذا التشديد .

• • •

ملاحظات على بعض الحروف

الواو :

إذا تحركت الواو في اللغة الفارسية نطقت كحرف [v] في اللغات الأوروبية :

نخست وزير : رئيس الوزراء ویرانی : خراب ودمار

إذا جاءت الواو بعد حرف خاء وسابقة على أحد الحرفين الألف أو الياء أهملت الواو في نطقها ، وسميت في هذه الحالة (واو معدولة) :

خواب : نوم وتنطق (خاب)
خوار : ذليل وتنطق (خار)
خویش : نفس وتنطق (خیش)
خوارزم : مدينة خوارزم وتنطق (خارزم)

• • •

الماء :

يوجد في الفارسية نوعان من الماء ، أحدهما ماء ملفوظة ، وهذه ترد في بداية الكلمة ووسطها وآخرها ، مثل :

هر : كل هفتة : أسبوع
بهداشت : صحة اهواز : اسم مدينة

شاه : ملك : راه : طريق
وثانيهما هاء غير ملفوظة ، أي لا ينطق بها ، وهذه لا تأتي إلا في نهاية
بعض الكلمات ويكتفي بكسرة خفيفة نوضع تحت الحرف السابق على الهاء
فقط :

خسته : متعب : كفته : مقول
بيجاره : مسكين : خانه : منزل

• • •

الناء :

حرف الناء في اللغة العربية له صورتان ، الناء المفتوحة وهذه تأتي في جميع
مواضع الكلمة ، والناء المربوطة وهذه لا تأتي إلا في آخر الكلمة فقط ، أما
في اللغة الفارسية فلا وجود للناء المربوطة ، وعلى هذا فإذا كانت الكلمة
العربية المستعملة في اللغة الفارسية منتهية بناء مربوطة ، إما أن تحذف النقطتين
وتتحول الناء المربوطة إلى هاء صامتة ، مثل :

رقعه ، دفعه ، حماسه
وإما أن تقلب الناء المربوطة إلى تاء مفتوحة ، وهذه أكثر شيوعاً من الحالة
الأولى ؛ مثل :

صحبت ، رحمت ، شريعت

الألف :

يميل اللسان الفارسي إلى التضييق في نطق الألف ، وإذا وردت الألف
قبل (م) أو (نون) مال اللسان الفارسي إلى نطقها واواً ، مثل :

انعام	تنطق	انعموم	ومعناها : إنعام
احسان	تنطق	احسون	ومعناها : إحسان
نام	تنطق	نوم	ومعناها : اسم
نان	تنطق	نون	ومعناها : خبز

• • •

النون والياء :

إذا توسطت الكلمة الفارسية نون وتبعها ياء ، نطقت النون ميماً ، مع أنها تكتب نوناً ، ومثال ذلك :

شنيه	وتنطق	شميه	: السيت
عنبر	وتنطق	عمبر	: عنبر
پنبه	وتنطق	پمبه	: قطن
آببار	وتنطق	امبار	: مخزن

• • •

التخفيف : « حذف حرف أو أكثر من الكلمة »

يميل اللسان الفارسي إلى السرعة في النطق ، لذا يلجأ المتحدث أحياناً إلى تخفيف الكلمات التي ينطق بها ، ومن الكلمات التي تقل التخفيف ما يلي :

الكلمة الأصلية	الكلمة المخففة	المعنى
اشتر	شُر	جمل
سياه	سيه	أسود
سپاه	سپه	جيش

آندوه	آنده	غم
ايستادن	استادن	الوقوف

وقد يظن البعض بأن التخفيف يصيب الحروف المصوتة وحدها وذلك بتخفيف الحركة ، فيسقط الحرف المصوت ، ولكن هذا غير صحيح ، فقد يصيب التخفيف حرفاً غير مصوت ، كما في الأمثلة الآتية :

الكلمة الأصلية	الكلمة المخففة	المعنى
پادشاه	پادشا	ملك
زمين	زمی	أرض
شادباش	شاباش	لتكن مسروراً
چيز	چی	شيء
چون	چو	مثل

• • •

تدريب

- ١ - ما هي الحروف العربية التي دخلت اللغة الفارسية ، وكيف ينطق بها ؟
 - ٢ - هل يوجد تنوين في اللغة الفارسية ؟
 - ٣ - ما الفرق بين الهمزة والألف في اللغة الفارسية ؟
 - ٤ - عرف بكل من الهاء الملقوطة والهاء غير الملقوطة .
 - ٥ - كيف تخفف هذه الكلمات :
- كوه : جبل بوستان : حديقة

هفتصد : سیمائة زمین : ارض
بلتر : أسوأ خاموش : صامت
چون این : مثل هذا گوهر : جوهر

...

الباب الثاني

الاسم

٨ انواع الاسم

١ - اسم عام واسم خاص :

الاسم العام هو ما يدل على جميع أفراد جنس واحد ، ولا يدل على شخص واحد بذاته أو شيء معين بمفرده ؛ ولذا يعرف أحياناً باسم جنس :

مرد	:	رجل	زن	:	امراة
شير	:	أسد	خانه	:	منزل

أما الاسم الخاص ، أو ما يعرف بالعلم في اللغة العربية ، وهو يدل على شخص معين بذاته ، أو شيء واحد معين :

محمد	هـرام
تهران	قاهره

٢ - اسم ذات واسم معنى :

اسم الذات ما دل على شيء له وجود محسوس وملحوس :

دوخت	:	شجرة	سگ	:	كلب
ديوار	:	حائط	باغ	:	حديقة

أما اسم المعنى فليس له وجود في ذاته ، بل يدرك بمذلوله ومعناه :

دانش :	علم	دوستی :	الصداقة
خوبی :	الحسن	راستی :	السلامة والصدق

٣ - اسم جامد واسم مشتق :

الاسم الجامد ، وهو ما يكون كلمة قائمة بذاتها وليست مأخوذة أو مشتقة عن أي اسم أو فعل آخر :

سر :	رأس	دست :	يد
شاه :	ملك	گل :	وردة

والاسم المشتق هو ما أخذ واشتق عن غيره :

بخشش :	عطاء	و هو مشتق من بخشیدن :	أن يعطي
خوانده :	مقروء	و هو مشتق من خواندن :	أن يقرأ

٤ - اسم بسيط واسم مركب :

الاسم البسيط هو ما تكون من كلمة واحدة :

مادر :	أم	پسر :	ابن
روز :	يوم	شب :	ليل

والاسم المركب ما تكون من كلمتين أو أكثر :

سرباز :	جندي	و هو مركب من سر بمعنى رأس ، وباز
جستجو :	باحث	من باختن بمعنى يلعب .
		مركبة من جست ، وجو وهما من المصدر
		جستن بمعنى أن يبحث .

كارخانه : مصنع مركبة من كار بمعنى عمل ، وخانه بمعنى منزل / دار .

والاسم المركب يتم بأكثر من طريقة ، منها على سبيل المثال لا الحصر :

أ - من اسمين بدون رابطة :

روزنامه : صحيفة كارخانه : مصنع
خوابگاه : مخدع مهمانخانه : نُزل ، لوكالندة

ب - من اسم وصفة :

نوروز : التبروز زنده رود : اسم نهر في اصفهان
گوش دراز : حمار

ج - من مصدر مرخم ومادة أصلية من نفس المصدر :

گفتگو : حديث ومجادلة جستجو : بحث وتنقيب

د - من مصدر ومادة أصلية ، أو اسم ومادة أصلية :

دانشجو : طالب ديندار : متدين

ه - من مصدرين مرخمين :

رفت وآمد : الذهاب والإياب
گفت و شنود : القيل والقال (الإشاعات)

و - اسم جمع : وهو ما كان مفرداً في مبناه وجمعاً في معناه :

لشكر : جيش گروه : جماعة
مردم : شعب طایفه : طائفة

٦ - اسم مصدر : وهو مشتق من مادة الفعل ولكنه يحمل معنى المصدر وإن لم يكن يتضمن بين حروفه علامة المصدر ؛ والفرق بين اسم المصدر والمصدر ، أن المصدر يحمل في طياته الإشارة إلى الزمان وإن لم يكن هذا الزمان محدداً ، أما اسم المصدر فلا يحمل في معناه أي إشارة إلى الزمان . وتم صياغة اسم المصدر بثلاث طرق ، هي :

أ - بإضافة ش إلى آخر المادة الأصلية :

دانش : علم دهش : عطاء

ب - بزيادة هاء صامتة إلى آخر المادة الأصلية :

خنده : ضحكة گریه : بكاء
ناله : نواح

ج - بزيادة (ار) إلى المصدر المرخم :

کردار : عمل گفتار : قول

• • •

تدريب

١ - ما الفرق بين اسم الذات واسم المعنى ؟ مثل لكل منهما .

٢ - هات اسم مصدر من الكلمات الآتية :

دیدن : أن يرى بنشیند : أن يجلس
گفتن : أن يقول کشتن : أن يقتل

٣ - بين الأسماء البسيطة والأسماء المركبة فيما يلي :

دختر	:	فتاة	:	درخت	:	شجرة
بهر	:	أفضل	:	جد اكردن	:	أن يفصل
نماز كردن	:	أن يصلي	:	سر	:	رأس
آموزگار	:	معلم	:	دانشكده	:	كلية
دانشگاه	:	جامعة	:	پا	:	قدم

...

X المذكر والمؤنث

اللغة الفارسية كجموعة اللغات الهندية الأوروبية لا تعرف الفرق بين المؤنث والمذكر ، فالصفة مثلاً يمكن أن تكون مذكورة أو مؤنثة تبعاً للموصوف الذي سبقها - مثل :

مرد خوب : رجل طيب ، زن خوب : امرأة طيبة
پسر با ادب : غلام مؤدب ، دختر با ادب : فتاة مؤدبة

ونفس الشيء يمكن أن يقال على ضمائر الإشارة وأسماء الموصول ، فالضمير المستعمل للمذكر هو نفسه المستعمل للمؤنث ، مثل :

این مرد : هذا الرجل این زن : هذه المرأة
آن برادر : ذلك الأخ آن خواهر : تلك الأخت
پسر یکه ... : الغلام الذي ... دختر یکه... : الفتاة التي ...

وعلى هذا فالاسم يكون مشتركاً بين التذكير والتأنيث ، والاستعمال في الجملة هو الذي يحدد نوعه ، ومع هذا فهناك كلمات مذكورة بطبيعتها وأخرى لا تدل إلا على المؤنث ، مثل :

پدر : أب مادر : أم
پسر : فتي دختر : فتاة
برادر : أخ خواهر : أخت

مرد : رجل زن : امرأة
آقا : سيد خانم : سيدة
وإذا كان الاسم مشتركاً وأردنا أن نحدد نوعه ، فيتم ذلك بإضافة كلمة
أو لاحقة إليه تفيد التذكير أو التأنيث ، مثل :
شیرنی : أسد شیر ماده : ليوة
گاؤنر : نور گاؤ ماده : بقره
دانشجوی پسر : طالب دانشجوی دختر : طالبة

• • •

تدريب

بين المذكر والمؤنث من الكلمات الآتية ، مع ترجمتها إلى اللغة العربية :
مرد - پسر - خواهر - شیر - دختر - آن - كه - زن - خانم -
آقا .

× المعرفة والنكرة

لا يوجد في اللغة الفارسية أداة تعريف خاصة مقابل (ال) في اللغة العربية ، وعلى هذا فيمكن لأي اسم أن يكون نكرة أو معرفة حسب استعماله في الجملة ؛ فإذا قلنا (دانشجو) فيمكن ترجمتها بمعنى طالب أو الطالب .

ولكن هناك مجموعة من الأسماء معرفة بلماتها ؛ وهذه أهمها :

أ - الأعلام :

بهرام تهران بيروت

ب - الضمائر :

این : هذا ، هذه آن : ذلك ، تلك
من : أنا شما : أنتم ، أنتن ، أنتما

ج - اسم الموصول :

که : الذي - التي (للعاقل)
چه : الذي - التي (لغير العاقل)

د - الاسم المقترن باسم الإشارة :

این مرد : هذا الرجل آن زن : تلك المرأة

هـ - الاسم المقترن باسم الموصول :

پسر يکه : الغلام الذي شیر يچه : الأسد الذي

و - إذا وقع الاسم مفعولا به ولحق به علامة المفعولية (را) :

درس را نوشتم : كتبت الدرس
نکته را شنیدم : سمعت اللطيفة (النکته)

ز - الاسم المضاف إلى معرفة :

پسر من : ابني
میز علي : منضدة علي
كيف احمد : حقیبة أحمد
کتاب شیرین : کتاب شیرین

ح - أن يكون الاسم منادى :

مردا : أيها الرجل
ای پسر : أيها الفتى
دانشجویا : أيها الطالب
ای دختر : أيها الفتاة

• • •

وفي حالة تأكيد تنكير الاسم ، تلحق به (ياه) في آخره :

مردی : رجل
درختی : شجرة
پسری : غلام
گلی : وردة

هذه الياه تزيد كلمة (يك) بمعنى واحد أي أن تنكير الاسم في اللغة الفارسية لا يلحق إلا بالمفرد فقط . وأحيانا لزيادة التنكير يمكن القول :

يك مردی : رجل واحد
يك پسری : غلام واحد

وفي لغة الحديث يستعملون كلمة يك وحدها . دون أن يلحقوا بآخر

الاسم ياء التنكير . وذلك لكثرة أنواع الياء في اللغة الفارسية ، كما سنعرف فيما بعد .

وهناك بعض الملاحظات في استعمال ياء التنكير :

١ - إذا أريد تنكير التركيب الوصفي جاز لنا أن نلحق ياء التنكير إما بالصفة أو بالموصوف ، ولا تلحق بهما معاً ، وذلك لأنه من المعروف أن الصفة تتبع الموصوف في التعريف أو التنكير ، فإذا نكر أحدهما ، كان الثاني نكرة كذلك ؛ فنقول :

كتابتى جديد أو كتاب جديدى : كتاب جديد
زنى قشنگ أو زن قشنگى : امرأة جميلة

٢ - إذا أردنا تنكير اسم آخره هاء صامتة ، إما أن نقلب الياء همزة ونكتب فوق الهاء الصامتة وتنطق ياءً ، وإما أن نكتب الياء على أن تسبقها ألف ، حتى لا يلتقي ساكنان ، فالهاء الصامتة ساكنة ، وياء التنكير ساكنة ، وتكون مهمة الألف سهولة نطق ياء التنكير وذلك بإلحاق كسرة تحت الألف ، فنقول :

خانه أو خانه اى : منزل
دانشگاه أو دانشكده اى : كلية

• • •

المفرد والجمع

المفرد في اللغة الفارسية ما دل على الواحد :

اسب : فرس خروس : ديك
روز : يوم ستاره : نجمة

والجمع ما دل على أكثر من الواحد ، أي لا وجود للمثنى في اللغة الفارسية ، شأنها في ذلك شأن مجموعة اللغات الهندية الأوروبية ، التي هي واحدة منها ؛ فنقول :

مردان : رجلان أو رجال
پسران : غلامان أو غلمان
درختها : شجرتان أو أشجار

والقاعدة العامة للجمع تتمثل في أن يجمع العاقل بزيادة (ان) على آخره ، وأن يجمع غير العاقل وأسماء المعاني بزيادة (ها) على آخره ، فنقول :

مردان : رجال زنان : نساء
گلها : ورود شیرها : أسود
دانشها : علوم ومعارف دیوارها : جدران

ولكن هناك عدة قواعد للجمع في الكتابات الأدبية ، أهمها :

١ - أن يجمع العاقل بزيادة (ان) :

- پسران : غلمان
برادران : أخوة
دختران : فتيات
خواهران : أخوات

٢ - ذوات الروح تجمع بزيادة (ان) :

- شیرها : أسود
پیلان : أفيال
پلنگان : نمور
سگان : كلاب

٣ - الجماد يجمع بزيادة (ها) :

- سنگها : أحجار
میزها : مناضد
کتابها : كتب
صندلیها : كراسي

٤ - أسماء المعاني تجمع بزيادة (ها) :

- دانشها : علوم ومعارف
مشكلها : مشاكل
رنجها : متاعب
خوبیها : المحاسن

٥ - النباتات يمكن أن تجمع بإحدى العلامتين :

درختها أو درختان : أشجار
نهالها أو نهالان : أغصان (شجيرات صغيرة)

X أما أجزاء النبات فتجتمع بزيادة (ها) فقط :

ریشه : ریشه ها : جذور
شاخ : شاخها : أغصان
شکوفه : شکوفه ها : براعم
گل : گلها : ورود

٥ - أعضاء البدن ما كان منها زوجاً يجمع بالأداتين ، وما كان مفرداً يجمع بزيادة (ها) فقط ، وهذه أمثلة للأعضاء الزوجية :

جشم	جشها	أو	چشمان	: عيون
گوش	گوشها	أو	گوشان	: آذان
دست	دستها	أو	دستان	: أيدي
لب	لبها	أو	لبان	: شفاه

ومن أمثلة الأعضاء المفردة :

دهان	: دهانها	: أفواه
شکم	: شکمها	: بطون
دماغ	: دماغها	: أنوف

ولكن هناك بعض أعضاء البدن المفردة تجمع حسب معناها في الجملة ، فإذا كانت مقصودة لذاتها جمعت بزيادة (ها) ، أما إذا كانت تحمل معاني مجازية كصفة لعقل ، جمعت بزيادة (ان) مثل :

سر	: سرها	: رؤوس	: سران	: رؤساء
جان	: جانها	: أزواج	: جانان	: أحبة
گردن	: گردنها	: رقاب	: گردنان	: أبطال

٧ - الأشياء التي تتغير وتبدل يجوز جمعها بإحدى العلامتين :

شب	: شبها	أو	شبان	: ليال
روز	: روزها	أو	روزان	: أيام
ماه	: ماهها	أو	ماهان	: شهور
سال	: سالها	أو	سالان	: سنوات
روزگار	: روزگاراها	أو	روزگاران	: عصور

٨ - بعض الكلمات الفارسية تجمع بزيادة (ات) كجمع المؤنث السام في اللغة العربية :

ده	:	دهات	:	قرى
باغ	:	باغات	:	حدائق
فرمايش	:	فرمايشات	:	أوامر

٩ - في حالة الجمع بزيادة (ان) تحدث بعض التغيرات في أواخر عدة مجموعات من الكلمات ، منها :

أ - إذا كان الاسم منتهياً بهاء صامتة قلبت الهاء إلى (نك)

خواجه	:	خواجگان	:	سادة
بيجاره	:	بيجارگان	:	مساكين
بنده	:	بندگان	:	عبيد

ب - إذا كان الاسم منتهياً بألف زيدت ياء قبل علامة الجمع (ان) :

دانا	:	دانايان	:	علماء
بيننا	:	بيننايان	:	ميصرون
پارسا	:	پارسايان	:	زهاده

أما كلمة نيا بمعنى جد ، فتجمع بزيادة (ك عربية) قبل الألف والتون ، إذ كان أصل الكلمة قديماً (نياك) وعلى هذا يكون جمع كلمة (نيا) هو نياكان : أجداد .

ج - وإذا كان الاسم منتهياً بواو زيدت كذلك ياء قبل علامة الجمع (ان) :

دانشجو	:	دانشجویان	:	طلاب
سخنگو	:	سخنگویان	:	متحدثون

ولكن هناك كلمات منتهية بالواو تجمع مباشرة بزيادة (ان) . منها :

بازو	:	بازوان	:	سواعد
زانو	:	زانوان	:	رُكَب (جمع رُكبة)
جيسو	:	جيسوان	:	ذواب
بانو	:	بانوان	:	سيدات
جادو	:	جادوان	:	سحرة

١٠ - إذا كانت الكلمة المراد جمعها بزيادة (ات) آخرها هاء صامتة قلبت الهاء (جيماً عربية) :

نوشته	:	نوشتهات	:	كتابات
روزنامه	:	روزنامهات	:	صحف
ميوه	:	ميوهات	:	فواكه

١١ - نتيجة لحدوث بعض التغيرات في أواخر الكلمات المنتهية بهاء صامتة أو واو أو ألف في حالة الجمع بالألف والنون أو الألف والياء ، يميل الإيرانيون في لغة الحديث الآن إلى الجمع بزيادة (ها) في جميع الحالات وذلك لأن الجمع بهذه العلامة لا يكتنفه أي تغير في أواخر الكلمات .

• • •

تمارين

١ - اجمع الكلمات الآتية ؛ ثم اكتب معانيها :

مرد	-	خواهر	-	برادر	-	درخت
شير	-	آموزگار	-	نهال	-	ميز

سال - شب - صندلی - دست

۲ - اجمع الكلمات الآتية بكل طرق الجمع الممكنة :

سر - لب - دهان

روزگار - چشم - گوش

گل - ماه - گردن

۳ - اجمع الكلمات الآتية ، مع بيان ما أصابها من تغيرات :

دانشجو - پارسا - نوشته - خواجه - گفتگو - دسته - نیا -

بینا - زنده (حی) - تشنه (عطشان)

۴ - ما حکم أعضاء البدن في حالة الجمع ؟ مثل لما نقول .

• • •

حالات الاسم

الاسم في اللغة الفارسية يقع في حالات أربع ، هي :

١ - حالة الفاعلية (المسند إليه)

٢ - حالة المفعولية

٣ - حالة الإضافة

٤ - حالة النداء

ويجدر بنا أن نفصل الحديث عن كل حالة منها على حدة .

• • •

١ - حالة الفاعلية

حالة الفاعلية (أو الإسنادية كما يسمونها في الفارسية أحياناً) تعني أن يكون هذا الاسم هو الركن الأساسي في الجملة ، أي أن يكون فاعلاً أو مسنداً إليه ، والفرق بين الفاعل والمسند إليه من حيث التسمية يتمثل في :

أ - إذا كان بالجملة فعل أساسي قائم بذاته ، أطلق على الركن الأساسي من الجملة اسم (فاعل) وهو يقابل الفاعل في الجملة الفعلية في اللغة العربية ، مثال ذلك :

أحمد تكفت : قال أحمد
جها ن آمد : جاء ت جها ن

أما إذا كانت الجملة تخلو من فعل أساسي وبها رابطة فقط تقابل فعل الكينونة في اللغات الأوربية ، كانت الجملة في حكم الجملة الاسمية في اللغة العربية ، وعلى هذا فإن الركن الأساسي منها يطلق عليه اسم (المسند إليه) وهو يقابل المبتدأ في الجملة العربية ، مثال ذلك :

ابراهيم دانشجو است : ابراهيم طالب (ابراهيم مسند إليه)

آفتاب روشن است : الشمس مشرقة (آفتاب مسند إليه)
ونلاحظ أن الوضع الطبيعي للملة أن تبدأ بالفاعل (المسند إليه) وتنتهي بالفعل أو بالرابطة (وسأفصل الحديث عنها في الباب الثامن) .
والمسند إليه (الفاعل) يكون :

١ - اسماً : أحمد تكفت : قال أحمد

٢ - ضميراً : من دانشجو هستم : أنا طالب

٣ - مصدرًا : راست گمان بهتر از دروغ تكفتن است :
قول الصادق أفضل من الكذب

• • •

الرابطة : هستن :

اللغة الفارسية كجموعة اللغات الهندية الأوربية ، لا بد وأن تتضمن الجملة فيها فعلاً ، وإذا خلت من الفعل الأساسي ذكر بدلاً منه فعل الكينونة الذي يعرف باسم (الرابطة) أي ما تربط ركني الجملة بعضهما البعض الآخر ، وهذه الرابطة هستن تشبه To BE في اللغة الإنجليزية . وهذه الرابطة تصرف مع الضمائر إما تصريفاً كاملاً ، وإما تصريفاً مرخماً أي مختصراً منه بعض

الحروف على أساس أنها رابطة واحدة في اللغة الفارسية ، فيمكن اختصار بعض حروفها دون أن يقع ذلك في الخطأ ، وهذا هو تصريف الرابطة :

التصريف الكامل	التصريف المرحم	المعنى
من هستم	منم	أنا أكون
تو هستی	تویی	أنت تكون
او هست	او ست	هو يكون
ما هستیم	ماثیم	نحن نكون
شما هستید	شما تید	أنتم تكونون
ایشان هستند	ایشانند	هم يكونون

أي أن الرابطة المصرفة هي :

هستم	أو	م	للمتكلم
هستی	أو	ی	للمخاطب
هست	أو	است	للقائب
هستیم	أو	یم	للمتكلمين
هستید	أو	ید	للمخاطبين
هستند	أو	ند	للقائمين

• • •

تمارين

١ - هات فاعلاً لكل فعل مما يأتي ، ثم ترجم الجملة :

رفت	-	نوشت	-	آمد	-	خواند
دید	-	خندید	-	گفت		

٢ - وضع الفاعل أو المستند إليه في الجمل الآتية :

من بدأ تشكده رفت .

احمد مرد خوب است .

تهران شهر زیباست .

بهرام درس را نوشت .

٣ - هات فعلاً لكل فاعل مما يأتي :

پدر - بهرام - استاد - شیرین - خدمتکار (خادمة)

• • •

٢ - حالة المفعولية

المفعول هو ما يتم معنى الجملة ، لذا يعرف في اللغة الفارسية باسم المفعول أو باسم المتمم ، فمثلاً لو قلنا :

اسفنديار نوشت : كتب اسفنديار

تساءل البعض قائلاً : ماذا كتب اسفنديار ؟

ولكن إذا قلنا : اسفنديار نامه را نوشت : كتب اسفنديار الخطاب .
فكلمة (نامه : خطاب) تمت معنى الجملة ووضحت المقصود من الفعل نوشت : كتب .

والمفعول في اللغة الفارسية نوعان :

النوع الأول : مفعول صريح (مفعول بيواسطه) وهو ما يقابل المفعول به في اللغة العربية ، وهذا المفعول ينقسم بدوره إلى قسمين :

أ - مفعول صريح معرفة وعلامته (را)

احمد را ديدم : رأيت أحمد

زينب كتاب را خريد : اشترت زينب الكتاب

ب - مفعول صريح نكرة ، ولا تلحق به (را)

كتابي خريدم : اشترت كتاباً

هفته گذشت يك فيلم بد مشاهدهت كردم :

رأيت في الأسبوع الماضي فيلماً سيئاً

النوع الثاني : مفعول غير صريح (بواسطه) وهو يقابل الجار والمجرور

قواعد اللغة الفارسية - ٩٩

في اللغة العربية أي أنه مفعول مسبوق بحرف من حروف الإضافة (وهي المقابلة لحروف الجر في اللغة العربية) . مثال ذلك :

يو صنتلي نشتم : جلست على الكرسي

من دا نشجر در دانشكده اديبات هستم :

أنا طالب في كلية الآداب .

ملاحظات :

(١) في حالة وجود مفعولين في الجملة الواحدة ، أحدهما صريح والآخر غير صريح وجب أن يسبق الصريح غير الصريح :

من احمد را در دانشكده ديدم : رأيت أحمد في الكلية

تحصيلات را در قاهرة تمام كردم : أنهيت دراستي في القاهرة

زيان فارسي را در دانشگاه بيروت مياموزم : أعلم اللغة الفارسية في جامعة بيروت

(٢) في حالة تعدد المفاعيل الصريحة يكتبني بوضع را بعد آخر المفاعيل :

شكر و نان و ميوه را خريدم : اشتريت السكر والخبز والفاكهة .

أحمد و علي و فاطمة و زينب را ديدم : رأيت أحمد و علياً و فاطمة و زينب

قاهره و بيروت و تهران را دوست ميدارم : أحب القاهرة و بيروت و طهران

(٣) إذا استعملت (را) في جملة فعلها لازم . كان المفعول في هذه الجملة مفعولاً إليه أو مفعولاً له) :

او را تكفتم : قلت له

(٤) لا تكتب را بعد مفعول غير صريح ، أي إذا اقترن المفعول بحرف من حروف الإضافة ، حيث لا لقاء مطلقاً بين را وحروف الإضافة .

(٥) قديماً كانوا يضعون قبل المفعول الصريح مر ، ويلحقونه بالأداة را بعد ذلك :

مر اين كتاب را خواندم : قرأت هذا الكتاب .

• • •

تمارين

١ - بين المفعول الصريح ، والمفعول غير الصريح في الجمل الآتية :

پدر ومادر را دوست ميدارم .

کتابی خريدم .

احمد بر صندلی نشست .

اين نکته را از شما شنيديم .

٢ - ما الفرق بين المفعول الصريح ، والمفعول غير الصريح ؟

٣ - لماذا لا تذكر را بعد المفعول غير الصريح ؟

٤ - كيف كانوا يعبرون عن المفعول الصريح المعرفة في العصور السابقة ؟

• • •

٣ - حالة الإضافة

ينفرد التركيب الإضافي في اللغة الفارسية ، بوضع كسرة تحت آخر حرف من حروف الركن الأول من التركيب وهو المضاف . وذلك لأن جميع الكلمات في اللغة الفارسية ساكنة الآخر ، إلا في هذا التركيب الإضافي .
والتركيب الإضافي يشمل كلاً من المضاف والمضاف إليه ، والموصوف والصفة .

والقاعدة هي :

أ - مضاف مع كسرة خفيفة ثم المضاف إليه ساكن الآخر .

شهر قاهرة : مدينة القاهرة
زبان عرب : لغة العرب

ب - موصوف مع كسرة خفيفة ثم الصفة ساكنة الآخر .

زبان فارسی : اللغة الفارسية
زن قشنگ : امرأة جميلة
دختر با ادب : فتاة مؤدبة
اسب سفید : حصان أبيض

وأحياناً يتم تقديم المضاف إليه على المضاف وفي هذه الحالة يسمى التركيب الإضافي بالإضافة المقلوبة (اضافة مقلوب) وهنا لا توضع الكسرة ويسكن آخر كل من المضاف والمضاف إليه .

قاهرة شهر : مدينة القاهرة
بيروت دانشگاه : جامعة بيروت
شاه پور : ابن الملك

أنواع الإضافة :

١ - إضافة ملكية ، ويكون فيها المضاف إليه قادراً على التملك ، كما يكون المضاف مما يمكن تملكه ، ومن المألوف أن يكون المضاف إليه في هذه الحالة إنساناً :

كتاب أحمد : كتاب أحمد
كيف زينب : حقيبة زينب

٢ - إضافة تخصيصية : ويكون المضاف جزءاً مخصصاً للمضاف إليه :

زنگ مدرسه : جرس المدرسة
در اطاق : باب الحجرة

٣ - إضافة يائية : وفيها يوضح المضاف إليه نوع المضاف :

درخت آمار : شجرة الرمان
انگشتر طلا : خاتم من الذهب
سکه نقره : عملة فضية

٤ - إضافة اينية ، وتكون الكسرة في هذا التركيب بدلاً من كلمة (ابن) :

عمر خطاب : حاتم طائي : رستم زال

٥ - إضافة توصيفية : ويكون التركيب الإضافي مكوناً من صفة وموصوف :

زن قشنگ : امرأة جميلة
مرد پاكدل : رجل طاهر القلب
لب خندان : شفة باسمة

٦ - الإضافة التشبيهية : وهي الإضافة التي تحمل في طياتها معنى التشبيه ، وهي نوعان :

أ - إضافة المشبه إلى المشبه به :

لب لعل : شفة حمراء (أي كالزهرة المسماة باللعل)
قد سروي : قد سروي

ب - إضافة المشبه به إلى المشبه :

مرواريد دندان : أسنان لؤلؤية
أهوى چشم : عين غزلانية

٧ - الإضافة الاستعارية : وذلك في حالة استعارة المضاف ليوضع في غير موضعه الحقيقي :

روى زمین : وجه الأرض
تبع اجل : سيف الأجل
دست قضا : يد القضاء

• • •

ملاحظات على كسرة الإضافة :

١ - لا تستخدم كسرة الإضافة بين العدد الصحيح والمعدود :

سه كتاب : ثلاثة كتب

هفت اقليم : الأقاليم السبعة

صد هزار دينار : مائة ألف دينار

بينما تستخدم بين الكسور والمعدود : نیم ريال : نصف ريال

ربع نانی : ربع رغيف

٢ - قد تستخدم الكسرة للربط بين الصفات بدلاً من استعمال الواو :

این مرد خوب با ادب با کدل را میشناسم :

أعرف هذا الرجل الطيب المؤدب الطاهر القلب .

٣ - في حالة انتهاء المضاف بهاء صامته ، يستعاض عن الكسرة بهمزة تكب على الهاء :

دانشکده ادبیات : كلية الآداب

نامه دوستانه : رسالة أخوية

ولعل في نطق الهمزة بعض الثقل على اللسان ، لذا فهم أحياناً يزدون ألفاً بعد الهاء الصامته ثم يستبدلون الكسرة بياء مكسورة ، فيقولون :

دا نَشکده ای ادبیات نامه ای دوستانه

٤ - وفي حانة انتهاء المضاف بألف أو واو مصوتتين ، تزداء ياء مكسورة :

علمای اسلام : علماء الإسلام

داستانهای دل انگیز : قصص مشوقة

بوی گل : رائحة الورد

دانشجوی خوب : طالب مجد

تمارين

١ - بين المضاف والمضاف إليه في الجمل الآتية ؛ ثم ترجم الجمل إلى اللغة العربية :

أ - درویش را دست قدرت بسته است ، و توانگر را پای ارادت شکسته .

ب - فرامرز بهمن ملك نيمروز هندوستان را به نيروي خویش گرفته بود .

ه - در كتابها آورده اند كه اردشير پاپك را به كنيه ابو ساسان خواندندى .

د - اشعار حافظ را ميخوانم .

۲ - بين انواع الإضافة في التراكيب الآتية :

زبان فارسی	خانه احمد
انگشتر نقره	هوای بهار
احمد علي	روی حقیقت

۳ - صحیح هذه التراكيب الإضافة :

علما اسلام	هفته آینده
دانشگاه بیروت	چهار کتاب

۴ - أكمل التراكيب الإضافة الآتية :

..... قاهره گل
..... عربی بهار
..... دست عمر
..... شاه در

• • •

ليتم النداء في اللغة الفارسية ، تلحق (الف) النداء في آخر الاسم
المنادى ؛ فعلامة النداء من الفارسية هي هذه (الألف) .

پروردگارا : أيها الخالق عمدا : يا محمد
پسرا : يا غلام دختر : يا فتاة

وإذا كان آخر المنادى ألفاً أو واواً زيدت ياء قبل ألف النداء :

خدایا : يا إلهي بینایا : أيها المبصر
دانشجویا : أيها الطالب گفتگویا : أيها المتحدث

وأحياناً يستخدم الفرس حرف النداء العربي يا ، أي :

یا علی : يا علي ای پسر : يا غلام
ای مادر من : يا أمي

ولزيادة تأكيد النداء يوضع حرف النداء العربي قبل المنادى كما يوضع
حرف النداء الفارسي في آخره :

ای پروردگارا : أيها الخالق یا خدایا : يا إلهي
ای دانشجویا درس را بخوان : أيها الطالب اقرأ الدرس !

• • •

الباب الثالث

الضمائر

١ - الضمير الشخصي

الضمائر الشخصية تدل على المتكلم والمخاطب والغائب مفرداً وجمعاً ، وهي تنقسم إلى قسمين :

أ - ضمير شخصي منفصل : أى أنه ضمير غير متصل بغيره من الكلمات وإنما يذكر بمفرده ، وهذه الضمائر المنفصلة ستة ضمائر هي :

من	:	أنا	ما	:	نحن
تو	:	أنت ، أنتِ	شما	:	أنتما ، أنتم ، أنتن
او	:	هو ، هي	ایشان	:	هما ، هم ، هن

وقد ترد صيغة أخرى للمفرد الغائب وهي : وى

ونلاحظ أن ضمائر الجمع في اللغة الفارسية تقابل ضمائر المثنى والجمع في اللغة العربية ، كما أنه لا يوجد فرق بين الضمير من حيث التأنيث والتذكير ، فالضمير واحد ، وتحدد دلالاته من حيث الجنس تبعاً للاستخدام في الجملة .

وهذه الضمائر المنفصلة تستعمل في جميع المواضع التي يستعمل فيها الاسم ، وإن كان استعمالها في حالة النداء نادرة ، وهذه أمثلة لاستعمال الضمائر المنفصلة :

١ - في حالة الفاعلية :

من آدمي : أنا جئت ما آدمي : نحن جئنا
تو آدمي : أنت جئت شما آدمي : أنتم جئتم
او آدمي : هو جاء ايشان آدمي : هم جاءوا

ولكن من المتبع ألا يذكر الضمير الشخصي المنفصل في حالة الفاعلية ،
اكفاءً بضمير الفاعلية المتصل بآخر الفعل ، كما نقول في اللغة العربية (أنا
قرأت) فيمكننا حذف الضمير (أنا) والاكفاء بالضمير المتصل (ت) في
آخر الفعل فنقول (قرأت) فقط .

٢ - في حالة المفعولية :

احمد من را ديد : رأي أحمد احمد ما را ديد : رأنا أحمد
احمد تو را ديد : رأيك أحمد احمد شما را ديد : رأيكم أحمد
احمد او را ديد : رأيه أحمد احمد ايشان را ديد : رأيهم أحمد

ونلاحظ أن الضمير في حالة المفعولية تلحق به دوماً علامة المفعول الصريح
المعرفة (را) ، كما سنلاحظ أن استخدام را مع الضمائر المفردة يدخل عليها
نوعاً من الحذف أو التغيير ، فنقول :

احمد مرا ديد : حذف التو من الضمير (من)
احمد ترا ديد : حذف الواو من الضمير (تو)
احمد ويرا ديد : استبدل الضمير او بالصورة الثانية
و ي

وليس معنى اتصال الضمير المنفصل المفرد بعلامة المفعولية (را) أنه
أصبح مفعولاً متصلاً . حيث أن (را) ليست كلمة قائمة بذاتها ، بل هي

مجرد شبه بعلامة النصب (الفتحة) في اللغة العربية ، وعلى هذا فالضمير المنفصل المفرد في هذه الحالة ، ما زال منفصلاً ولم يتحول إلى ضمير شخصي متصل .

٣ - في حالة الإضافة :

كتاب من : كتابي : كتاب ما : كتابنا
كتاب تو : كتابك : كتاب شما : كتابكم
كتاب او (كتاب وى) : كتابه : كتاب ایشان : كتابهم

• • •

ب : الضمير الشخصي المتصل :

وهو الضمير الذي يتصل بغيره من الكلمات ، ويستعمل فيما يستعمل فيه الضمائر المنفصلة :

١ - في حالة الفاعلية :

خوانم : أقرأ : خوانم : نقرأ
خوانى : تقرأ : خوانيد : تقرأون
خواند : يقرأ : خوانند : يقرأون

أي أن ضمائر الفاعلية المتصلة هي : م ، ي ، د ، يم ، يد ، ند .

ملاحظة : أن ضمير الفاعلية المتصل في حالة المفرد الغائب قليل الاستعمال حيث لا يلحق بالأفعال المصرفة مع المصدر المرحم ، كما ستعرف فيما بعد ، عند دراسة تصريف الأفعال .

٢ - في حالة المفعولية :

تختلف ضمائر المفعولية المتصلة عن ضمائر الفاعلية المتصلة ، وليست واحدة كما هو الحال في الضمائر المنفصلة ، وهذه الضمائر المتصلة في حالة المفعولية هي :

م - ت - ش - مان - تان - شان

مثال :

بيندم	:	يراني	:	بيندمان	:	يرانا
بيندت	:	يرالك	:	بيند تان	:	يراكم
بيندش	:	يراه	:	بيند شان	:	يراهم

ونلاحظ أن ضمير المفعولية المتصل يذكر بعض ضمير الفاعلية المتصل، فتحليل (بيندم) هو :

بين : المادة الأصلية من الفعل .

د : ضمير فاعلية متصل في حالة المفرد الغائب

م : ضمير مفعولية متصل في حالة المفرد المتكلم

كما نلاحظ أن علامة المفعولية (را) لا تلتحق بضمير المفعولية المتصل .

٣ - في حالة الإضافة :

الضمائر المتصلة في حالة الإضافة هي نفس الضمائر المتصلة في حالة المفعولية والاستعمال هو الذي يحدد موضعها من الإعراب .

كيفم	:	حقيبي	:	كيفمان	:	حقيبتنا
كيفت	:	حقيبتك	:	كيفتان	:	حقيبتكم
كيفش	:	حقيبتهم	:	كيفشان	:	حقيبتهم

ومثال آخر :

دانشکده ام : کلیتی دانشکده مان : کلیتنا
دانشکده ات : کلیتک دانشکده تان : کلیتکم
دانشکده اش : کلیته دانشکده شان : کلیتهم

نلاحظ أنه في حالة انتهاء الاسم المراد وصل ضمير الإضافة المتصل به
بهاء صامته ، فإننا نكتب ألفاً تفصل بين الهاء الصامته وضمير الإضافة المتصل
في حالة الأفراد .

• • •

تمارين

- ١ - استعمل الضمائر الآتية في جمل على أن تكون في حالة الفاعلية :
او . شما . م . ی ، ند
- ٢ - استعمل الضمير المتصل (م) في ثلاث جمل ، على أن تختلف حالته
الإعرابية في كل جملة منها .
- ٣ - ما موضع كل ضمير في الجمل الآتية من حيث موقعه الإعرابي :
اورا دوست میدارم .
کتابم جدید است
دانشجویان درسها یشان را نوشتند .
آیا شما دیروز بدا نشکده رفتید ؟
این فیلم زیباست ، هفته گذشته مشاهدت کردمش .

• • •

٢ - الضمير المشترك

يوجد في الفارسية ضمير مشترك أو توكيدي ، ومن خلال الاسم ندرك أنه ضمير واحد مشترك بين جميع الضمائر ، كما أنه يستعمل للتأكيد ، وهذا الضمير هو ، (خود) ، فنقول مثلاً :

من خود :	أنا نفسي	ما خود :	نحن أنفسنا
تو خود :	أنت نفسك	شما خود :	أنتم أنفسكم
او خود :	هو نفسه	ایشان خود :	هم أنفسهم

نلاحظ أن الضمير ظل كما هو مع جميع الضمائر المنفصلة ، كما أنه أفاد تأكيد الضمير المنفصل السابق عليه .

ويستعمل الضمير المشترك في الحالات الإعرابية الثلاث :

حالة الفاعلية :

من خود دانشجو در دانشکده ادبیات هستم :

أنا نفسي طالب في كلية الآداب

تو خود دانشجو در دانشکده ادبیات هستی :

أنت نفسك طالب في كلية الآداب

او خود دانشجو در دانشکده ادبیات هست :

هو نفسه طالب في كلية الآداب

ماخود دانشجویان در دانشکده ادبیات هستیم :

نحن أنفسنا طلاب في كلية الآداب

شما خود دانشجویان در دانشکده ادبیات هستید :

أنتم أنفسكم طلاب في كلية الآداب

ایشان خود دانشجویان در دانشکده ادبیات هستند :

هم أنفسهم طلاب في كلية الآداب

وفي حالة المفعولية ، سنلحق به علامة المفعولية را ، فنقول :

من خود را زحمت کشیدم	: أنا أتعبت نفسي
تو خود را زحمت کشیدی	: أنت أتعبت نفسك
او خود را زحمت کشید	: هو أتعب نفسه
ما خود را زحمت کشیدیم	: نحن أتعبنا أنفسنا
شما خود را زحمت کشیدید	: أنتم أنعمم أنفسكم
ایشان خود را زحمت کشیدند	: هم أتعبوا أنفسهم

أما في حالة الإضافة فنقول :

بر صندلی خود نشستم	: جلست على كرسي
بر صندلی خود نشستی	: جلست على كرسيك
بر صندلی خود نشست	: جلس على كرسيه
بر صندلیهای خود نشستیم	: جلسنا على كراسينا
بر صندلیهای خود نشستید	: جلستم على كراسيكم
بر صندلیهای خود نشستند	: جلسوا على كراسيهم

أحياناً، يستبدل الضمير المشترك خود بأحد الضميرين الآتين خویش ، خویشان . والفرق بينهما جميعاً أن خود يستعمل في جميع الأحوال ، أما خویش فيفضل استعماله في حالتي المفعولية والإضافة . ونادراً ما يستخدم في حالة الفاعلية ، أما الضمير خویشان فأكثر استعماله في حالة المفعولية .

کتاب خویش نواست : کتابی جدید(في حالة الإضافة)

خویش را زحمت کشیدی : لقد أتعبت نفسك (في حالة المفعولية)
خویشتن را برای فارغ التحصیل مهیا میکنیم :
نهیء أنفسنا للانتهاء من الدراسة .

• • •

۳ - ضمير الموصول

ضمير الموصول يربط بين جملة وأخرى متممة لها في المعنى ، وله في
الفارسية صورتان هما :

که : للعاقل ولغير العاقل مفرداً وجمعاً ، مذكراً ومؤنثاً .
چه : لغير العاقل .

دختر يکه آمد خواهرم است : الفتاة التي قدمت ، أختي
کتابیچه گرفتم مال بهرام است : الكتاب الذي أخذته ، ملك لبهرام .
وعادة تسبق ضمير الموصول إحدى الكلمات الآتية :

أ - ياء الموصول ، وتفيد تعريف الاسم الذي تلحق به :
مردیکه دیدید ، پدر احمد است .

الرجل الذي رأيته ، والد أحمد .

کتابیچه فروختم ، کتاب زبان فارسی است .
الكتاب الذي بعته ، هو كتاب اللغة الفارسية .

ب - الضمائر المفصلة :

من که زبان فارسی را درس میدهم :
أنا الذي أدرس اللغة الفارسية

آيا تو كه در بازار ملاقت كردم ؟
هل أنت الذي التقيت به في السوق

ج - اسما الإشارة اين ، آن :

آنچه شنيديد راست است : ما سمعته هو الصدق
آنچه او گفت ، فهميدم : لقد فهمت ما قاله

د - كلمة (هر) بمعنى : كل

هر كه بدا نشكده آمد دانشجو است
كل من جاء إلى الكلية طالب
هرچه از بازار خريديد ، خوب است :
طيب كل ما اشتريته من السوق

• • •

٤ - ضمائر الإشارة

ضمير الإشارة في اللغة الفارسية له صورتان .

اين ؛ هذا ، هذه (للقريب)

آن ؛ ذلك ، تلك (للبعيد)

وإذا كان المشار إليه جمعاً عاقلاً ، جمع اسما الإشارة بزيادة (ان)
فيكونان ؛ اينان ؛ هؤلاء آنان ؛ أولئك

أما إذا جمعاً لغير العاقل ، زيدت إليهما (ها) فيكونان ؛ اينها ، وآنها .

وهناك فرق في تسمية هذا الضمير حسب استعماله ، فإذا ذكر هذا الضمير دون المشار إليه ، سمي ضميراً مطلقاً :

آن خوب است : ذلك طيب
 اينان بزرگانند : هؤلاء عظماء
 أما إذا اقترن الضمير بالمشار إليه سمي إشارة :
 آن دختر با ادب است تلك الفتاة مؤدبة
 اين مرد دانااست : هذا الرجل عالم
 وضمير الإشارة مثله مثل الاسم ، يقع في حالات الإعراب الثلاث ؛
 فنقول في حالة التفاعلية .
 آنان مردان را خداى اند : أولئك رجال في طريق الله .
 وفي حالة المفعولية :
 آن را به من نشان بده : وضع لي ذلك
 وفي حالة الإضافة :
 قيمت اين چندانست ؟ ما قيمة هذا ؟
 . . .

ملاحظات :

- ١ - إذا اقترنت (اين) بإحدى الكلمات الآتية : روز ، شب ، سال ،
 قلبت الياء والتون ميماً ، فنقول :
 امروز بدلاً من اين روز هذا اليوم
 امشب بدلاً من اين شب هذه الليلة
 امسال بدلاً من اين سال هذا العام

ولكن إذا سبق اسم الإشارة ابن بحرف الإضافة در بقي دون تغيير :

در این روز : في هذا اليوم

در این شب : في هذه الليلة

در این سال : في هذا العام

۲ - إذا اقترنت كل من این وآن بحرف الإضافة (ب) يجوز أن تقلب الألف إلى (د) ، فنقول :

بدین بدلا من باین : بهذا ، بهذه

و بدان بدلا من بآن : بذلك ، بتلك

تدریبات

۱ - ما الفرق بين اسم الإشارة ، وضمير الإشارة ؟ مثل لا نقول .

۲ - هات جملاً يتوفر فيها ما يلي :

أ - اسم موصول مسبوق بباء الموصول .

ب - ضمير إشارة لجمع العاقلین .

ج - اسم موصول مسبوق باسم إشارة .

د - ضمير إشارة في حالة الإضافة .

۳ - أخرج من الجمل الآتية أسماء الموصول وضمائر الإشارة :

أ - آتاکه محیط فضل وآداب شدند ، دار فنا را وداع کردند .

ب - بآنها اتمام داد ، وباینها دشنام .

ج - دانشجویکه بکتابخانه نشست ، فارغ التحصیل است .

• • •

٥ - ضمائر الإستفهام

الضمائر المستعملة للاستفهام هي :

١ - كه بمعنى من للعاقل

كه حرف زد ؟ من تحدث ؟
كه رئيس جمهورى مصر است ؟ من رئيس جمهورية مصر ؟
كه را دوست ميداريد ؟ من تحب ؟
اين كتاب مال كيست ؟ كتاب من هذا ؟

٢ - چه بمعنى ما (ماذا) لغير العاقل

چه گفتيد ؟ : ماذا قلتم ؟
احوال شما چه طور است ؟ : كيف احوالكم ؟
چه خريديد ؟ : ماذا اشترىتم ؟

٣ - چند بمعنى كم :

چند ليره داريد ؟ كم ليرة تملكون ؟
اين صندلى را بچند خريديد ؟ بكم اشترىتم هذا الكرسي ؟
چند درس نوشتيدي ؟ : كم درسا كتبتم ؟

٤ - كى ، بمعنى : متى :

كى بيروت تشریف آمديد ؟ : متى شرفتم بيروت ؟
كى بقاءره مسافرت خواهيد كرد ؟ متى ستسافرون الى القاهرة ؟

٥ - كجا ، بمعنى : أين :

خانه شما كجاست ؟ اين منزلكم ؟
دانشگاه عربى بيروت كجاست ؟ اين جامعة بيروت العربية ؟

کجا احمد را ملاقات میکنید ؟ این تلفتون با احمد

۶ - چگونه ، یعنی : کیف ؛ و مثلها (چون) :

چگونه ب قاهره مسافرت کردید ؟ کیف سافرتّم إلى القاهرة ؟

چونست حال بستان ای باد نوبهاری کز بلبلان بر آمد فریاد بقراری

و معناه : کیف حال الحديقة یا ریح الربیع ، وقد تعالت أصوات الخزع من
البلابل ؟

۷ - چرا ، یعنی : لماذا :

چرا دیروز نیامدید ؟ لماذا لم تأت أمس ؟

چرا خانه شمارا میفروشید ؟ لماذا تبیع منزلك ؟

چرا سپاه مصر و سوریا بر سپاه اسرائیل پیروز شد ؟

لماذا انتصر جيش مصر وسوريا على جيش اسرائيل ؟

۸ - آیا ، یعنی : هل :

آیا بایران مسافرت کردید ؟ هل سافرتّم إلى ايران ؟

آیا این فیلم زیارا مشاهدت خواهید کرد ؟

هل ستشاهد هذا الفيلم الجميل ؟

آیا خود نویس را دارید ؟ هل لديكم قلم جاف ؟

• • •

تعارین

۱ - عین أدوات الاستفهام فیما يلي ، ثم أجب عن الجمل باللغة الفارسية :

چه گفتید ؟

کی رسیدید ؟
از کجا آمدید ؟
برادر شما کجاست ؟
چند لیره دارید ؟

۲ - استعمل الضمائر الآتية في جمل مفيدة :

که - چند - کجا - کی ، چه

۳ - ضع سؤالاً لكل إجابة مما يلي :

- دیروز از قاهره باز آمدم .
 - برادرم احمد بشهر اسکندریه مسافرت کرد .
 - این مرد پدر من است .
 - بیمارستان رفته بودم ومادر مرا عیادت کردم .
- كنت قد ذهبت إلى المستشفى وعدت والدتي

• • •

الباب الرابع

الفصل

المصدر

المصدر هو أصل كل الأفعال ، وهو على نوعين :

أ - مصدر خفيف وينتهي بـ (تن) مثل :

گرفتَن : أن يمك
گفتَن : أن يقول
رفتَن : أن يذهب
نشتَن : أن يجلس

ب - مصدر ثقيل وينتهي بـ (دن) مثل :

دادن : أن يعطي
کردن : أن يصنع
خریدن : أن يشتري
خواندن : أن يقرأ

والمصدر أحياناً يكون مفرداً ، كالمصادر السابق ذكرها ، وأحياناً يكون مصدراً مركباً ، مثل :

نماز کردن : أن يصلي
باز آمدن : أن يرجع
سخن گفتن : أن يتحدث
زحمت کشیدن : أن يتعب
پرواز شدن : أن يتصر
دوستی گرفتن : أن يصادق

وإذا حذف نون المصدر ، سمي مصدراً مرخماً ، مثل :

المصدر	المصدر المرخم	المعنى
گرفتَن	گرفت	أن يمك

آمدن	آمد	أن يأتي
نماز كردن	نماز كرد	أن يصلي

ومن هذا المصدر المرخم تصرف الأفعال الآتية :

١ - الماضي المطلق	٢ - الماضي الاستمراري	٣ - الماضي القريب
٤ - الماضي البعيد	٥ - الماضي الشككي	٦ - المستقبل

كما يشتق منه : اسم المفعول .

ولكل مصدر مادة أصلية تطورت حتى وصل المصدر إلى صورته الحالية ، وهذه المادة الأصلية سماعية في معظم الأحوال ، ولذا يجدر حفظها ، ومن هذه المادة الأصلية تصرف الأفعال الآتية :

١ - المضارع الانترامي	٢ - المضارع الإخباري (الحال)
٣ - الأمر	٤ - الدعاء

ويشتق من هذه المادة :

١ - اسم الفاعل	٢ - الصفة المشبهة	٣ - المصدر الشبهي
٤ - الصيغة الحالية		

• • •

والآن يجدر بنا أن ندرس تصرف الأفعال بشيء من التفصيل ، لنعرف كذلك كيفية استعمالها ، ثم ندرس المشتقات كذلك .

• • •

أولاً : ما يصرف مع المصدر المرخم

١ - الماضي المطلق

مصدر مخم + ضمائر الفاعلية المتصلة

دادن	: أن يعطي	رفتن	: أن يذهب
دادم	: أعطيتُ	رفتم	: ذهبُ
دادى	: أعطيتَ	رفتى	: ذهبَ
داد	: أعطى	رفت	: ذهب
داديم	: أعطيتنا	رفتيم	: ذهبنا
داديد	: أعطيتُم	رفتيد	: ذهبتم
دادند	: أعطوا	رفتند	: ذهبوا

نلاحظ أن المصدر المرخم هو نفسه تصريف الفعل مع الضمير الغائب المفرد ، حيث لم يلحق به أي ضمير متصل .

واستعمال الماضي المطلق يتم في حالة حدوث فعل تم وانتهى قبل وقت الحديث ، ومثال ذلك :

درس را نوشتم : كتبت الدرس (أي أنني انتهيت من الكتابة قبل بدء الكلام) .

سال گذشته باسكندريه مسافرت كردم : سافرت إلى الاسكندرية في العام الماضي . (أي أن السفر تم قبل وقت الكلام) .

• • •

تمارين

١ - صرف الأفعال الآتية في زمن الماضي المطلق :

خواندن گرفتن نماز کردن

٢ - صحح الأفعال الآتية :

او درس را نوشتید .

من أحمد را دیدم

شما بدانشکده رفتند

تو این نکته را گفتی ، یا نه ؟

ما این فیلم را مشاهده کردیم .

٣ - ضع فعلاً مناسباً مكان النقط :

کتاب تو را

من خودم را زحمت

على بر صنبلى

• • •

٢ - الماضي الناقص أو الاستمراري

می (همی) + المصدر المزعوم + ضمائر الفاعلية المتصلة

گرفتني : آن بسك خریدن : آن يَشترِي

میگرفتم : كنتُ أَمسِكُ میخریدم : كنتُ أَشترِي

میگرفتی : كنتَ تَمسِكُ میخریدی : كنتَ تَشترِي

میگرفت : كان يَمسِكُ میخرید : كان يَشترِي

میگرفتیم : کتا تمساک میخریدیم : کتا نشتری
 میگرفتید : کتتم تمسکون میخریدید : کتتم تشرتون
 میگرفتند : کاتوا تمسکون میخریدند : کاتوا بشرتون

و يستعمل الماضي الاستمراري في حالة التعود على حدوث فعل في الزمن الماضي ، وله صيغة أخرى تم بزيادة ياء تكتب بعد ضمير الفاعلية المتصل .
 وذلك مع جميع الضمائر عدا جماعة المتكلمين والمخاطبين ولذا يعرف باسم الماضي الناقص ، وتصريفه يتم بهذه الصورة :

گرفتى ، گرفتى ، گرفتى : گرفتندى
 خریدى ، خریدى ، خریدى : خریدندى

أمثلة :

- ۱ - سال گذشته هر پنجشنبه بسینما میرفتم .
 كنت أذهب في العام الماضي إلى السينما كل خميس
- ۲ - رسم در هر جنگ پیروز میشد (پیروز شدی) :
 كان رسم ينتصر في كل معركة
- ۳ - بی درنگ کار من میکردم : كنت أودى عملي بلا تأخير

تدريب

- ۱ - صرف الأفعال الآتية في زمن الماضي الاستمراري :
 انداختن - آوردن - افتادن
- ۲ - صرف الأفعال الآتية في الماضي الناقص :
 خواستن - خواستن - فرستادن

٣ - هات ما يأتي في جمل مفيدة :

- أ - الماضي الناقص من المصدر رُسِدتَ مصرفاً مع او .
ب - الماضي الاستمراري من المصدر فرياد كردن مصرفاً مع تو .
ج - الماضي الناقص من المصدر نوشتن مصرفاً مع ايشان

• • •

٣ - الماضي القريب

مصدر مرخم + هاء صامتة + رابطة مرخمة

فروختن	: أن يبيع	کردن	: أن يصنع
فروخته ام	: قد بعثُ	کرده ام	: قد صنعتُ
فروخته ای (فروخته)	: قد بعثَ	کرده (ای)	: قد صنعتَ
فروخته است	: قد باع	کرده است	: قد صنع
فروخته ایم	: قد بعنا	کرده ایم	: قد صنعنا
فروخته اید	: قد بعتم	کرده اید	: قد صنعتم
فروخته اند	: قد باعوا	کرده اند	: قد صنعوا

وبتعمل الماضي القريب للدلالة على فعل حدث في الزمن الماضي ، ولم ينته تماماً :

على بدا نشكده رفته است : قد ذهب علي إلى الكلية

(أي أنه ذهب ، ولم يعد منها حتى وقت الكلام)

شيرين بيروت مسافرت کرده است : قد سافرت شيرين إلى بيروت
آيا اين كتاب را گرفته ايد ؟ : هل أخذتم هذا الكتاب ؟

وفي المتون القديمة قد ترد صيغة أخرى لتصريف الماضي القريب ، وهي تتكون من المصدر المرحم + تصريف هستن (مخدوفة الهاء) ، حيث كان يقال :

فروختستم	فروختسي	فروختست
فروختستيم	فروختستيد	فروختستند

تدريب

١ - ادخل المصادر الآتية في جمل مفيدة ، على أن تصرف في الماضي القريب :

رفتن . دادن . رسيدن

٢ - صرف الفعل (گفتن) في الصيغة القديمة من الماضي القريب .

• • •

٤ - الماضي البعيد

مصدر مريحم + هاء صامته + الماضي المطلق من بودن

رسيدن	: أن يصل	رفتن	: أن يذهب
رسيده بودم	: كنت قد وصلت	رفته بودم	: كنت قد ذهبت
رسيده بودى	: كنت قد وصلت	رفته بودى	: كنت قد ذهبت
رسيده بود	: كان قد وصل	رفته بود	: كان قد ذهب
رسيده بوديم	: كنا قد وصلنا	رفته بوديم	: كنا قد ذهبنا
رسيده بوديد	: كنتم قد وصلتم	رفته بوديد	: كنتم قد ذهبتم
رسيده بودند	: كانوا قد وصلوا	رفته بودند	: كانوا قد ذهبوا

يستعمل الماضي البعيد في حالة وجود فعلين في الزمن الماضي أحدهما سابق في الحدث عن الآخر ، وعلى هذا فالسابق في الحدث يكون مصرفاً في الماضي البعيد ، أما الفعل الأقرب في الحدث ، فعالباً ما يصرف في الماضي المطلق :

چون بتالار درس رسيدم ، درس شروع شده بود :
عندما وصلت إلى قاعة الدرس ، كان الدرس قد بدأ .
وقتيكه رسم آمد ، پدرش رفته بود :
عندما جاء رسم كان والده قد ذهب .

• • •

تدريب

- ۱ - صرف المصادر الآتية في الماضي البعيد :
تماز کردن شروع شدن دانستن
- ۲ - صحح الأفعال في الجمل الآتية :
أ - دانشجويان درس را نوشتيد .
ب - چون بدبيرستان رسيدم ، درس تمام شد .
ج - هر روز در جوانی پنج كيلومتر دويدم . (دويدن : أي يجري)

• • •

۵ - الماضي الشكّي أو الإنترامي

مصدر مرخم + هاء صامته + المضارع الإنترامي من بودن

دادن : أن يعطي

دادہ باشم	:	ربما أعطيتُ	،	لعل أعطيتُ
دادہ باشی	:	ربما أعطيتَ	،	لعلك أعطيتَ
دادہ باشد	:	ربما أعطى	،	لعله أعطى
دادہ باشم	:	ربما أعطينا	،	لعلنا أعطينا
دادہ باشید	:	ربما أعطيتُم	،	لعلکم أعطيتُم
دادہ باشند	:	ربما أعطوا	،	لعلهم أعطوا

بیبچارگان پول ولباس را دادہ باشیم
لعلنا أعطينا نقودا وملابس للفقراء

مروت نباشد همه در تسبیح رفته باشند ، ومن بغفلت خفته باشم :
ليس من المروءة أن يكون الجميع قد ذهبوا في التسبیح ، وأكون قد استغرقت
في نوم الغفلة .

• • •

۶ - المستقبل

مضارع التزامي من خواستن + المصدر المرخم

پروز شدن	:	أن ينتصر	نشتن	:	أن يجلس
پروز خواهم شد	:	سأنتصر	خواهم نشست	:	سأجلس
پروز خواهی شد	:	ستنتصر	خواهی نشست	:	ستجلس

پروژ خواهد شد : سیتصر خواهد نشست : سيجلس
پروژ خواهم شد : ستنصر خواهم نشست : سنجلس
پروژ خواهد شد : ستنصرون خواهد نشست : ستنجلسون
پروژ خواهند شد : سیتنصرون خواهند نشست : سيجلسون

نلاحظ أنه في حالة المصدر المركب ، يذكر الجزء الأول ثم يتم تصريف الفعل المساعد وحده ، فقد لاحظنا في پروژ شدن : أن كلمة پروژ كتبت أولاً ثم جاء التعامل في التصريف مع الفعل المساعد شدن فقط .
أمثلة للاستعمال :

فردا بیازار خواهم رفت : سندهب إلى السوق غداً

سال آینده باسکندرية مسافرت خواهم کرد :
سأسافر إلى الاسكندرية في العام القادم .

• • •

تمارين

۱ - صرف الأفعال الآتية في الماضي الشكلي :

گرفتَن (أن يأخذ) - سايختَن (أن يجعل) - رهيدَن (أن يتحرر)

۲ - صرف الأفعال الآتية في المستقبل :

ماندن (أن يبقى) - مانستن (أن يشبه) - گريختَن (أن يهرب)

۳ - ضع الأفعال الآتية في جمل مفيدة :

رسیده بوديم - گفتيد - کرده باشند

• • •

ما يشتق من المصدر المرخم

اسم المفعول

مصدر مرخم + هاء صامتة

المصدر	اسم المفعول	المعنى
خريدن	خريده	مُشْتَرِي
خواندن	خوانده	مَقْرُوء
فروختن	فروخته	مُشْعَل
بافتن	بافته	مَنْسُوج
خوردن	خورده	مَأْكُول

• • •

تدريب

١ - هات اسم المفعول من المصادر الآتية :

نوشتن - نوشیدن (أن يشرب)
کردن - دادن - ساختن

٢ - هات اسم مفعول في جملة مفيدة .

٣ - هات جملة على أن يكون فعلها في المستقبل .

ثانياً : ما يصرف مع المادة الأصلية

سبق القول بأن المادة الأصلية هي الأصل الأساسي للمصدر ، ومعها تصرف بعض الأزمنة الفعلية ، وتشتق مجموعة من المشتقات ، وليس للمادة الأصلية قاعدة ثابتة للحصول عليها من المصدر ، كما هو الحال مع المصدر المرخم ، ولهذا يعتمد في ذلك على الحفظ وتكرار الاستعمال ، أو بالرجوع إلى المعاجم ، ونظراً لهذه الصعوبة ، فسألنا بأخر القابل تبيناً مطولاً بأهم المصادر ويعودها الأصلية ، لتكون في متناول من يقرأ هذا الكتاب .

وأهم ما يصرف من المادة الأصلية :

١ - المضارع الالتزامي

مادة أصلية + ضمائر الفاعلية المتصلة

گرفت	: آن یاحد ، آن بمسک	آمدن	: آن یانی
گیرم	: آخذ ، امسک	آیم	: آتی
گیری	: تاخذ ، تمسک	آیی	: تانی
گیرد	: یأخذ ، یمسک	آید	: یانی
گیریم	: تاخذ ، تمسک	آییم	: فانی
گیرید	: تاخذون ، تمسکون	آیید	: ثانون
گیرند	: یأخذون ، یمسکون	آیند	: یانون

ويستخدم هذا الفعل بعد طلب أو رجاء أو أمر ، وباختصار يمكن القول أنه يستعمل فيما يستعمل فيه المصدر المؤول من أن والفعل في اللغة العربية ، مثال ذلك :

احمد را فرمودم كه اين كار را بكنند
أمرت أحمد أن يعمل هذا العمل

اميد وارم كه كار شما را بدانيد : آمل أن تعرف واجبك .
نلاحظ أن الفعلين كند ، دانيد قد سبقتهما باء تسمى باء التحلية (الزينة)
ولعلها قريبة من قول البعض في العامية المصرية : بتاكل . بتشرب . بتذاكر .
أي أنها زائدة عن أصل الفعل ويمكن الاستغناء عنها .

تدريب

- ١ - صرف الأفعال الآتية في المضارع الانترامي :
آوردن شنيدين تكفتن
- ٢ - ضع الأفعال التي بين الأقواس في تصريفها الصحيح :
أ - برادرم فرمودم كه نان را (خريدن) .
ب - آموزگار دانشجويان را فرمود كه اين درس را (نوشتن)
ج - از خدا پرسيدم كه بهداشني من (دادن) .

• • •

٢ - المضارع الإيجاري (الحال)

مي (همي) + المادة + ضمائر الفاعلية المتصلة

نوشتن : أن يكتب فرمودن : أن يأمر

ميؤيسم	: أكتب	ميؤرمابم	: أمر
ميؤيسى	: تكتب	ميؤرمابى	: تأمر
ميؤيسد	: يكتب	ميؤرمابيد	: يأمر
ميؤيسيم	: تكتب	ميؤرمابيم	: تأمر
ميؤيسيد	: تكتبون	ميؤرمابيد	: تأمرون
ميؤيسند	: يكتبون	ميؤرمابند	: يأمرون

ويستعمل المضارع الإخباري فيما يستعمل فيه المضارع في اللغة العربية أي أنه قائم بذاته ، ولا يرتبط بطلب كالفعل الانترامي ، كما أنه يفيد حدوث الفعل في الزمن الحالي أو المستقبل القريب جداً .

درس را ميخواند	: يقرأ الدرس
بدا نشكده ميروم	: أذهب إلى الكلية
پدرم را دوست ميدارم	: أحب والدي

كما يستعمل في معنى التعمد والاستمرار في فعل يحدث في الزمن الحاضر هر روز بد انشكده ميروم : أذهب إلى الكلية كل يوم هر پنجشنبه فيلم زيارا مشاهدت ميكنم : أشاهد فيلماً جميلاً كل خميس

• • •

تمارين

١ - صرف الأفعال الآتية في صيغة المضارع الإخباري :

روزه گرفتن (أن يصوم)	روزه گشادن (أن يظفر)
شنیدن (أن يسمع)	شناختن (أن يعرف)

٢ - هات ما يأتي في جمل مفيدة :

أ - فعلاً في المضارع الإخباري مصرفاً مع ضمير المتكلمين .

- ب - فعلاً في المضارع الإخباري مصرفاً مع ضمير المفرد الغائب .
ج - فعلاً في المضارع التزامي مصرفاً مع ضمير المخاطبين .

• • •

٣ - الأمر

المفرد المخاطب	=	المادة الأصلية
جمع المخاطبين	=	المادة الأصلية + يد
خواندن : أن يقرأ		دادن : أن يعطى
بخوان : اقرأ		بده : أعط
بخوانید : اقرءوا		بدهید : أعطوا

نلاحظ أن فعل الأمر عادة يسبق بباء الزينة (التحلية) والتي سبق الإشارة إليها أثناء الحديث عن المضارع التزامي .

أمثلة للاستعمال :

- درس را بنویس : اكتب الدرس
یا ، واینجا بنشین : تعال واجلس هنا
ای دانشجویان این درس را در خانه بخوانید :
أيتها التلاميذ اقرءوا هذا الدرس بالمنزل .
پیش از خوردن دستان خود را بشوید :
اغسلوا أيديكم قبل الأكل .
نصیحتهای نیا کان و پدران را بشنوید :
اسمعوا نصائح الأجداد والآباء .

• • •

٤ - الدعاء

وله صيغة واحدة : مادة أصلية + ا + د
أي أنها تصاغ مع الضمير المفرد الغائب فقط ، مع زيادة ألف قبل الضمير المتصل للفاعلية (د) .

المصدر	صيغة الدعاء	المعنى
دادن	دهاد	ليمنح الله
کردن	کناد	ليفعل الله
ماندن	ماناد	ليبقى الله

• • •

لتدريب

١ - صرف الأفعال الآتية في الأمر :

رسیدن (أن يصل)	دیدن (أن يرى)
خوابیدن (أن ينام)	چیدن (أن يقطف)

٢ - هات صيغة الدعاء من المصادر الآتية :

رحمت کردن	زنده بودن	ماندن
-----------	-----------	-------

• • •

ما يشتق من المادة الأصلية

١ - إسم الفاعل

مادة أصلية + نده

المصدر	المادة	اسم الفاعل	المعنى
نوشتن	نويس	نويستنده	كاتب
خواندن	خوان	خواننده	قارئ
فروختن	فروش	فروشنده	بائع
نماز كردن	نماز كن	نماز كنده	مُصلّي
ديدن	بين	بيننده	ناظر
ختندیدن	خند	ختندنده	ضاحك
گفتن	گوی	گوینده	قائل

• • •

٢ - الصفة المشبهة

مادة أصلية + ا

المصدر	المادة	الصفة المشبهة	المعنى
ديدن	بين	بینا	مبصر
دانستن	دان	دانا	عالم
توانستن	توان	توانا	قادر
گفتن	گوی	گویا	متحدث

الفرق بين اسم الفاعل والصفة المشبهة باسم الفاعل ، أن الصفة في اسم

الفاعل مؤقنة ، بينما الصفة في الصفة المشبهة لازمة من لوازم الموصوف وثابتة معه ، فحينما اشتققنا اسم الفاعل من أن يرى ومن أن يقول قلنا في الترجمة : ناظر وقائل ، ولكن عندما صغنا الصفة المشبهة من نفس المصدرين فترجمناهما بـ : مبصر ، ومتحدث ، والصفة هنا ملازمة لصاحبها ، فهو قادر دوماً على الإبصار وعلى التحدث . بعكس من ينظر إلى الشيء أو ينطق بشيء . فهذه أفعال موقوتة بزمان حدوثها فقط .

• • •

٣ - الصيغة الحالية

مادة أصلية : ان

المصدر	المادة	الصيغة الحالية	المعنى
دويدن	دو	دوان	جارياً
ختديدن	ختند	ختندان	ضاحكاً
فروختن	فروز	فروزان	مشتعلاً
سوختن	سوز	سوزان	محترقاً
كوشیدن	كوش	كوشان	مجتهداً

والصفة الحالية تستعمل فيما يستعمل فيه الحال في اللغة العربية :

ديروز بدا نشكده دوان رقم : ذهبت إلى الكلية أمس جازياً
أحمد در تالار درس جوابان نشست : جلس أحمد نائماً في حجرة الدرس

• • •

٤ - المصدر الشبي

مادة أصلية + ش

المصدر	المادة	المصدر الشبي	المعنى
بُخْشِدَن	بُخْش	بُخْشَش	عطاء
رَفَن	رو	روش	مسلك
كوشيدَن	كوش	كوشش	اجتهاد
كاهيدَن	كاه	كاهش	تقابل
نوازيدَن	نواز	نوازش	دلال
ناليدَن	نال	نالش	نواح
آزمرَدَن	آزماي	آزمايش	تجربة

• • •

تدريب

١ - صرف المصادر الآتية في كل من الماضي الشبي والمضارع الإخباري :

ماندن رهيدَن خفتَن

٢ - أدخل الأفعال المصرفة الآتية في جمل مفيدة :

خواهد رفت - خوانند - رفته بودم

٣ - هات اسم الفاعل واسم المفعول من المصادر الآتية :

گفتَن دادن فروختَن

٤ - ما الفرق بين اسم الفاعل والصفة المشبهة ، مثل لما تقول .

• • •

النتي والنهي

في حالة النتي يكتفي بوضع نون قبل الفعل ، ومثال ذلك :

في الماضي المطلق

لم أقبل	:	نكثتم
لم تصل	:	نرسيدى
لم يصل	:	نماز نكرد

في الماضي الناقص :

لم يذهب دوما	:	نميرفت
لم يعود أن يكتب	:	نمينوشت

في الماضي القريب :

لم تقرأ بعد ؟	:	نخوانده اى ؟
لم أشر بعد	:	نخريده ام

في الماضي البعيد :

لم يكن قد حضر	:	نيامده بود
لم يكونوا قد وصلوا	:	نرسيده بودند

(نلاحظ أنه في حالة دخول نون النفي على فعل أول حرف فيه ألف ممدودة ، فإن الألف تقلب ياءً مثل نيامد ، نياورده يود . . .) أي أن هذا التغيير يصيب الفعل أيضاً كان الزمن الذي يُصرف معه ، ما دامت النون تأتي قبل الألف مباشرة) .

في الماضي الشكّي :

ما صنعت	نكرده باشم
ما أعطيت	نداده باشيد

في المستقبل

لن يذهبوا	نخواهند رفت
لن تقول	نخواهی گفت

في المضارع الإلزامي :

ألا تذهب	نروی
ألا نصل	نرسیم

في المضارع الإخباري (الحال) :

لا أجيء	نمیآیم
لا أنام	نمیخوابیم

• • •

أما في حالة النهي (أي نفي الأمر) فتستبدل النون بميم تأتي قبل الفعل ، وفي هذه الحالة لا تذكر باء الزينة التي تأتي عادة في أول الأمر :

مرو : لا تذهب	مگو : لا تقل
مخوانید : لا تقرأوا	مکنید : لا تصنعوا

وفي حالة الدعاء تدخل ميم النهي على صيغة الدعاء كذلك :

مكناد : لا صنع الله

مدهاد : لا أعطى الله

مما ناد : لا بقي

ملحوظة :

ونظراً لما يصاحب الميم من ثقل في النطق أحياناً ، ومن صعوبة الانتقال من أن يكون النفي بالنون ثم يكون هنا بالميم ، فإن العامة الآن يفضلون استعمال النون في جميع حالات النفي والنهي معاً .

• • •

الصيغة الوصفية

في حالة نتائج مجموعة من الأفعال متفقة في :

أ - الوحدة الزمنية (أى الاتفاق في الزمن المصروف فيه الأفعال)

ب - الفاعل الواحد

فإن الفرس يفضلون رغبة في سرعة النطق أن يضعوا جميع الأفعال عدا الأخير منها في الصيغة الوصفية التي تتكون كاسم المفعول من المصدر المرخم مضافاً إليه الهاء الصامتة ، مع حذف واو العطف التي كانت تربط بين هذه الأفعال قبل استعمال الصيغة الوصفية .

ديروز ببازار رفتم و دو كفش و شلوار خريدم

الصيغة الوصفية : ديروز ببازار رفتم، دو كفش و شلوار خريدم

نلاحظ أن الفعل رفتم صرف في الجملة الأولى في الماضي المطلق ، وشاركه في الزمن الفعل خريدم ، كما اتفق الفعلان في أن الفاعل هو ضمير المفرد المتكلم ، وقد ربطت بين الجملتين واو العطف . أما في الجملة الثانية ، فقد صيغ الفعل الأول في الصيغة الوصفية ، ثم حذفت واو العطف بين الجملتين ، ولمعرفة زمن الفعل الأول وفاعله يرجع إلى الفعل الأخير .

أمثلة :

- أحمد را ملاقات کرده ، از پدرش پرسیدم :
التقيت بأحمد وسأله عن أبيه .
- ماشین را سوار شده با سکندریه رفتند :
ركبوا السيارة وذهبوا إلى الإسكندرية .

• • •

لتدريب :

- ۱ - هات جمله بها صيغة وصفية على أن يكون الفعل في المضارع الإخباري .
- ۲ - بين زمن الأفعال التي بين الأقواس ، وكذلك فاعلها :
أ - بباغ وحشی رفتم ، وآنجما (گردش کرده) ، چهار بابهای وحشی
تماشا مینمودم .
- ب - پادشاه فرمود که گیلان از شراب (پر کرده) ، باو بدهد .
- ج - فکر میکنم که شما در تابستان گذشته باوریا (مسافرت کرده) ،
لندن وپاریس زیارت کردید .

• • •

اللازم والمتعدي

هناك في اللغة الفارسية — كما هو الحال في اللغة العربية — أفعال لازمة وأخرى متعدية ، فمن الأفعال اللازمة :

خوابیدن : أن ينام بودن : أن يكون
ومن الأفعال المتعدية :

ترسانیدن : أن يخيف نویسانیدن : أن يستكتب
وهناك أفعال تقبل أن تكون لازمة أحياناً ، ومتعدية أحياناً أخرى :

گُستَن : أن يقطع ، أن ينقطع سوختن : أن يحرق ، أن يحترق
شکستن : أن يكسر ، أن ينكسر گشودن : أن يفتح ، أن يفتح
ولتعدية بعض الأفعال اللازمة :

مادة أصلية + آندن (آيندن)

المعنى	الفعل المتعدي	الفعل اللازم
أن يوصل	رساندن / رسانیدن	رسیدن
أن يجعله يجري	دواندن / دوآندن	دویدن
أن يجعله يتختر	چماندن / چمانیدن	چمیدن

خسیدن / خسپانیدن / أن يتوم
والملاحظ أن الفعل إذا كان متعدداً بطبيعته ، فإنه يتعدى للمفعول واحد ،
وإذا دخلت عليه (آتدن) فإنه يتعدى إلى مفعولين .
وهناك أفعال شاذة في طريقة تعديتها ، ومنها :

المصدر	المادة	المتعدي	المعنى
نشئ	نشئ	نشأ	أن يغر
رفق	رو	راند	أن يسوق
دانس	دان	داياندين	أن يعرف

• • •

المبني للمجهول

اسم مفعول من الفعل + تصريف شذن في الزمن المطلوب

نوشتن	:	أن يكتب
في الماضي البعيد	:	نوشته شده بود : كان قد كُتب
في الماضي المطلق	:	نوشته شد : كُتب
في المضارع الإخباري	:	نوشته میشود : يكتب
زحمت كشيدين	:	أن يجهد نفسه (أن يتعب)
في الماضي المطلق	:	زحمت كشيده شدم : أجهدتُ
	:	زحمت كشيده شديد : أجهدتُم
في الماضي الشكّي	:	زحمت كشيده شده باشم : لعننا أجهدتنا
	:	وهكذا مع باقي الأزمنة الفعلية المختلفة .

إلى جانب هذه الطريقة في البناء للمجهول ، فهناك طريقتان كذلك :

١ - اسم مفعول عربي أو صفة فارسية + تصريف بودن / شدن / گشتن

مقتول گشت	:	قُتل
آماده بود	:	هيّئ

٢ - استعمال صيغة جمع الغائبين من الفعل المتعدي ، دون أن يكون مرجع الضمير قد ذكر قبل ذلك :

كففته انه كه داريوش بزرگ مصر را زيارت كرد :
حكى أن داريوش الكبير زار مصر .
حاتم طائي را گفتند : قبل لحاتم الطائي .

• • •

تدريب

١ - صرف الأفعال الآتية في الماضي الناقص على أن تكون مبنية للمجهول :
نوشتن بستن (عقد / ربط) دوختن (أن يحيط)

٢ - هات المتعدي من المصادر الآتية :

نشستن رفتن دويدن

• • •

وقبل أن ننهي حديثنا عن الفعل في اللغة الفارسية ، نلفت الأنظار إلى أننا أوردنا في آخر الكتاب ثبنا بأهم المصادر الفارسية وموادها الأصلية ، ليكون مرجعا في متناول يد القارئ ، بغنيه بعض الشيء عن المعاجم اللغوية وصعوبة البحث فيها .

الباب الخامس

المقدمة

الصفة

التركيب الوصفي

التركيب الوصفي يتكون حسب القاعدة العامة من موصوف مكسور حرفه الأخير ، وصفة ساكنة الآخر :

مرد خوب : رجل طيب زن قشنگ : امرأة جميلة
اسب سفيد : حصان أبيض درخت بزرگ : شجرة كبيرة
ولكن أحياناً تتقدم الصفة على الموصوف ، وهنا تسقط كسرة الإضافة ،
ويكون آخر الصفة والموصوف ساكنين ، وهذه الحالة شبيهة بإضافة
مقلوب ، فنقول :

خوب مرد .. قشنگ زن ، سفيد اسب ، بزرگ درخت
الصفة في اللغة الفارسية - كما هو الحال في اللغات الهندية الأوروبية - تظل
على أفرادها ولا تطابق الموصوف أفراداً وجمعاً ، كما أنها واحدة في حالي
التذكير والتأنيث ، فنقول :

مرد خوب : رجل طيب مردان خوب : رجال طيبون
زن خوب : امرأة طيبة زنان خوب : نساء طيبات
ولكن إذا ذكرت الصفة بمفردها ، فتستعمل استعمال الاسم وهنا يمكن
جمعها :

خوبان را دوست میداریم : نخب الأخيار
بدان را سرزنش کردم : وبغى الأشرار

التركيب الوصفى كالتركيب الإضافي ، فإذا كان آخر الموصوف ألفاً أو
واواً استبدلت كسرة الإضافة بياء مكسورة :

علمای بزرگ : علماء كبار دانشجوی با ادب : طالب مؤدب
صحرای وسیع : صحراء واسعة جنگجوی دلیر : محارب شجاع
وإذا كان آخر الموصوف هاء صامتة استبدلت الكسرة بهزة توضع على
المهاء :

هفته آينده : الأسبوع المقبل خواجه پرهيز : سيد فاضل
وفي حالة الرغبة في تنكير الموصوف ، فقد تلحق (ياء تنكير) إما
بالموصوف أو بالصفة ، ولا تلحق بهما معاً :

پسری با ادب : أو پسر با ادبی : غلام مؤدب
امی سفید : أو اسب سفیدی : حصان أبيض

في حالة تنوع الصفات لموصوف واحد . وهو ما يسمى في اللغة الفارسية
باسم (تنسيق صفات) . يمكن حذف واو العطف واستبدالها بكسرة تربط
هذه الصفات :

مرد داناى بزرگ با ادب راملاقات کردم :
قابلت رجلاً عالياً عظيماً مؤدباً
شیرین دختر زیبای پرهیز خوش الحان است :
شیرین فنانة جميلة مثقفة عذبة الصوت .

• • •

أنواع الصفات

أولاً : من حيث الأفراد والتركيب :

إذا كانت الصفة مكونة من كلمة واحدة ، كانت صفة مفردة :

خوب : طيب بد : سيء زيبا : جميل

أما إذا كانت الصفة مكونة من أكثر من كلمة : كانت صفة مركبة :

با ادب : مؤدب بي دين : مارق - ملحد

جهان ديدنه : محنك شيردل : شجاع

شكسته دل : حزين هموطن : مواطن

ثانياً : من حيث الجامد والمشتق :

إذا كانت الصفة قائمة بذاتها وغير مشتقة من أي مصدر أو مادة

أصلية : سميت صفة جامدة :

قشنگ : مليح خوب : طيب

أما إذا كانت الصفة مشتقة من أي مصدر أو مادة أصلية ، فإنها

صفة مشتقة . وأهم الصفات المشتقة هي :

أ - صفت فاعل :

وهي تفسر كلاً من اسم الفاعل ، والصفة المشبهة باسم الفاعل ، والحال ، وصيغة المبالغة .

وقد سبق الحديث عنها جميعاً - عدا صيغة المبالغة - عند الحديث عن المشتقات من المادة الأصلية بالباب السابق ، أما صيغة المبالغة ، فعلاؤها :

آر : گرفتار : أسير
گار : آموزگار : معلم
کار : ستمکار : ظالم
گھر : کارگر : عامل

ب - صفت مفعولی (اسم المفعول) وقد سبق التعريف به أثناء الحديث عن المشتقات من المصادر المرحوم في الباب السابق .

ج - صفت نسي : وهذه تتكون بإضافة لاحقة إلى الاسم لكي يتم تنسيه ، مثل :

۱ - ی : سرائي ، مصري ، چيني (صيني)
وعادة تلحق الياء بالمفرد فقط ونادراً ما تلحق بالجمع مثل : پهلواني :
بطولي (پهلوان جمع پهلو : كفف) .

۲ - ين : زرین : ذهبي : سيمين : فضي

۳ - يته : پشيمنه : صوفي : سنگينه : حجري

۴ - ۵ : ساله : سنوي : شيه : ليلي

۵ - ور : شاهور : ملكي : راهور : مُعبَد

۶ - گان : خدايگان : سيد : بازرگان : تاجر

۷ - انه : ماهانه : شهري : مردانه : رجالي

زنانه : حريمي (نسوي) روزانه : يومي

• • •

تقسيم الصفات من حيث المعنى

تنقسم الصفات من حيث المعنى إلى أربعة أنواع :

أ - صفت مطلق : وهي أصل الصفات ، وهي تنفيذ الانقسام دون تحديد ؛ وهي تشبه الصفة العادية في اللغة العربية :

خوب : طيب بد : رديء
زيئا : جميل زشت روى : قبيح

ب - صفت تفضيل ، وهي الصفة التي تنفيذ تفضيل شيء على آخر في الصفة المشتركة فيما بينهما :

بزرگتر : أعظم كوچکتر : أصغر
قشنگتر : أجمل بهتر : أفضل

ونلاحظ أن علامة التفضيل تتمثل في زيادة اللاحقة (تر) إلى آخر الصفة المطلقة . ولكن توجد بعض الصفات يمكن أن تؤدي معنى التفضيل دون زيادة هذه اللاحقة تر ، وهذه أهمها :

به : أفضل كه : أصغر
مه : أكبر فوزون : أكثر
بيش : أكثر كم : أقل

وفي حالة استعمال الصفة التفضيلية في جملة ، يُسبق المفضل عليه بأحد حرفين : از ، كه :

محمد بهتر از احمد است : محمد أفضل من أحمد

شيرين را بيشتر از من دوست ميدارم : أحب شيرين أكثر من منى

فكر ميكنم كه احمد بد تر كه علي است : أعتقد أن أحمد أسوأ من علي

ج - صفت عالي :

وهذه تتكون من : صفة مطلة + ترين

بهترین : الأفضل بزرگترین : الأعظم
وسیمترین : الأوسع خوشترین : الأحسن

وإذا كانت الصفة التفضيلية تفضل شخصاً أو شيئاً على آخر في صفة مشتركة ، فإن الصفة العالية تفضل شخصاً أو شيئاً على سائر الموصوفين بهذه الصفة .

جیهان زیباترین دختران است : جیهان أجمل الفتيات
أحمد بهرین دانشجو در کلاس است : أحمد أفضل طالب في الفصل

نلاحظ أنه في حالة كون الاسم الواقع بعد الصفة العالية جمعا ، كان الحرف الأخير من الصفة مكسوراً كما هو الحال في المثال الأول ، أما إذا أعقبها مفرد ، فإن الصفة تكون ساكنة الآخر ، كما هو الحال في المثال الثاني .

وبالنسبة للصفات التي سبق الإشارة إلى أنها تفيد معنى التفضيل دون إضافة تر ، فإن هذه الصفات يمكن أن تكون صفة عالية إذا أضيف إليها (ين) فقط ، فنقول مثلاً :

بین : الأفضل کهن : الأكبر
مہین : الأكبر کسین : الأقل

ملحوظة : قد تستخدم اللغة الفارسية الصفات التفضيلية العربية على وزن (أفعل) مكان كُـل من الصفة التفضيلية والصفة العالية الفارسيين .

د - صفت افراطی :

أي الصفة التي تفيد الكثرة في الاتصاف بمضمون هذه الصفة ، ويتم تكوينها ، بذكر كلمة تفيد الكثرة سابقة على الصفة المطلقة :

بسيار خوب : حسن جداً خيلي قشنگك : جميل جداً

• • •

ملاحظة هامة :

التركيب الوصفي وحدة واحدة ، لا يصح الفصل بينهما ، فإذا أردنا إضافة الموصوف ، وجب أن يأتي المضاف بعد الصفة :

كشور زيباي خود را دوست ميدارم : أحب وطني الجميل
وإذا وقع الموصوف مفعولاً معرفة ، فيجب أن ترد علامة المفعولية (را)
بعد التركيب الوصفي كله وليس بعد الموصوف مباشرة :

أحمد دفتر نووا خريد : اشترى أحمد الدفتر الجديد

• • •

تدريب

- ١ - ما حكم المطابقة بين الصفة والموصوف في اللغة الفارسية ؟
- ٢ - ما الصفات المشتقة ؟ مثل لما نقول .
- ٣ - أدخل الصفات الآتية في جمل مفيدة :
فزون - با ادب - شيرازي - خوبتر - وسيعترين - بيش
- ٤ - هات مما يأتي الصفة التفضيلية والصفة العالية :
قوى - دانا - بزرگ - جنگجو
- ٥ - ضع صفة مناسبة مكان النقط ؛ ثم بين نوعها :
١ - خانه را خريدم .

- ۲ - دوشی از دشمنی است .
۳ - این خاتم بانودر شهر است
۴ - اسب بهتر از اسب است .
۵ - آیا این فیلم دل انگیز را مشاهده کرده اید ؟
۶ - ما اقسام (صفت فاعلی) ، مثل لا تقول .

• • •

الباب السادس

الأعداد

العدد

العدد في اللغة الفارسية ينقسم إلى أربعة أقسام ، هي :

١ - عدد أصلي ٢ - عدد ترتيبي (وصفي)
٣ - عدد كسري ٤ - عدد توزيعي

وتفصيل ذلك :

١ - العدد الأصلي

العدد المفرد ^(١)	العدد المركب
١ : يك	١١ : يازده
٢ : دو	١٢ : دوازده
٣ : سه	١٣ : سيزده
٤ : چهار	١٤ : چهارده
٥ : پنج	١٥ : پانزده
٦ : شش	١٦ : شانزده
٧ : هفت	١٧ : هفده

(١) هذه سميات عربية لجرد التوضيح .

١٨ : هجده
١٩ : نواзде

٨ : هث
٩ : نه
١٠ : ده

ألفاظ المئات

١٠٠ : صد
٢٠٠ : دويست
٣٠٠ : سيصد
٤٠٠ : چهار صد
٥٠٠ : پانصد
٦٠٠ : شش صد
٧٠٠ : هفت صد
٨٠٠ : هشت صد
٩٠٠ : نه صد

ألفاظ العقود

٢٠ : بيست
٣٠ : سی
٤٠ : چهل
٥٠ : پنجاه
٦٠ : شصت
٧٠ : هفتاد
٨٠ : هشتاد
٩٠ : نود

ألفاظ الآلاف وما بعدها :

١٠٠٠ هزار (يك هزار)
٢٠٠٠ دو هزار
٣٠٠٠ سه هزار
١٠,٠٠٠ ده هزار
١٠٠,٠٠٠ مئليون
١,٠٠٠,٠٠٠,٠٠٠ ميليار

ملاحظات على استعمال العدد الأصلي :

١ - الأعداد من ١ - ١٩ واجبة الحفظ ، وكذلك ألفاظ العقود والمئات .

٢ - القاعدة المثبتة هي أن يذكر العدد أولاً ثم يعقبه المعداد مفرداً :

سه كتاب : ثلاثة كتب
يأزده دانتجو : أحد عشر طالباً
صد درخت : مائة شجرة

وأحياناً تلتحق ياء التنكير بالمعداد ، فيجوز هنا أن يتقدم المعداد على العدد :

سالى پنج : سنوات خمس

٣ - يأتي العدد مفرداً دائماً ، ولكن ربما جمعت كلمتا (صد ، هزار) وذلك للمبالغة :

درتالار رودكى صدها نفر حاضر بودند :

حضر مئاة من الناس في قاعة الوردكي

درجنگ ١٩٧٣ هزارها اسرايلى كشته شدند :

قتل آلاف عديليون من الاسرائيليين في حرب ١٩٧٣

٤ - لتكوين عدد من الأعداد ، نبدأ بالأكبر ثم الأصغر على أن يرتبط بين كل عدد وآخر واور العطف :

٢١ : بيست و يك
٦٥ : شصت و پنج
٩٦ : نود و شش
١٠٥ : يك صد و پنج
٢٢٥ : دويست و بيست و پنج
٥٦٧ : پانصد و شصت و هفت
١٢٣٠ : يك هزار و دويست و سى

١٠,٤٥٩ : ده هزار و چهار صد و پنجاه و نه

٢٠٠,٩٧٠ : دوست هزار و نه صد و هفتاد

في حالة النطق لا تنطق واو العطف عادة ، ويستبدلونها في النطق بوضع ضمة خفيفة على آخر العدد السابق على واو العطف .

وفي حالة المائة الواحدة والألف الواحد ، يسبقون لفظ (صد) ولفظ (هزار) - كما هو الحال في اللغة الإنجليزية مثلاً - بكلمة (يك) واحد ، وهكذا الحال قبل العدد مليون .

يك صد	١٠٠
يك هزار	١٠٠٠
يك مليون	١,٠٠٠,٠٠٠

وإن كان يلاحظ الآن في لغة الحديث عدم وجود كلمة يك هذه .

٥ - للحصول على الأعداد ألفين ، ثلاثة آلاف ، أربعة آلاف
يكتفي بوضع العدد الأصلي المفرد قبل كلمة هزار ، وكذلك الحال في مضاعفات المليون .

٢٠٠٠٠ : دو هزار	٢,٠٠٠,٠٠٠ : دو مليون
٣٠٠٠ : سه هزار	٣,٠٠٠,٠٠٠ : سه مليون
٤٠٠٠ : چهار هزار	٤,٠٠٠,٠٠٠ : چهار مليون
٥٠٠٠ : پنج هزار	٥,٠٠٠,٠٠٠ : پنج مليون
٦٠٠٠ : شش هزار	٦,٠٠٠,٠٠٠ : شش مليون
٧٠٠٠ : هفت هزار	٧,٠٠٠,٠٠٠ : هفت مليون
٨٠٠٠ : هشت هزار	٨,٠٠٠,٠٠٠ : هشت مليون
٩٠٠٠ : نه هزار	٩,٠٠٠,٠٠٠ : نه مليون
١٠,٠٠٠ : ده هزار	١٠,٠٠٠,٠٠٠ : ده مليون

٦ - هناك كلمات تدل على أعداد غير محددة :

چند : بعض ؛ چند نفر آمدند : حضر بعض الناس
واند : بضع (من ٣ - ٩)
در قاعت درس هفتاد واند دانشجو حاضر بودند :
حضر في قاعة المحاضرات سبعون وبضعة طلاب .

٧ - قد يضيف الفرس بعض الكلمات الموضحة لنوع المعداد بين العدد والمعداد :

ده نفر دانشجو : عشرة طلاب
دوازده تا سيب : اثنتا عشرة تفاحة
پنج جلد كتاب : خمسة مجلدات من الكتب

..... وهكذا

٨ - قد يستخدم الفرس الأعداد العربية أحياناً ، وبخاصة في الكتابات الأدبية القديمة .

سنة١ اربعمايه وعشر هجرى محمود غزنوى بكشور هند وارد شد :
قدم محمود الغزنوي إلى الهند في عام أربعمائة وعشرة من الهجرة .

• • •

٢ - العدد الترتيبي (الوصفي)

يتكون العدد الترتيبي أو الوصفي من :

عدد أصلي مضموم آخره + ميم ساكنة

چهار : چهارم : الرابع

ده : دهم : العاشر
نوازده : نوازدهم : التاسع عشر
جهل : جهلم : الأربعون
صد : صدم : المائة

وهكذا

ملاحظات على العدد الترتيبي (الوصفي) :

١ - العدد الوصفي من (يك) طبقاً للقاعدة هو (يكم) ، ولكنهم لا يستعملون هذه الصيغة ويستخدمون بدلاً منها اللفظ العربي (أول) أو اللفظين الفارسيين نخست ، نخستين بمعنى الأول .

أما إذا قلنا ٢١ ، ٥١ ، ٦١ على سبيل المثال ، فهنا نبقى على كلمة يك ونقول :

بيست ويكم : الواحد والعشرون
پنجاه ويكم : الواحد والخمسون
شصت ويكم : الواحد والستون

٢ - بالنسبة للعدد سه ، تقلب الهاء الصامتة (واو) حتى تتفق مع الضمة الواجب نطقها قبل الميم

سه : سوم : الثالث

٣ - أحياناً يمكن الحصول على العدد الوصفي بزيادة مين بدلاً من الميم فقط :

دومين : الثاني
چهلين : الأربعون
هزارمين : الألف

٤ - كما يستعمل الفرس الأعداد الأصلية العربية ، فقد يستعملون الأعداد الوصفية العربية مثل : أول ، ثالث ، خامس ، عاشر وهكذا ...

٥ - تربط بين المحدود والعدد الوصفي كسرة الإضافة :

دانشجوی اول : الطالب الأول خانه دوم : المنزل الثاني
دختر دهم : الفتاة العاشرة اسب بیستم : الحصان العشرون
أما إذا تقدم العدد الوصفي على المحدود ، فلا وجود لكسرة الإضافة ؛
ف نقول :

اول دانشجو دوم خانه
دهم دختر بیستم اسب

• • •

٣ - العدد الكسري

يستعمل الفرس الأعداد الكسرية العربية أكثر مما يستعملون المقابل
الفارسي لها :

العدد الكسري العربي	المقابل الفارسي
نصف	نیم (نیمه)
ثلث	سه يك
رُبُع	چهار يك
خمس	پنج يك
سُدس	شش يك
سُبع	هفت يك
ثُمن	هشت يك
تُسع	نه يك
عُشر	ده يك

لاحظنا أنه للحصول على عدد كسري في اللغة الفارسية فإنهم يكتبون العدد الأصلي الأول ثم يتبعونه بالجزء منه (أي يذكر المقام أولاً ثم يعقبه البسط دون إضافة) :

$$\frac{1}{10} : \text{ده يك}$$

$$\frac{2}{3} : \text{سه دو}$$

$$\frac{3}{4} : \text{چهار سه}$$

وإلى جانب هذه الطريقة هناك طرق أخرى للحصول على العدد الكسري ، منها :

أ - أن نذكر البسط ثم نأتي بحرف (از) أي من ، وأخيراً نذكر المقام :

$$\frac{3}{10} : \text{سه از ده}$$

$$\frac{2}{8} : \text{دو از هشت}$$

$$\frac{9}{1000} : \text{نه از هزار}$$

$$\frac{200}{10000} : \text{دو يست از ده هزار}$$

ب - ما اصطلاحوا عليه أخيراً من ذكر البسط عدداً أصلياً ، وذكر المقام عدداً وصفيّاً :

$$\frac{2}{10} : \text{دو دهم}$$

$$\frac{9}{20} : \text{نه بيستم}$$

$$\frac{12}{1000} : \text{دوازده هزارم}$$

$$\frac{115}{2000} : \text{يك صد و يازده دو هزارم}$$

جـ - بالنسبة للكسور العشرية يذكر العدد الكسري أصلياً والعشرى وصفيّاً:

$$0,7 : \text{هفت دهم}$$

$$0,17 : \text{هفده صدم}$$

$$0,0513 : \text{پانصد و سيزده هزارم}$$

$$212,327 : \text{دويست و دوازده، و سيصد و بيست و هفت هزارم}$$

• • •

٤ - العدد التوزيعي

هو العدد الذي يقسم المعلوم إلى أقسام متساوية :

$$\text{نيم نيم} : \text{نصفاً نصفاً}$$

$$\text{يك يك} : \text{واحد واحد$$

$$\text{سه سه} : \text{ثلاثة ثلاثة}$$

$$\text{ده ده} : \text{عشرة ، عشرة}$$

أى يتم تكوينه بتكرار العدد مرتين .

• • •

تدريبات

١ - اذكر الأعداد الآتية بالحروف .

٢٧	١٩	١٥	٦
٢٥٦	١١٣	٩٩	٤٣
١٢,٩١٦	١٣٢٧	٨٣١	٥١٤

٢ - اكتب هذه الكسور والأعداد بالحروف :

$\frac{٩}{١٠٠}$	$\frac{٥}{٢٠}$	$\frac{٣}{٤}$	$\frac{١}{٢}$
٣٦,٤١	٠,٣	٦١٢,٣٣٥	

٣ - هات العدد الوصفي من هذه الأعداد :

٣١٧	٩٦	٤١	١
-----	----	----	---

٤ - أدخل الأعداد الآتية في جمل مفيدة :

جهل - دوم - نيم - يازده
يك هزار و نه صد و هفتاد و سه - سه ريع - سه سه

٥ - متى تربط كسرة الإضافة بين العدد والمعدود ، وبين المعدود والعدد ، مثل لما تقول .

• • •

الباب السابع

الحرف والقيود
والاصوات

١ - حروف الإضافة

حروف الإضافة في اللغة الفارسية تقابل حروف الجر العربية ، وإن لم تكن تطابقها تمام المطابقة ، حيث تسمح دائرة حروف الإضافة الفارسية لتنضم بين جناحيها عدداً من الكلمات التي تدخل دائرة الظرف باللغة العربية ؛ وهذه أهم حروف الإضافة في اللغة الفارسية وأكثرها استعمالاً :

از : من

بر : على

در : في

به : إلى

ومن حروف الإضافة كذلك :

اندر :	داخل :	تا :	حتى :
اندرون :	داخل :	روی :	على :
بیرون :	خارج :	بالا :	فوق :
جلو :	أمام :	زیر :	تحت :
پی :	وراء :	سوی :	صوب :
میان :	وسط :	نزد :	عند :

پیش : أمام
با : مع
نزدیک : زی
قرب : صوب

أمثلة :

از خانه آمدم : جئت من المنزل .
بر صندلی نشست : جلس على الكرسي .
پدرم در کارخانه خود است : والدي في مصنعه .
هر روز بدانشکده میبایم : أحضر إلى الكلية كل يوم .
از خانه تا دانشکده پیاده میروم :
أذهب من المنزل إلى الكلية مَرَجِلا
خانه خود میان خانه احمد ودانشکده است :
منزلی يقع بين منزل أحمد والكلية .
احمد کتاب زبان فارسی زیر پهلوش نهاد :
وضع أحمد كتاب اللغة الفارسية تحت إبطه
کتابخانه طهوری جلوی دانشگاه تهران است :
مكتبة طهوری أمام جامعة طهران .
آیا خانه شما نزدیک دانشگاه است :
هل منزلکم قريب من الجامعة ؟

وإلى جانب هذه الحروف المفردة ، ففي اللغة الفارسية مجموعة أخرى من
حروف الإضافة المركبة ، أهمها :

از برای	: من أجل	درباره	: بخصوص
از بهر	: لأجل	در پشت	: وراء
از راه	: عن طريق	درباب	: في صدد
از نزد	: من عند	دورین	: في خلال
از روی	: بسبب	در میان	: في وسط

از پی	: بسبب ، في إثر	در جلو	: أمام
پیش از	: قبل	بالای سر	: فوق رأس
بجز	: بدون ، بغیر	بر پشت	: فوق
بجای	: في مكان ، بدل	بر سر	: فوق رأس
بسوی	: صوب	رو برو	: مقابل

أمثلة :

بعد از قدر وقت درس شروع میشود :
 سبشرع الدرس بعد برهة من الزمن
 كتابخانه مؤسسه جیبی رو بروی دانشگاه تهران است :
 مكتبة المؤسسة الجيبية في مقابل جامعة طهران .
 در باره احمد با پدرم حرف زدم :
 تحدثت مع والدي بشأن أحمد
 مهمان بر روی میز نشست : جلس الضيف على المائدة
 کتابها بر بالای میز نهادم : وضعت الكتب فوق المنضدة .
 فکر میکنم که بهرام بسوی فرودگاه رفته اسب :
 أظن أن بهرام قد توجه صوب المطار
 در باب آموختن زبان فارس چه میکنی ؟
 ماذا تفعل في صدد تعلم اللغة الفارسية ؟
 شیرین از پی جیهان آمد : جاءت شیرين في إثر جيهان .

• • •

٢ - حروف الربط (حروف العطف)

تشبه حروف الربط في اللغة الفارسية حروف العطف في اللغة العربية في استعمالها ، وهذه الحروف على نوعين :

أ - حروف ربط مفردة ، مثل :

و	:	واو العطف	كه	:	أن
یا	:	أو	تا	:	حتى
چون	:	عندما ، بينما	اگر	:	إذا
پس	:	بعد ذلك	مگر	:	ربما
نیز	:	أيضاً	هم	:	أيضاً
شاید	:	ربما	خواه .. خواه	:	إما وإما

أمثلة للاستعمال :

- احمد و علي یسینما رفتند : ذهب أحمد وعلي إلى السينما
- نوکر را فرمودم که نهار را بیاورد : أمرت الخادم أن يحضر الإفطار
- هر روز بدا نشکده میر وم تازیان فارسی را درس بدهم :
أذهب إلى الكلية كل يوم حتى أدرس اللغة الفارسية
- عشق هم جانست وهم جانرا جانست : العشق روح وهو روح الروح أيضاً
- ای پس ، اگر درسهای خود را تحصیل میکنید ، يك تحفه بشما
تقديم خواهم کرد :
- أيا الغلام ، إن تحصل دروسك ، فسأقدم لك هدية .
- ای مرد یا راستی میگوئی یا خموش : أيا الرجل إما أن تقول صدقاً أو
لتصمت .

ب - حروف الربط المركبة ، مثل :

چندانکه	: مهما	همانکه	: عندما
زیراکه	: لانه	اگرچند	: ولو
اگرچه	: لو أن	هرچندکه	: مهما
وقتیکه	: وقتما	واگر نه	: وإلا
تا اینکه	: حتی	اگرچند	: ولو
همینکه	: عندما	شایدکه	: ربما
بلکه	: ولكن	همانکه	: عندما

ومن أمثلة استعمال حرف الربط المركب :

— چندانکه حقیقت رامیطلبید ، آن را نمییابید

مهما تبحث عن الحقيقة ، فلن تجدها !

— قاضی با اینکه میدانست حق با اوست ، نتوانست حکمی بدهد :

لم يستطع القاضي إصدار حكمه على الرغم من أنه يعلم أن الحق معه .

— احمد بدانشكده نیامد ، بلکه بیازار رفته است :

لم يأت ، أحمد إلى الكلية ، بل إنه ذهب إلى السوق

• • •

حروف الربط المفردة منها والمركبة ، تربط بين كلمتين أو جملتين :

کارکنید تاموفق باشید : اعمل حتى توفق (ربط بين جملتين)

احمد ومحمود برادرند : أحمد ومحمود أتوان (ربط بين كلمتين)

وهنا يفرق البعض في التسمية بين حروف الربط وحروف العطف ،

فيقولون إذا كان الحرف يربط بين كلمتين فهو حرف عطف ، أما إذا كان يربط بين جملتين فهو حرف ربط :

مثال لحرف العطف :

كتاني ودفري خريدم : اشتريت كتاباً وكراصة

مثال لحرف الربط :

بدا نشكده رقم واينجا احمد را ملاقات كردم

ذهبت إلى الكلية وقابلت هناك أحمد

وأحياناً يأتي حرف الربط في بداية الجملة :

وقى كه ترا ميبيم ، خوشحال ميشوم :

عندما آراك ، أشعر بالسعادة

كما يرد أحياناً في وسط الجملة :

يكوشيد تاموفق شويد : اجتهد حتى توفق

• • •

١ - السوابق (يشونها)

وهي مجموعة من الحروف أو المقاطع التي لا يكون أعظمها معنى مستقل ، وإنما تدخل على بداية الكلمات فتغير من معناها ، وأهم هذه السوابق :

١ - باء الزينة التي تلحق بالفعل في الزمن الماضي المطلق والمضارع التزامي والأمر والدعاء

مع الماضي المطلق :

برسب : وصل

بمانس : بقي

مع المضارع التزامي :

برويد : تذهبون

بكتند : يصنع

مع الأمر :

برو : اذهب

بخوانيد : اقرءوا

مع الدعاء :

بكتاد : ليصنع الله

بدهاد : ليعط الله

وفي حالة دخول هذه الباء على همزة قطع ، تغلب الهمزة ياء قبل الألف :

بيامد : حضر

بيا : تعال

٢ - يا : تنسيق بعض الكلمات فتفيد الصفة :

بادين : متدين : با ادب : مؤدب
بامال : غني : بامره : حسن الطعم

٣ - بي : وتفيد النفي ، وتلحق بالاسم

بي دين : مارق : بيدل : وله
بي ادب : وقع : بيخير : جاهل
بيجاره : مسكين : بيچگر : جبان

٤ - ن ، نا ، نه : وكلها تفيد النفي ، حيث تلحق نا بالاسم عادة بينما تلحق التون ونه بالفعل :

نادان : جاهل : ناخوردني : غير مستأخ
ناپوشيدني : لا يلبس باللبس : ناشيندي : لا يستحق السماع
نه گفتم (نكفت) : لم يقل : نه) نمينويسم : لا أكتب
نه ميرسيد (ميرسيد) : لم يعمل : نه) نخواهم رفت : لن أذهب

٥ - مي . هي . وهما تلحقان بالماضي الاستمراري والمضارع الإخباري :

(هي) ميگفتم : كنت أقول : (هي) ميخوردند : يأكلون
(هي) ميرفتند : كانوا يذهبون : (هي) ميزيند : يحبون

٦ - باز : وتفيد تكرار الحدث

باز آمدن : أن يرجع : باز پرسیدن : أعاد السؤال
باز گفتم : كرر القول : باز گفتم : أن يرجع

٧ - هم . وتفيد المشاركة :

هموطن : مواطن : همسر : قرين
همراه : رفيق طريق : همسايه : جار

ب : الواحق (پسولدها)

الواحق مقاطع أو حروف أو كلمات تلحق بآخر كلمة من الكلمات فتغير معناها ، وهي كثيرة في اللغة الفارسية ، لذا سنكتفي بالحديث عن أهمها :

١ - الواحق : تفيد النسبة ؛ وقد سبق الحديث عنها ، ومنها : ي : يته ...

تهرانی : طهرانی زرينه : ذهبي

٢ - الواحق تفيد الزمان ، مثل : گاه ، ستان

صبحگاه : وقت الصبح شامگاه : وقت المساء

تابستان : الصيف زمستان : الشتاء

٣ - الواحق تفيد المكان ، مثل : گاه ، كده ، ستان

دانشگاه : جامعة هندوستان : بلاد الهند

دانشكده : كلية باكستان : بلاد الأقطار (باكستان)

٤ - الواحق تفيد الانصاف ؛ مثل : ور ، مند ، ير ، ناك

رنجور : متعب دلير : شجاع

نيرومند : قوي غمناك : حزين ، مغموم

٥ - الواحق تفيد العمل ، مثل : گز ، گار ، كار ، آر

آهنگر : حداد سرکار : سيد

آموزگار : معلم پرستار : ممرض

٦ - لواحق تفيد التصغير ، مثل : ك ، و ، جه ، ه :

پسرك : صبي
يارو : صديق حميم
پاغچه : حديقة صغيرة
دختره : بنته

٧ - لواحق تفيد التشبيه ، مثل : وش ، سان ، آسا ، وار ...

ماهوش : قمري الوجه
مهر آسا : كالشمس
ديوسان : شيطاني
شاهوار : ملكي

٨ - لواحق تفيد حالة الناعلية والمفعولية ، مثل : نداد ، آر ، ا ، ان ، هاء صامته .

وقد سبق الحديث عنها في المشتقات : اسم التفاعل ، والصيغة المشبهة والخال ، وكذلك صيغة المباعدة واسم المفعول .

٩ - لواحق تفيد المحافظة ، مثل : بان ، وان .

دربان : بواب
گله وان : راعي
باغبان : بستاني
شتروان : جمال

١٠ - اللواحق التي تفيد الجمع ، وقد سبق الحديث عنها أثناء دراسة المفرد والجمع ، وهي : ان - ها ، ات .

• • •

٤ - القيود

القيود في اللغة الفارسية يقصد به كلمة تبين كيفية الفعل أو الصفة أو أي قيد آخر ، وهذا يساعد على تحديد المعنى المقصود ، والقيود أنواع عديدة ، أهمها :

١ - قيد زمان : وهو كلمة تفيد تحديد زمان حدوث الفعل :

أكون	: الآن	امروز	: اليوم
ديروز	: أمس	امشب	: الليلة
دوش	: البارحة	همیشه	: دائماً
دیر	: متأخر	ناگهان	: فجأة
زود	: سريع	دیر	: متأخر

وبعض القيود عربية الأصل مثل :

الآن - أحياناً - دائماً - غالباً

٢ - قيد مكان : وهو كلمة تفيد تحديد مكان حدوث الفعل :

اینجا	: هنا	درون	: داخل
آنجا	: هناك	بالا	: فوق
هرجا	: كل مكان	چپ	: شمال
پیش	: أمام	راست	: يمين
پس	: خاف	برون	: خارج

ويستعملون كذلك قيود مكان عربية :

خلف - أمام - فوق - تحت - يمين - يسار

٣ - قيد مقدار : وهو كلمة تحدد المقدار العددي :

بسيار	: كثير	بسي	: كثير
كس	: قليل	فراوان	: كثير ، عديد
مُر	: ممتلئ	اندك	: قليل
خيل	: كثير	همه	: كل

٤ - قيود الوصف :

خوب	: طيب	شتابان	: مسرع
بد	: سيء	پياده	: مترجل
آهسته	: بطيء	خندان	: ضاحك

٥ - قيود التأكيد :

التيه	: حتماً	يقيناً	: قطعاً
مسلماً	: لا جرم	لا بد	: بلى (نعم)
أرى	: (حقاً)	بيگمان	: (بلا شك)

٦ - قيود نفي :

هرگز	: مطلقاً	هيچ	: قط
أصلاً		أبدأ	

٧ - قيود شك :

شاید	: ربما (يجوز)	مگر	: ربما
گوئی	: كأن	گويا	: كأن

٨ - قيد استثناء :

جز	: إلا	إلا	
مگر	: إلا . سوى	غير از	: غير

٩ - قيد استفهام (أي أدوات استفهام) :

كجا :	أين	كو :	أين
چند :	كم	چون :	كيف
چرا :	لماذا	

١٠ - قيد للتمنى :

كاش :	ليت
ايكاش :	ليت

• • •

القيد المخصوص والقيد المشترك :

القيد المخصوص ، هو الذي يرد دائماً على أنه قيد ، ولا يستعمل أي استعمال آخر ؛ مثل : هنوز - هرگز - البته .

أما القيد المشترك ، فهو الذي يستعمل قيداً أحياناً ، ويستعمل صفة في أحيان أخرى . مثل : بد - سخت - نيك ...

والفرق بين الاستعمالين يتمثل فيما يلي :

إذا قلنا خوب بنويس : أي اكتب جيداً . فكلمة خوب هنا تعد قيداً لأنها ليست صفة لأي موصوف .

وإذا قلنا آدم خوب . مرد خوب ، فكلمة خوب هنا صفة ذكرت بعد موصوفها .

لذا يجب أن نعرف أن القيد المشترك هو في الأصل اسم أو صفة أو عدد . ولكن وضع الكلمة في الجملة هو الذي يجعلها تأتي قيداً .

• • •

٥ - الأصوات

الأصوات كلمات تقال لتعبر عن الشعور والحالة النفسية لفاعلها في موقف من المواقف ، وعلى الرغم من أنها كلمة واحدة ، إلا أنها بمثابة جملة كاملة في أداء المعنى . فلو قال الإنسان (واحسرتاه) فمعناه : كم انحسر لهذا الأمر ... وهكذا .

وأشهر الأصوات في اللغة الفارسية :

أصوات للنداء : (حروف النداء) : اي ، ايا ، يا .

أصوات للاستحسان : زه - آفرين - احسن - مرجيا - حبذا - اينت - تعالى الله .

أصوات للتعجب : شگفتا -- وه -- عجباً -- به -- خوشا -- خنك .

أصوات للتأسف : دريغ - افسوس - حيف - تنو - وای

أصوات للتألم : آخ -- آوخ -- آه .

أصوات للتنبيه : ها - هين - هله ، نگر

أصوات للتحذير : زهار - امان - زينهار - مبادا .

• • •

۱ - بین فی العبارة التالية حروف الإضافة ، موضحاً المفرد منها والمركب :

ناخوش آوازی به بانگ بلند قرآن همی خواند ، صاحب دل براو بگذشت ، وگفت ترا مشا هره چند است : گفت : هیچ . گفت : پس زحمت خود چرا می دهی ؟ گفت از بهر خدا می خوانم ، گفت از بهر خدا بخوان .

۲ - بین حروف الربط فی القطعة التالية :

بازرگانی را هزار دینار خسارت افتاد ، پسر را گفت نباید این سخن را با کسی در میان نهی . گفت ای پدر فرمان تراست نگویم ولیکن خواهم مرا بر فایده آن مطلع گردانی که مصلحت در نهان داشتن چیست ؟ گفت نامصیبت دو نشود یکی نقصان مایه و دیگر شمات همسایه .

۳ - بین أنواع القيود فی الجمل الآتية :

امروز هوا بسیار خوب است .

دوش دیدم که ملالک در میخانه زدند .

همه آمدند مگر پرویز

وقت خود را بیهوده تلف مکنید .

• • •

الباب الثامن

الجملة في اللغة الفارسية

تركيب الجملة

الجملة في اللغة القارسية نوعان :

آ - جملة فعلية : وهذه تتكون من فاعل أولاً ثم فعل .

محمد. آمد : جاء محمد
شيرين رفت : ذهبت شيرين
بهرام مينويسد : يكتب بهرام

ويمكن أن تكون الجملة مكونة من فعل فقط . مثل :

بخوان : اقرأ
بنويسد : اكتبوا

فهذا الفعل في حقيقته يتكون من فعل وفاعل معاً . سواء أكان الضمير المتصل مثنياً كما هو الحال في بنويسد ؛ الضمير (يد) للمخاطب الجمع ، أو غير مثنى كما نلاحظ في الفعل الأول (بخوان) .

ومن المفروض أن يتفق تصريف الفعل مع الفاعل أفراداً وجمعاً :

دانشجوی آمد : جاء طالب
دانشجویان آمدند : جاء الطلاب

ولكن إذا كان الفاعل جمعاً غير عاقل ، جاز أن يصرف الفعل مع المفرد

شيران آهوان رامبخورد : تأكل الأسود الغزلان

وفي حالة كون الفاعل « اسم جمع » جاز تصريف الفعل مع المفرد أو مع الجمع :

دو فوج سرباز وارد شد : أقبلت كتيبتان من الجند
أو : دو فوج سرباز وارد شدند : أقبلت كتيبتان من الجند

ب - جملة اسمية : وتتكون من مسند إليه ثم مسند وأخيراً رابطه :

هوا روشن است : الجو صحو

پرویز دانا است : پرویز عالم

سوزان دانشجو است : سوزان طالبة

هذه هي القاعدة العامة في تكوين الجملة البسيطة في اللغة الفارسية ، وأحياناً لا يفرق البعض بين النوعين ، حيث يقولون إن الجملة في الفارسية تتكون من :

الركن الأول ، وهو يقابل : المسند إليه أو الفاعل

الركن الثاني ، وهو يقابل : المسند أو الفعل

وتستخدم الرابطة (تصريف هستن غالباً) في حالة عدم وجود فعل قائم بذاته حيث أن الفارسية كواحدة من مجموعة اللغات الهندية الأوروبية ، لا بد وأن تشمل الجملة على فعل ، فإن انعدم الفعل الأصلي استعين بهذه الرابطة :

على حرف زد : تكلم علي

فرهاد دلیر است : فرهاد شجاع

الركن الأول : علي ، فرهاد

الركن الثاني : حرف زد ، دلیر

الرابطة : (في الجملة الثانية فقط) است

والركن الأول من الجملة الفارسية يأتي في أكثر من صورة ، منها :

أ - اسم :

رسم پهلوان ایران بود : كان رسم بطل ایران
رسم بمرتد : مات رسم

ب - ضمير :

من دانشجو هستم : أنا طالب
من درس خود را تهیه میکنم : أعد درسي

ج - مصدر :

دوستی بهراز دشمنی است : الصداقة خير من العداوة
دروغ گفتن عیب بزرگ است : الكذب عيب كبير

* * *

أما الركن الثاني (المسند ، الفعل) فيأتي في أكثر من صورة ، منها :

١ - فعل :

بهرام درس خود را میخواند : يقرأ بهرام درسه
دانشجویان بدانشکده وارد شدند : أقبل الطلاب إلى الكلية

٢ - صفة :

أحمد با ادب است : أحمد مؤدب
آفتاب تابنده است : الشمس مشرقة

٣ - اسم :

مو درخت انگور است : الكرم هو شجرة العنب
بيروت شهر زیبا است : بيروت مدينة جميلة .

٤ - مفعول غير صريح (باواسطه) :

زينب در دانشكده است : زينب في الكلية
ظرفها برميز است : الأطباق على المائدة

• • •

هذه أهم قواعد تركيب الجملة الفارسية البسيطة ، ولكن قد ترد في الجملة كلمات أخرى تزيد معنى الجملة وضوحاً وشمولاً ، فإذا قلنا مثلاً :

امروز دانشجويان باماشين بدانشكده در ساعت هشت ونيم از صبح آمدند:

اليوم جاء الطلاب بالسيارة إلى الكلية في الساعة الثامنة والنصف صباحاً .

فتلاحظ أن الركنين الأساسيين هما : دانشجويان ، آمدند .

أما باقي كلمات الجملة فمن المكملات لمعنى هذه الجملة .

ونظراً لكثرة هذه المكملات ، فيجب أن نراعي ترتيب الجملة الفارسية الطويلة على هذه الصورة :

١ - القيد ، ٢ - المسند اليه أو الفاعل ، ٣ - متممات المسند إليه أو الفاعل ، ٤ - المفعول الصريح (إذا كان الفعل متعدياً) ، ٥ - متممات المفعول ، ٦ - المفعول غير الصريح ، ٧ - متممات المفعول غير الصريح ، ٨ - التعليل .

مثال :

امروز برادر خود كتاب زبان فارسي را در كلاس خود فراموش کرده است :

لقد نسي أخي اليوم كتاب اللغة الفارسية في حجرة درسه .

تجزئة الجملة :

- ١ - امروز : قيد
- ٢ - برادر : مسند إليه (فاعل)
- ٣ - خود : متمم للفاعل (مضاف إليه)
- ٤ - كتاب : مفعول صريح
- ٥ - زبان فارسی را : متمم للمفعول الصريح (زبان : مضاف إليه ، فارسی : صفة ، را علامة مفعولية)
- ٦ - درکلاس : مفعول غير صريح
- ٧ - خود : متمم للمفعول غير الصريح (مضاف إليه)
- ٨ - فراموش کرده است : فعل (مصرف في الماضي القريب)

• • •

التقديم والتأخير في تركيب الجملة

أحياناً يحدث تقديم وتأخير في ترتيب الجملة الفارسية ، كأن يتقدم المفعول الصريح على الفاعل ، على سبيل تعظيم المفعول الصريح .

پیغمبر را همه مسلمانان دوست میدانند : يحب جميع المسلمين الرسول وأحياناً يتقدم المفعول غير الصريح على المفعول الصريح :

در بازار احمد را دیدم : في السوق رأيت أحمد

وقد يحدث هذا التقديم والتأخير نزولاً على ضرورة الوزن في الشعر أو في الأصجاع الثرية ، كقول الشاعر :

شوربختان به آرزو خواهند مقیلان را زوال نعمت وجاه

كم يتمنى التمساء زوال النعمة والجاه عن المحظوظين .

ونلاحظ أن الفعل قد تقدم عن موضعه الطبيعي ، وهو آخر الجملة ، كما أن التركيب الإضافي ورد غير مرتب ، كما سرى عندما نذكر الجملة مرتبة ترتيباً صحيحاً :

شوربختان زوال نعمت وجاه مقلان را به آرزو می خواهند .

وتعرف الجملة المرتبة ترتيباً صحيحاً بجملة مستقيمة : بينما تسمى الجملة غير المرتبة باسم « جملة غير مستقيمة أو مقلوبة » .

وإذا كانت الجملة كاملة المعنى ، ولا ينتظر السامع أي زيادة أو تعقيب لتوضيحها ، سميت جملة كاملة . كقولك :

حسين بدانشكده رفت : ذهب حسين إلى الكلية

أما إذا كانت الجملة تحتاج إلى جملة ثانية لتوضيحها سميت الجملة الأولى (جملة ناقصة) . وسميت الجملة الثانية (جملة مكملّة) :

وقتیکه بدانشكده رسیدم . درس شروع شده بود

وقتما وصلت إلى الكلية ، كان الدرس قد بدأ

وقتیکه بدانشكده رسیدم : جملة ناقصة

درس شروع شده بود : جملة مكملّة

مثال آخر :

اگر کوشش می کنی . موفق شوی : إن تجتهد . توفّق

اگر کوشش می کنی : جملة ناقصة

موفق شوی : جملة مكملّة

أما الجملتان معاً فيطلق عليهما (جملة مركبة) . وعلى هذا فالجملة المركبة قد تتكون من فعلين مرتبطین معاً أو أكثر من فعلين .

• • •

تحليل العبارات الفارسية

(تجزيه وتوكيب)

المقصود من التجزئة لأي عبارة ، هو تعيين أي قسم من الأقسام السبعة تنسب إليه كل كلمة من كلماتها ، وهذه الأقسام السبعة هي :

- ١ - اسم
- ٢ - صفة
- ٣ - ضمير
- ٤ - فعل
- ٥ - قيد
- ٦ - حرف
- ٧ - صوت .

وإذا كانت الكلمة اسماً ، يجب توضيح نوعها من بين أنواع الاسم الستة وهي : ذات أو معنى ، خاص أو عام ، جامد أو مشتق ، بسيط أو مركب ، معرفة أو نكرة ، مفرد أو جمع .

وبالنسبة للصفة يجب توضيح نوعها من حيث : بسيطة أم مركبة ، فاعلية أم مفعولية ، جامدة أم مشتقة ، مطلقة أم تفضيلية أم عالية .

وبالنسبة للضمير يجب توضيح نوعه من حيث هل هو شخصي أم إشارة أم مشترك ، وإذا كان شخصياً فنوضح إن كان مفرداً أم جمعاً ، وهل هو منفصل أم متصل ، ثم حالته الإعرابية بعد ذلك ، وإذا كان ضمير إشارة فنوضح أهو للقريب أم للبعيد .

وبالنسبة للفعل يجب توضيح من أي نوع من الأنواع السبعة المتصلة بالفعل

وهي : زمانه ونوعه : وهل صُرِّفَ مع مفرد أم مع جمع . - ووجهه (أي أمر ، إخباري ، دعاء ، ..) لازم أم متعدد . معلوم أم مجهول ، وأخيراً موجب أم منفٍ .

كما يجب توضيح نوع كل من القيد والحرف والصوت .

والمقصود من التركيب تحديد وضع كل كلمة في الجملة : ومن أجل ذلك يجب أولاً أن تُفصل جمل أي عبارة عن بعضها البعض ، ثم يتم تحديد أنواعها . ثم نحدد في كل جملة الركن الأول والركن الثاني والتميمات ، وحالات الاسم والصفة والضمير ، ثم نشرح أنواع الإضافة : وهذا مثال على التجزئة والتركيب :

به دانتش بُود بِيگمان زنده مسرد

تخلك رنجبر دار پاينده مرد (١)

(المعنى) مما لا شك فيه أن الإنسان يحيا بالعلم . وما أسعد أن يكون الإنسان صلياً صامداً

أ - تجزئة البيت (أي وضع كل كلمة في البيت) :

به : حرف إضافة

دانتش : اسم معنى ، عام ، مشتق ، بسيط ، معروفة . مفرد . مفعول غير صريح

بُود : فعل مضارع التزامي ، مصرف مع الشخص الثالث المفرد . إخباري ، لازم ، معلوم ، موجب

بِيگمان : قيد مشترك يفيد التأكيد

(١) نقلاً عن كتاب : دستور زبان فارس ، تأليف حسين محقق ، الطبعة الأولى .

زنده : صفة بسيطة مطلقة مشتقة
مرد : اسم ذات عام جامد بسيط معرفة مفرد
خنك : صوت استحسان
رنجبردار : صفة مركبة (تركيب وصفي من اسم وصفة فاعلية)
مطلقة فاعلية

پاینده : صفة بسيطة مطلقة مشتقة فاعلية
مرد : اسم ذات عام جامد بسيط معرفة مفرد

ب - تركيب البيت (أي وضع الجمل في البيت) :

- جملة (به دانش بود بیگمان زنده مرد) جملة خبرية كاملة ، غير
مستقيمة مثبتة : منقول غير صريح متمم للفعل زنده بودن .
وجملة « خنك رنجبردار پاینده مرد » شبه جملة ، يمكن اعتبار الرابطة
« است » محذوفة ، والمسند إليه مرد ، أما المسند فهو خنك .

تطبيقات عامة

- ١ - اجمع الكلمات الآتية حسب قواعد الجمع الأدبية :
بسر - اسب - درخت - گل - ديوار - ماشين - جلد - ميوه
- ٢ - اجمع الكلمات الآتية بكل طريقة ممكنة :
شير ، جان ، نهال ، بازو ، روز ، ده ، گردن ، باغ
- ٣ - اذكر مضافاً إليه بعد كل كلمة مما يأتي ، ثم بين ما حدث من تغيير :
علما - دانشكده - گيسو
- ٤ - أدخل كل صفة مما يأتي في جملة مفيدة :
خوب - بتر - زيبا - با ادب - خيلي قشنگ - بهترين - سرخ - كوچك
- ٥ - هات اسم الفاعل . والصفة المشبهة من المصادر الآتية :
گفتن - شنيدن - دانستن - ديدن
- ٦ - هات اسم المفعول والصفة الحالية من المصادر الآتية :
رفتن - دويدن - خنديدن

۷ - أدخل (را) في جملتين ، على أن تكون في إحداهما علامة مفعول

صريح ، وفي الثانية علامة مفعول له (لأجله) .

۸ - بين المضاف والمضاف إليه في الجمل الآتية :

أ - از علمای اسلام طبری ، وامام غزالی وشیخ محمد عبده
هستند .

ب - من دانشجو در دانشگاه عربی بیروت هستم .

ج - علی بدانشکده ادبیات رفت .

د - رنگ این گل سرخ است .

۱۰ - بین حالة المفعولية في الجمل الآتية ، مع بیان نوع المفعول :

أ - پسری دیدم .

ب - زیان فارسی را حرف میزنم .

ج - او ، سه پسر و دو دختر بود .

د - چون علی بدانشکده رفته است ، احمد بیزار بود .

ه - احمد را در تالار درس دیدم .

و - درس را بخوانید .

۱۱ - بین حالة المضاف في الجمل التالية :

أ - من پسر احمد م .

ب - شما دانشجویان عربید .

ج - کتابت نواست .

د - محمد را در دانشکده ادبیات ملاقت کردم ، دوست میدارمش .

ه - آیا کتاب خود را ببهرام داده اید ؟

۱۲ - صرف الأفعال الآتية في الماضي القريب والمستقبل والحال :

زیستن - نگاشتن - راندن - دادن

۱۳ - أدخل الأفعال الآتية في جمل مفيدة :

رفته بود - خواهم نوشت - نماز می کنید - خوردند - میخواندیم - بنویس

۱۴ - عين المسند والمسند إليه في الجمل الآتية :

آسمان صاف است .

امروز هوا روشن است .

روز جمعه تعطيل است

۱۵ - بين أنواع الإضافة في التراكيب الآتية :

روز جمعه - انگشتر نقره - رسم زال

در دانشگاه - دختر قشنگ - قد سروی

۱۶ - أجب عن الأسئلة الآتية ؟

أ - دیروز . آیا بدانشکده رفتی ؟

ب - کجا پدر شماست ؟

ج - کی بقاهره مسافرت خواهی کرد ؟

د - احوال شماچه طور است ؟

ه - که آمدند ؟

۱۷ - ضع حرف إضافة مناسب مكان النقط : ثم ترجم الجمل إلى اللغة العربية .

أ - سرخویش را ... کس مگو !

- ب - هرکه ... قفای دیگران بدگوید ... هیچوجه دوستی رانشاید.
 ج - علاج واقعه قبل ... وقوع باید کرد .
 د - سعی هرکس ... قدر همت اوست .
 ه - نه هرکه ... صورت نیکوست ، سیرت زیبا ... اوست

۱۸ - هات ما یأتی فی جمل مفیده :

- أ - مضارعا التزاميا
 ب - صفة إفراطية
 ج - تركيباً إضافياً
 د - ضميراً مشتركاً
 ه - قيد مكان

۱۹ - بین انواع الأصوات فی الجمل التالية :

- أ - زنهار ، زشت حرف را مگو !
 ب - به به ، این دختر خیلی قشنگه است .
 ج - افسوس ، این مرد خود بمرد !!

۲۰ - اذکر تجزئة وتركيب هذه العبارة :

امید وارم که در پایان سال تحصیل موفق باشید .

القسم الثاني

النصوص

أولاً : النصوص الثرية

ای کریمی که بخشنده عطای، وای حکیمی که پوشنده خطایی، وای
صمدی که از ادراک ما جدایی، وای احدی که در ذات وصفات بی
همتایی، وای قادری که خدای راسزایی، وای خالق که گمراهان را
راهنمایی، جان ما را صفای خود ده، ومارا از فضل وکرم خود آن ده
که آن به

یا رب دل ما را تو برحمت جان ده
درد همه را بصابری درمان ده

این بنده چه داند که چه می باید جست
داننده تویی هر آنچه دانسی آن ده

الهی عذر ما ببپذیر ویرعیب ما مگیر! ایلی همه عمر خود برباد کردیم
و برتن خود بیاد کردیم و شیطان لعین را شاد کردیم، بود نبود ما یکسان
از غم ما را شادی رسان! ایلی از پیش خطر واز پس راهم نیست، دستم
گیر که جز فضل تو پناهم نیست. ایلی ترسام از بدی خود، بیمارم مرا
بخودی خود! ایلی درس خمار تو داریم، و در دل اسرار تو داریم، ویر
زبان اشعار تو داریم، اگر جویم، رضای تو جویم و اگر گویم، ثنای
تو گویم! ایلی بنیاد توحید ما خراب مکن، و یاغ امید ما بی آب مکن. ایلی
بر سر ما خاک خجالت نثار مکن، ومارا به بلای خود گرفتار مکن! ایلی

ازدو جهان محبت تو گزیدیم ، وجامه' بلا برتن بریدیم ، وجامه' پلاس پوشیدیم ، وپرده' عافیت دریدیم .

• • •

معانی المفردات

یوشنده	: مغطی ، مخفی ، اسم فاعل من المصدر پوشیدن : أن یلبس ، أن یخفی
جدایی	: جدا هستی ، جدا ، منفصل ، بعید ، بی رابطه مرخمة مع المخاطب المفرد .
بی همتا	: بلا شبیه (بی : بلا ، بدون) ، همتا : شبیه ، مساوی ، سزا
گمراهان	: جمع گمراه : ضال ، صفة مركبة من گم : ضائع ، راه : طریق .
راهنما	: مرشد ، دلیل ، صفة مركبة من راه : طریق . نما : مادة أصلية من نمودن : أن يظهر ، يتضح
ده	: أعط ، أمر للمفرد من المصدر دادن : أن يعطي ، يمنح
بسه	: أفضل ، أحسن (أصلها بهر وخففت إلى به فقط)
جان ده	: امنح الحياة
درد	: ألم ، مرض ، تعب ، مشقة
درمان ده	: عالج ، درمان : دواء ، علاج
بنده	: عبد ، إنسان ، آدمي
داننده	: عارف ، عالم ، اسم فاعل من المصدر دانستن : أن يعلم ، يعرف
بپذیر	: اقبل ، اصفح : أمر من المصدر پذیرفتن : أن يقبل

مگیر	: لا تواخذ ، نمی من المصدر گرفتن : أن يأخذ ، يمسك
برباد کردیم	: أضعنا هباءً ، برباد : في مهب الرياح
بیداد کردیم	: ظلمنا ، بیداد : ظالم (بی : بدون ، داد : عدل ، مساواة)
شاد کردیم	: أسعدنا ، أدخلنا السرور على .. ، شاد : مسرور ، فرح
یکسان	: على حد سواء ، على كيفية واحدة (يك : واحد ، سان : شبيه ، شكل ، هيئة)
دستم گیر	: أعني ، خذ بيدي (دست : يد ، م : ضمير متصل للمفرد المتكلم ، گیر : مادة أصلية من المصدر گرفتن : أن يأخذ ، يمسك)
پناه	: ملجأ ، ملاذ
ترسانم	: أخشى ، أخاف ، مضارع التزامي من ترسانیدن : أن يخاف ، يخشى
بیامرز	: ارحم ، أمر من المصدر امرزیدن : أن يرحم ، يعطف ، يرأف بـ
جویم	: نبحث ، مضارع التزامي من جستن : أن يبحث
بنیاد	: أساس
باغ	: حديقة
امید	: تفاؤل ، أمل (نومید : یأس ، قنوط ، تشاؤم)
گرفتار	: أسیر ، مارا گرفتار مکن : لا تواخذنا ، لا تحاسبنا
گزیدیم	: اخترنا ، ماضٍ مطلق من المصدر گزیدن : أن يختار ، ينتخب .
بریدیم	: خلعتنا ، نزعنا .
پلاس	: ثوب خشن ، ثياب الخدمة .
دریدیم	: مرقنا

تدريب

- ١ - كه بخشنده عطا است ؟
- ٢ - چرا خدا را شكر ميكنيم ؟
- ٣ - صورت « درس خمار تو داريم » شرح بدهيد .
- ٤ - أخرج اسم الفاعل من القطعة السابقة : وبين مصدر كل منها .
- ٥ - في أي زمن وردت هذه الأفعال في القطعة :
درمان ده - مگير - برباد كرديم - ترسانم - گزيرديم - پوشيديم
- ٦ - أخرج من القطعة ثلاثة تراكيب إضافية . ثم بين المضاف والمضاف إليه في كل تركيب .

۲ - مناجات

دل از دست توخته دارم ، وخطاری به مهرت پیوسته ، اگر
بپذیری وگر نپذیری مرا توگریزی نیست . هرچه هست تویی وهرچه نیست
منم . در عشق توهر دم آتشی برآتش افزودم وازهمه گرمیها جز دلسردی
تومسودی ندیدم .

اگرچه آتش است وآتش افسروز
میاد کم که خوش سوزی است این سوز

هنوزت دل به دجلوئی بیدلان مایل نیست ؟

دل از شکایت رسته دارم ولی از حکایت بسته . چه گویم که هرچه
گویم دانی وچه جویم که هرچه جویم بی جستجو رسانی . گفتن کار زبان
است ، وچستن میل روان ومن نه اینم ونه آن .

روز وصل دوستداران شاد باد
شادبادان روزگاران شاد باد

• • •

معانی المفردات

نخسته : متقل ، متعب
مهرت : مهرتو : حبك

بيوسته	: متصل - دائماً
اگر بپذیری و اگر نپذیری	: سواء رغبت أم لم ترغب (الباء : باء الزينة)
گریزی	: مهرب ، مفر
افزودم	: أزيد ، أضعاف
گرمیها	: (المواطف) المنتهية - كل ما هو مرتفع الحرارة
دل سردی	: القصد واللامبالاة - البرودة
سودی	: فائدة ، نفع
افروز	: مشعل
رسته دارم	: متحرر ، أحرر
روان	: روح
دوستداران	: الأحياء
شادبادان	: السعداء

تلویب

- ١ - استخراج الضمائر من القطعة ، وبين نوع كل منها من حيث :
 - أ - متصل أو منفصل
 - ب - مفرد أو جمع
 - ج - متكلم أو مخاطب أو غائب
 - د - حالته من الإعراب
- ٢ - ما زمن الفعل : شاد باد ؟ وكيف تكون ؟
- ٣ - استخراج من القطعة مفعولين . على أن يكون أحدهما صريحاً والآخر غير صريح .

٣ - حكايت

عابدی راگویند که شی دہ من طعام بخوردی وتاصبح نخفی وختم
قرآن کردی . صاحب دی نشیند وگفت : اگر نیم نانی بخوردی وبخفی فاضلتر
از این بودی .

(گلستان سعدی)

معاني المفردات

گویند	: يقال أن ، الفعل مصرف في المضارع الالتزامي مع الضمير ایشان الذي لا نعرف مرجعه ، وعلى هذا فهو فعل مبني للمجهول .
بخوردی	: كان يأكل ، ماض ناقص مصرف مع المفرد الغائب : والباء باء الزينة
بشیند	: سمع
نیم	: نصف
نانسی	: رغيف - (الباء للتذكير والإفراد)
گلستان	: الروضة . الحديقة

تدريب

- ١ - صرف المصادر الآتية في كل من الماضي الناقص والمستقبل والمضارع الإخباري :
كفّن - خورّدن - شنيّدن
- ٢ - بين أنواع الياء في القطعة السابقة .
- ٣ - هات صفة تفضيلية في جملة ممتدة ، ثم بين المفضل والمفضل عليه في الجملة .

۴ - خلق در شنیدن مدح و ذم

بدانکه خلق در شنیدن مدح و ذم خویش بر چهار درجه اند : درجه اول عموم خلقتند که بمدح شاد شوند و شکر گویند و بذم خشم گیرند و بمکافات مشغول شوند ، و این بدترین درجاتست .

درجه دوم درجه پارسایان بود که بمدح شاد نشوند و بذم خشمگین شوند ، و لکن بمعاملت اظهار نکنند ، و هر دو را برابر دارند ، و لکن بدل یکی را دوست دارند ، و یکی را دشمن .

درجه سوم درجه متقیانست که هر دو را برابر دارند هم بدل و هم بزبان و از مَقَمَت هیچ خشم در دل نگیرند و مَادِح را زیادت قبولی نکنند که دل ایشان نه بمدح التفات کند نه بذم ، و این درجه بزرگست .

درجه چهارم درجه صدیقانست که مَادِح را دشمن گیرند ، و نکرهنده را دوست دارند .

(کیمیای سعادت امام غزالی)

معانی المفردات

بدانکه : بدان که : اعلم أن ، دان : أمر من دانستن ، و که :
أداة ربط .
خشم : غضب ، ضيق

خشم گیرند : يغضبون ، يتضايقون
بدترین : أسوأ
پارسیان : الزهاد ، العباد ، جمع : پارسا
خشمگین : غضبان ، متضايق
برابر دارد : يوجد ، يسوي بين شيئين
نکوهنده : اللائم ، المعاتب ، المعيب ، اسم فاعل من المصلر
نکوهیدن
دوست دارند : يحبون ، دوست : صديق ، حبيب .

تدريب

- ۱ - ما الفرق بين العدد الأصلي والعدد الوصفي ؟ وكيف يتكون العدد الوصفي ؟
- ۲ - أخرج كل جمع في القطعة وبين كيف تم تكوينه .
- ۳ - صرف المصادر المركبة الآتية في الماضي البعيد والمضارع الالتزامسي والمستقبل :
مشغول شدن - اظهار کردن - دشمن گرفتن
- ۴ - حلل الجملة الآتية :
درجه اول عموم خلقند .

۵ - کلیله و دمنه

کلیله و دمنه از کتابهای بسیار کهن جهان است. در روزگار پادشاهی خسرو انوشیروان ساسانی وبه فرمان او این کتاب را به ایران آوردند، وبه زبان پهلوی (زبان دوره ساسانی) ترجمه کردند.

در کلیله و دمنه در ضمن داستانها، دستورهای زندگی، اصول اخلاق ونکته های سودمند دیگری از زبان جانوران گفته شده است، که هم خردسالان از آن بهره برمیگیرند، وهم بزرگسالان را دستور زندگی تواند بود.

در کتاب کلیله و دمنه می خوانیم که در مرغزاری شیری بود وبا او وحوش بسیار بودند، وهمه ازو فرمانبرداری می کردند، ودر پیشگاه او گرد می آمدند. در میان فرمانبرداران او دو شغال بود که نام یکی کلیله ونام دیگری دمنه بود. دوباب کتاب، سر گذشت این دو شغال است. از این رو این کتاب را کلیله و دمنه نام نهاده اند.

معانی الکلمات

کهن	: قدیم
جهان	: الدنيا
فرمان	: امر

داستانها : قصص : حکایات
زندگی : الحیاة
سودمند : مفید
جانوران : ذوات الروح ، الحيوانات
خردسالان : صغار السن (الأطفال ، الصبية)
بهوش برمیگیرند : یقیدون
بزرگسالان : المستون ، کبار السن
مرغزاری : الأدغال ، المراعي
فرمانبردار می کردند : یطیعون الأوامر ، یأتمرون بالأمر
پیشگاه او : فی حضرته ، أمامه ، فی محفله
گرد : حول . گرد می آمدند : یلتفون حول
شغال : ابن آوى
سرگذشت : سيرة
از این رو : ولهذا السبب
نام نهاده اند : قد سُمي

تدوین

- ۱ - کی کتاب کليلة ودمنه بزبان فارسی ترجمه کردند ؟
- ۲ - فايده* کليلة ودمنه برای کودکان و بزرگسالان چیست ؟
- ۳ - کليلة ودمنه نامهای چیست ؟
- ۴ - أي تغيير حدث في هذه الكلمة : زندگی ؟
- ۵ - بین أزمنة الأفعال المصرفة الآتية ، والضمان التي صرفت معها :
آوردند - برمیگیرند - تواند - می خوانیم - نهاده اند

* * *

٦ - معما

يك قطار تندرو از تهران به طرف قم حرکت می کند. در همان لحظه هم يك قطار كنندرو از قم به طرف تهران حرکت می کند. قطار تندرو ساعتی ٨٠ كيلومتر و قطار كنندرو ساعتی ٣٠ كيلومتر سرعت دارد. وقتی كه این دو قطار به هم برسند ؛ کدام يك از آنها از تهران دورتر است ؟

معاني المفردات

تندرو سریع

كنندرو : بطيء

در همان لحظه : في نفس اللحظة

كدام : أي

دورتر : أبعد ، صفة تفضيلية من الصفة المطلقة دور : بعيد

تدريب

- ١- چند كيلومتر میان تهران و قم است ؟
- ٢- أخرج من القطعة : مفعولاً غير صريح - صفة تفضيلية - تركيباً إضافياً .
- ٣- ما زمن كل فعل ورد في القطعة ؟
- ٤ - اكتب الأعداد الآتية بالحروف :
٣٠ - ٨٠ - ٩٥ - ٢٤٠ - ١٥٧٣

۷- عسل

خیال می‌کنم که همه شما عسل را دوست دارید و می‌دانید که فراهم آورنده این شهد خوشمزه و نیروبخش زنبور عسل است. ما بیشتر در فصل پاییز و زمستان از این غذای نیروبخش استفاده می‌کنیم. محصول کندوهای عسل هم معمولاً در آخر پاییز آماده برداشت می‌شود. اما در بهار و تابستان است که زنبوران عسل، با تلاش بی‌مانند خود، این شهد نیروبخش را فراهم می‌آورند.

هفتادوپنج درصد عسل مواد قندی است. بیست و پنج درصد آن را آب، پروتئین، چربی، مواد خوشبو، گرده گل و مواد معدنی تشکیل می‌دهد. مواد معدنی عسل فسفر، کلسیم، آهن و کمی مس است. عسل به این سبب غذای نیروبخشی است که بیشتر آن مواد قندی است. مواد معدنی آن به آسانی وارد جریان خون می‌شود و به همه یاخته‌های بدن می‌رسد. مقدار مواد معدنی و همچنین بوی خوش و مزه عسل بستگی به گل‌هایی دارد که زنبوران عسل شیره و گرده آنها را جمع‌آوری می‌کنند و به کندو می‌برند.

معانی المفردات

خیال می‌کنم : تخیل
همه : کل ، جمیع

دوست داشتن : أن يحب
فراهم آوردن : أن يجمع
خوشمزه : حلو الطعم
نبرو بخش : مقوي
زنبور عسل : النحل
پائيز : الخريف
زمستان : الشتاء
كندو : خلية النحل
تلاش : جهد - سعي
قندى : سكري
چربى : مواد دهنية
خوشبو : طيب الرائحة
آهن : حديد
مس : نحاس
آسانى : سهولة - يسر
ياخته : شريان
بستگى : مربوط ، متعلق ؛
شيره : عصير

تدريب

- ١ - چرا همه ما غسل را دوست میداریم ؟
- ٢ - کی محصول غسل آماده برداشت می شود ؟
- ٣ - برای که غسل غذای نیروبخشیت ؟
- ٤ - ما زمن كل فعل في القطعة ؟ وما الضمير الذي صرف معه كل فعل ؟
- ٥ - أخرج من القطعة :
اسم فاعل - صفة تفضيلية - تركيباً إضافياً

۸ - جمعیت بین المللی صلیب سرخ

در حدود صدسال پیش نویسنده ای از مردم سوئیس در باره وضع ناگوار زخمیان یکی از جنگها کتاب کوچکی نوشته بود. نویسنده در این کتاب پیشنهاد کرده بود که از میان مردم گروههایی داوطلب شوند تا به یاری زخمیان و بیماران میدانهای جنگ بشتابند. پیشنهاد این نویسنده سبب شد تا جمعیتی برای نجات زخمیان و آسیب دیدگان جنگ تشکیل شود. این جمعیت هسته نخستین جمعیت بین المللی صلیب سرخ است که در کشورهای اسلامی جمعیت هلال احمر نامیده می شود. نام این جمعیت در ایران جمعیت شیر و خورشید سرخ است.

معانی المفردات

صد سال پیش	: منذ مائة عام قبل الآن
نویسنده	: كاتب ، اسم فاعل من المصدر نوشتن : أن يكتب
سوئیس	: سويسرا
درباره	: بخصوص ، بشأن
ناگوار	: غير لائق ، غير جدير
زخمیان	: الجرحى
کوچک	: صغير
پیشنهاد	: اقتراح

پیشنهاد کردن : أن يقترح
 گروهها : جماعات
 داوطلب : متطوع ، مستعد
 یاری : مساعدة ، عون
 بیماران : مرضی جمع بیمار : مریض
 بشتابند : یسرعون ، مضارع التزامي من المصدر ، شتابیدن أو شتافتن : أن یسرع
 آسیب دیدگان : المنكوبون ، جمع آسیب دیده ، وهي صفة مركبة من آسیب بمعنى ضرر ، ودیده : رؤية
 سرخ : أحمر
 جمعیت شیروخورشید سرخ : جمعية الأسد والشمس الحمراء ، وهذه تقابل في البلاد العربية ، جمعية الهلال الأحمر .

تدريب

- ۱ - ما حکم العدد في التركيب الإضافي ، مثل لما تقول !
- ۲ - ما حکم الماء الصائنة في آخر الاسم في حالي التنكير والإضافة .
- ۳ - استخرج من القطعة أربعة تراکيب إضافية . مع بيان المضاف والمضاف إليه في كل منها .
- ۴ - هات اسم الفاعل واسم المفعول من المصادر الآتية :
نوشتن - کردن - دیدن
- ۵ - نام جمعیت بین الملل صلیب سرخ در ایران چیست ؟

۹ - حکایت

شغالی خروسی را بگرفت ، خروس گفت ای شغال من مونس بیدارانم
وموذن شب زنده داران ، از کُشتن من پرهیز وخون مرا مریز . شغال
گفت : من بیج وجه از کُشتن تو باز ایستادن نتوانم ، در این صورت ترا
غیر می کنم ، اگر خواهی به يك ضربت پنجه جانت بستانم ، واگر خواهی
لقمه لقمه بخورم .

معانی المفردات

شغال	: این آوی
خروس	: ديك
بگرفت	: أمسك ، أخذ ، والباء باء الزينة
بیداران	: جمع بیدار ، بمعنى الأيقاظ ، الساهرين
زنده داران	: الأحياء
کُشتن	: قتل
پرهیز	: تعفف ، فعل أمر من المصدر پرهیختن : أن يتعفف
مریز	: لا تسفك ، لا تسلي ، فعل نهي من المصدر ریختن : أن يسيل
باز ایستادن	: التوقف ، الامتناع
پنجه	: قبضة

بستانم : آخذ ، فعل مضارع التزامي من المصدر ستاندى : أن يأخذ
بخورم : آكل ، مضارع التزامي من المصدر خورون : أن يأكل ،
والباء باء الزينة
جانت : جان تو : روحك

تدريب

- ١ - حلل الجمل الآتية :
من مونس بيداران ام .
خون مرا مريز .
ازكشتن من پرهيز .
- ٢ - كيف يتم نفي الفعل في اللغة الفارسية ؟ مثل لما تقول .
- ٣ - متى تلحق بالفعل المصروف (باء الزينة) ؟ أخرج الأفعال التي لحقت بها هذه الباء في القطعة السابقة .

ناخوش آوازی به بانگ بلند قرآن می خواند . صاحب دلی پرلویگزشت
وگفت : ترا مشا هره چند است . گفت : هیچ . گفت پس ؛ زحمت خود
چرا می دهی ؟ گفت : از بهر خدا می خوانم . گفت : از بهر خدا بخوان !
(گلستان سعدی)

معانی المفردات

از بهر	: من أجل
بخوان	: لا تقرأ ، فعل نهي من المصدر خواندن : أن يقرأ
ناخوش	: منفرد ، غير مقبول (صفة مركبة من نا : غير ، خوش : حسن)
آوازی	: صوت ، صياح
ناخوش آوازی	: ذو صوت منفرد
بانگ	: صوت
بلند	: مرتفع
بگذشت	: مر ، عبر : ماض مطلق من المصدر گذشتن
هیچ	: قط ، لا شيء مطلقاً
پس	: بعد ، ثم
زحمت	: مشقة ، تعب

تدريب

- ١ - ما الزمن الذي صُرف فيه كل فعل مما يلي :
هـى خواند - مى خوانم - خوان
- ٢ - چون آن مرد قرآن رامیخواند ؟
- ٣ - نویسنده کتاب «گلستان» کیست ؟
- ٤ - أخرج الضمائر المنفصلة من القطعة ، وبين حالة إعراب كل منها .
- ٥ - أخرج من القطعة ثلاثة مفاعيل غير صريحة .

۱۱ - ممتاز ترین نسخه بوستان سعدی

شخصیت برجسته شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی که در حدود ۶۱۹ هجری وفات یافته است نیاز به توصیف ندارد. دو کتاب مشهور سعدی «گلستان و بوستان» در عالم علم و ادب مقام خاص دارد و از روز تصنیف تاکنون نسخ بی شماری از آنها چاپ و منتشر شده است که همچنین نسخه های متعدد دیگر به خط کاتبان خوشنویس و نقاشان زبردست تهیه گردیده است که از آنها هزار بار در هر شهری چاپ شده و یا بزبانهای مختلف دنیا ترجمه گردیده است.

استفاده عملی این دو کتاب اینست که اگر پند و نصایح آنرا کسی درست بفهمد و بکار بندد به بالاترین مقام اجتماع خویش نائل خواهد شد.

... به نظر نگارنده ممتازترین نسخه بوستان سعدی در کتابخانه مصریه است که سلطان علی آنرا در سال ۸۹۸ نوشته و استاد بهزاد نیز تصاویر آنرا تهیه کرده است و بعداً در دوره شاه اسماعیل صفوی در سال ۹۱۹ این نسخه بدست شمس الدین محمد کرمانی تکمیل شده است و اهمیت این کتاب برنویسنده آن در آن زمان معلوم بوده است.

معانی المفردات

برجسته : بارز ، مشهور
نیاز ندارد : لا تحتاج . فی غی

کنون : الآن
بی شماری : عديدة ، لا تحصى
چاپ شدن : أن يطبع
خوشنویس : حسن الكتابة ، خط جميل
زبردست : ماهر ، حاذق
پند : نصيحة
نگارنده : رسام ، مصور
نویسنده : كاتب

تدريب

- ۱- صرف الأعمال الآتية في كل من :
الماضي الناقص ، والماضي البعيد
چاپ شدن - ترجمه کردن - نوشتن
- ۲- استفادة عملی دو کتاب سعدی چیست ؟
- ۳- ممتازترین نسخه بوستان سعدی کجاست ؟
- ۴- رکنی شیخ سعدی وفات یافته است ؟
- ۵- اکتب الأعداد التي وردت بالنص بالحروف الفارسية ؟
- ۶- حلل الكلمات الآتية :
خوشنویس - زبردست - ممتاز ترین

بازرگانی که روغن گوسفند وشهد فروختی . بامردی پارسا همسایگی داشت ، وهر روز قدری از بضاعت خویش برای قوت زاهد فرستادی ، زاهد چیزی به کار بردی وباقی را در سبوی کردی ، وطرفی بنهادی تاسبو پرشد ، روزی اندیشید که اگر این شهد وروغن به ده درم بتوانم فروخت . آنرا پنج گوسفند بخرم . هرپنج بزرایند وازنتایح ایشان رمه ها پیدا آید ومرا استظهاری باشد وزنی ازخاندان بزرگ بخوام لا شك پسری آید نام نیکو بر او نهیم و علم وادب بیاموزم وانگرتندی کند بدین عصا او را ادب فرمایم . این فکرت چنان قوی شد که ناگاه عصا برگرفت وبر سبوی آویخته زد . درحال سبو بشکست وشهد وروغن بر روی او فرود آمد .

معانی المفردات

بازرگان	: تاجر
روغن	: سمن ، زبد
گوسفند	: ضأن ، خروف
شهد	: عمل نخل
فروختی	: کان بیع ، ماض ناقص مصرف مع المفرد الغائب من المصدر فروختن : أن بیع

پارسا :	عابد ، زاهد :
همسایگی داشت :	جاور :
چیزی به کار بردی :	کان یستخلم جزءاً :
سیر :	وعاء ، قدر :
پرشد :	امتلاً :
اندیشید :	فکر :
بخرم :	أشتری ، مضارع التزامي من خریدن : أن یشتري :
بزایند :	تلد ، الیاء للزینة ، والفعل مضارع التزامي مصرف مع ایشان من زائیدن : أن یلد :
رسمه :	قطع :
پیدا :	ظاهر ، واضح :
استظهاری :	قوة ، سند :
زنسی :	امراة ، زوجة (الیاء للتکیر) :
خاندان :	أسرة ، عائلة :
بیاموزم :	أعلم :
آدب فرمایم :	أؤدب :
ناگاه :	فجأة :
آویخته :	معلق :
در حال :	في التو ، حالاً :
شکست :	انکسر :
فرود آمد :	نزل ، هبط :

تدريب

- ١ - بين أنواع الياء في العبارة التالية :
بازرگانی که روغن گوسفند وشهد فروختی ، بامردی پارسا
همسایگی داشت .
- ٢ - در چه زاهد اندیشیده است ؟
- ٣ - چه شد چون عصای خود برگرفت ؟
- ٤ - ماذا أصاب القمل : (بیاموزم) من تغییر ؟
- ٥ - هات مصادر الأفعال الآتية :
بتوانم - بخرم - برابند - آید
باشد - نهم - بیاموزم - فرمام

أبو بکر محمد بن زکریای رازی در حدود هزار و صد سال پیش در شهر ری به دنیا آمد. رازی پزشک فیزیکیان، شیمیدان و فیلسوف بود. وی یکی از بزرگترین پزشکان جهان به شمار می رود.

رازی نخستین کسی است که دربارهٔ بیماریهای سرخچه و آبله تحقیق کرد، و نیز نخستین کسی است که در بارهٔ بیماریهای کودکان کتاب نوشت.

رازی چندین سال سرپرست بیمارستان ری و بیمارستان بغداد بود. بیش از دویست جلد کتاب نوشت که سالها در کشورهای اروپایی مورد استفادهٔ دانشمندان بود، مخصوصاً یکی از کتابهای با ارزش وی نظیر او به نام حاوی چند قرن بزرگترین کتاب درسی پزشکی به شمار می رفت. رازی در واپسین سالهای عمر به سبب مطالعهٔ زیاد نابینا شد. از کارهای مهم این دانشمند کشف الکحل است.

رازی تقریباً شصت سال عمر کرد و در شهر ری درگذشت.

معانی المفردات

پیش : من قبل (هزار و صد سال پیش : منذ ألف ومائة عام)

شهر	: مدینه
بدنیا آمد	: جاء إلى الدنيا ، ولد
پزشک	: طبیب
فیزیکدان	: عالم طبیعه
شیمی‌دان	: عالم کیمیا
شمار	: حساب ، تعداد
به شماری رود	: یُعد ، یُعتبر
نخستین	: اول
بیماریها	: أمراض
سرخچه	: حمی
آبله	: جَلری
کودکان	: أطفال جمع کودک : طفل
سرپرست	: مشرف ، متعهد
بیمارستان	: مستشفى
پیش از	: اُکثر من
دانشمندان	: علماء
با ارزش	: ذو قيمة
واپسین	: المتأخرة ، واپسین سالها : السنوات الأخيرة
نابینا	: ضریر ، أعمی
در گذشت	: توفي ، ودع ، رحل .

- ۱ - کی ابو بکر رازی بدنیا آمد ؟
- ۲ - چرا ابو بکر رازی یکی از بزرگترین پزشکان جهان به شمار می رود ؟
- ۳ - مهمترین کتابهای ابو بکر رازی چیست ؟
- ۴ - چند سال رازی عمر کرد ؟
- ۵ - کجا رازی بدنیا آمد ، وفات کرد ؟
- ۶ - * أخرج من القطعة : ضمیرا موصولا - صفة مشبهة - صفة عالية .
- ۷ - أخرج من القطعة جمعین ، أحدهما جمع بزيادة (ان) ، والآخر بزيادة (ها) .

شخصی نزد بزرگی از اهل علم و فضل رفت . و گفت که خویی دنیا و آخرت را میخواهم . گفت که علم پیاموز تاخویی هر دو جهانرا یابی . آنشخص گفت که از خواندن و نوشتن بهره ندارم و از آن سبب در تحصیل علم عاجز ، و از تعلم محروم هستم . آن بزرگ مدت دو سال به تعلیم و تربیت او متوجه گشت تا آنکه ویرا در خواندن و نوشتن دانا ساخت ، و جهالت او را باخلاق و خرد مبدل گردانید . پس آن شخص چون لذتی از علم یافت ، به استکمال آن رغبت نمود تا آنکه از برکت علم و تربیت باندک زمان خویی به دنیا و آخرت نصیب او شد ، و برادر دل خود رسید . حاصل مطلب ، هرکه جهد و سعی در تحصیل علم نماید ، فایده هر دو جهانرا مییابد ، خصوصاً که از ایام طفل به جستجوی آن شغل شود نتیجه آن زود تر بدو رسد ، و دیگر آنکه گفته اند : علم که در طفولیت و صغر سن آموزند چون نقش بر سنگ است که سالهای دراز بماند ، و علمی که در کهنولت و کبر سن آموزند مانند نقش بر گل است که باندک آفت برطرف گردد .

معانی المفردات

نزد بزرگی : صوب عظیم
خویی : حسن
پیاموز : تعلم ، امر من المصدر آموختن ، والباء باء التیئة

ودخلها على الفعل الذي يبدأ بهجرة ممدودة ، يحيل الهجرة إلى ياء لسهولة النطق .

بهره	: نفع ، فائدة
مبدل گردانيد	: بدّل ، غيّر
رغبت نمود	: رغب ، أظهر شغفه
اندك	: قليل
أيام طفلى	: أيام الطفولة
زودتر	: أسرع
سنگ	: حجر
گل	: وردة
برطرف گردد	: يزول ، يتوارى ، يختفي .

تدريب

- ١ - بين نوع الياء في كل مما يأتي :
- شخصى - خوبى - يابى - جستجوى
- ٢ - جون خوبى دنيا وآخرت را ميبايم ؟
- ٣ - چه طور آموختن در طفوليت است ؟
- ٤ - أخرج من القطعة اسمي إشارة على أن يكونا مختلفين في حالتيهما الإعرابية ؟
- ٥ - هات المادة الأصلية من المصدرين :
ماندن - مانستن
ثم استخدمهما في جملتين مفيدتين

۱۵ - جنگ جز ویرانی و نابودی انسانها حاصل ندارد

مردم جهان در قرن بیستم شاهد دو جنگ بزرگ بوده اند. این دو جنگ از نظر وسعت و شدت و شماره جنگجویان در تاریخ بینظیر است. در طول این دو جنگ جهانی، دهها میلیون انسان کشته و زخمی و نابینا شدند یا از قحطی و گرسنگی و بیماری جان دادند. شهرها و روستاها ویران شدند و شط مواج و با عظمت تمدن در گرداب خوف جنگ فرو رفت.

مثلا در جنگ جهانی اول سیزده میلیون نظامی و ده میلیون غیر نظامی کشته شدند. شماره "زخمیان از بیست و یک میلیون نفر افزون بود که بسیاری از آنها جان دادند، و بسیاری هرگز بهبود نیافتند. هزینه جنگ جهانی اول بیش از ۲۴۰۰ میلیارد تومان بود. جنگ جز مرگ، نابودی، ویرانی، بیخاتمائی و ورشکستگی حاصل نداشت.

امید داریم که جنگ جهانی سوم را نمی بینیم.

معانی المفردات

جنگ : حرب - معركة

جز : إلا ، عدا

ویرانی : خراب ، دمار

نابودی : فناء

جنگجویان : محاربون
 جنگك جهانى : حرب عالمية
 زخمه : مجروح
 ناپديد : مفقود
 گرسنگى : جوع (گرسنه : جائع) ، وأضيفت ياء المصدرية فقلت
 الماء الصامته ككافا فارسية ()
 جان دادن : أن يسلم الروح
 روستاها : قرى ، ضياع
 گرداب : دوامة
 فرو رفت : سقط (فرو : تحت ، رفت : ذهب)
 نظامى : عسكري
 غير نظامى : مدني
 افزون : زيادة
 بهبود : الصحة ، العافية
 هزينه : نفقات ، ميزانية
 تومان : اسم لعملة إيرانية تساوي تقريباً عشرة قروش مصرية .
 مرگ : موت
 بيخانمانى : فقدان المأوى ، بلا مأوى .
 ورشكستگى : دمار ، تحطيم
 اميدواريم : نأمل (اميد : أمل ، داريم مضارع التزامي من المصدر
 داشتن مصرفاً مع جماعة المتكلمين بمعنى تملك)

تدريب

- ۱ - حاصل دوجنگك جهانى چيست ؟
- ۲ - چند نفر در جنگك جهانى اول كشته شدند ؟

۳- برای چه، امیدواریم که جنگ جهان سوم را نمی بینیم؟

۴- ما نوع الیاء فی عنوان القطعة .

۵- ما نوع العدد فی کل من :

بیستم - دهم - سیزده - ده - اول

۶- أخرج من القطعة :

ا - ثلاثة مفاعیل غیر صریحة

ب - ثلاثة تراکیب إضافية

در آن شهر (معرة النعمان) مردی بود که ابو العلاء معری می گفتند
 نایبنا بود و رئیس شهر او بود و نعمتی بسیار داشت و بندگان و کارگران
 فراوان و خود همه شهر او را چون بندگان بودند . و خود طریق زهد پیش
 گرفته بود گلیمی پوشیده و درخانه نشسته ، نیم نان جوین را تپه کرده که
 جز آن هیچ نخورد ، و من اینمعی شنیدم که در سرای باز نهاده است و نواب
 و لازمان او کار شهر میسازند مگر بکلیات که رجوعی باو کنند و وی نعمت
 خویش از هیچکس دریغ ندارد و خود صائم الدهر قائم اللیل باشد و بیچ
 شغل دنیا مشغول نشود . و این مرد در شعر و ادب بلرجه است که افاضل
 شامی و مغربی و عراقی مقرند که در این عصر کسی بیایه او نبوده است
 و نیست و بیوسته زیادت از دویست کسی از اطراف آمده باشند و پیش او
 ادب و شعر خوانند و شنیدم که او زیادت از صد هزار بیت شعر باشد .
 کسی از وی پرسید که ایزد تبارك و تعالی این همه مال و نعمت ترا داده
 است چه سببست که مردم را میدهی و خویشتن نمیخوری ؟ جواب داد که
 مرا پیش ازین نیست که میخورم . و چون من آنجا رسیدم این مرد هنوز
 در حیات بود .

(سفر نامه ناصر خسرو)

معاني المفردات

بندگان	: عبيد ، خدم ، وحشم ، جمع بنده
کارگران	: عمال ، خدم (کار : عمل ، گر لاحقۀ تفيد الصنعة ، ان : علامة الجمع)
فراوان	: كثير . وافر
خودهمه شهر	: جميع مواطنيه
گلسم	: کليم ، سجادة
پوشيده	: ارتدى
جون	: مصنوع من الشعر
تبه کرده	: أضاع ، أفق ، فعل مركب أصله تباه کردن خففت تباه إلى تبه .
سرای	: قصر
بازار	: مفتوح
کارشهر میبازند	: بصرفون أمور المدينة
مگر	: إلا . ما عدا ، ربما
دریغ ندارد	: لم يمنع ، لم يخف ، لم يكذب
مقرند	: مقرون أصلها مقر هستند ، ورخمت الرابطة فأصبح الضمير المتصل (ند) فقط .
پایه	: مكانة ، منزلة ، أعتاب
پیوسته	: دائما
ایزد	: الله
هنوز	: الآن ، حتى الآن ، في ذلك الوقت
در حیات بود	: على قيد الحياة

تدریب

- ۱ - در کدام شهر ابو العلاء می زیست ؟
 - ۲ - چرا افاضل و علما شعرا پیش او می آمدند ؟
 - ۳ - برای چه ابو العلاء معری همه مال و نعمت خود را بمردم می داد ؟
 - ۴ - أخرج من القطعة السابقة كل جمع واذكر مفرده .
 - ۵ - أخرج من القطعة خمسة تراكيب إضافية مع بيان المضاف والمضاف إليه في كل منها .
 - ۶ - أخرج من القطعة أسماء الإشارة ، مع بيان حالتها من الإعراب .
 - ۷ - صرف المصادر الآتية في كل من الماضي الاستمراري والماضي الشكي والخال :
- داشئن - ساختن - دادن

۱۷- هفده دی ، سالروز آزادی زنان ایران

تاچهل سال پیش زنان کشور ایران در گوشه^۱ خانه به سر می بردند ، چادر به سر می کردند و از شرکت کردن در کارهای اجتماعی و تحصیل کردن محروم بودند . آنها اجازه نداشتند که مانند مردان برای مجلس شورای ملی و مجلس سنا نماینده انتخاب کنند یا به نمایندگی این مجلسها انتخاب شوند . رضا شاه ، در هفدهم دی ماه سال ۲۴۹۴ شاهنشاهی (۱۹۳۶م) با صدور فرمان رفع حجاب ، گام بلندی برداشت . از آن تاریخ به بعد دختران ایرانی به مدرسه ها و دانشگاه راه یافتند . کم کم درهای سازمانهای اجتماعی کشور به روی زنان ایران گشوده شد . به همین سبب است که هفدهم دی ماه هر سال را به نام سالروز آزادی زنان ایران جشن می گیرند .

معانی المفردات

هفده : السابع عشر

دی : اسم شهر في السنة الإيرانية يقابل ديسمبر وينابر (کانون اول - کانون ثان)

سالروز : الذكرى السنوية

آزادی : حرية ، تحریر

گوشه : ركن ، زاوية

به سر می بردند : يعيشون ، مییون

چادر : عیاءة ، غطاء ، خيمة
مجلس شورای ملی : مجلس النواب
مجلس سنا : مجلس الشيوخ
نماینده : عضو (منتخب)
گام بلندی برداشت : خطا خطوة كبيرة
دانشگاه : جامعة (دانش : علم ، گاه : لاحقة تفيد المكان)
کم کم : رويداً رويداً
سازمان : مؤسسة ، جمعية
جشن گیرند : يحتفلون (جشن : عيد)

تقریب

- ۱- حل الكلمات الآتية :
سالروز - نماینده - نمایندگی - دانشگاه - هفدهم
- ۲- بين المضاف والمضاف إليه في التراكيب الآتية :
زنان کشور ایران - گوشه خانه - کارهای اجتماعی - برای
مجلس شورای ملی - درهای سازمانهای اجتماعی کشور .
- ۳- صرف الأفعال الآتية في كل من المضارع والامر:
کردن - داشتن - بردن - جشن گرفتن
- ۴- اكتب العددين الآتين بالحروف :
۱۹۳۶ - ۲۴۹۴

۱۸- راه و راهسازی

راه یکی از مهمترین های ارتباطی است. بزرگترین و پیشرفته ترین کشورهای دنیا آنهايي هستند که بهترین راهها را دارند. نگهداری و گسترش راهها در هر کشور با پیشرفت و رونق اقتصادی آن کشور رابطه مستقیم دارد.

راه و راهسازی با تمدن بشر ، و حتی پیش از آن ، آغاز شده است . زیرا انسان نیازمند است که سفر کند و از جایی به جای دیگر برود و در نتیجه به راه احتیاج دارد ؛ هر چند که این راه بسیار ساده و ابتدایی باشد .

در روزگاران قدیم ، که انسان پای برهنه راه می پیمود ، کوره راههای باریک برایش کافی بود ، وقتی که انسان چهارپایان را اهل کرد و برای بردن بار و پیسودن راهها از آنها استفاده کرد ، ناگزیر شد که راههای وسیعتر و بهتری درست کند . بعد که چرخ و ارابه و کالسکه و دست آخر اتومبیل اختراع شد، به تدریج راهها بهتر و بهتر و هموارتر شدند .

معانی المفردات

راهسازی : تمهید الطرق

ارتباطی : الاتصال

پیشرفته : متقدم ، متطور

نگهداری : العناية ، الرعاية ، الاهتمام
گسترش : امتداد ، انتشار
نیازمند : محتاج ، في احتياج
برهنه : حاف ، عار (پای برهنه : حافي القدمين ، عاري القدمين)
راه می پیمود : يطوى الطريق ، يسلك
کوره : موقد ، مطبخ ، مكان إحراق الأجر .
باریک : ضيق
چهارپا : حيوان ، دابة
اهل کردن : استأنس
ناگزیر : لا مفر ، مضطراً
چرخ : عجلة ، دراجة
ارابه : عربة
کالسکه : عربة تجرها الجياد
پهنتر : أوسع
هموار : معبد ، مهد

تدريب

- ۱ - فوايد راهسازی چیست ؟
- ۲ - أخرج من القطعة كل صفة تفضيلية ، وكل صفة عالية .
- ۳ - لماذا جمعت الكلمات الآتية بالصورة التي وردت عليها :
کشورها - روزگاران - چهار پايان - راهها
- ۴ - أخرج من القطعة :

- ١ - ثلاثة تراكييب إضافية مع بيان كل من المضاف والمضاف إليه
في كل تركيب منها .
- ب - ثلاثة مفاعيل غير صريحة
- ج - مفعولاً صريحاً معرفة .
- هـ - استعمل الكلمات الآتية في جمل مفيدة من إنشائك :
- مهمترين - سفر ميكردند - نيازمند

زمانیکه در آغوش تو جای دارم ، و در آئینه* جمال تو می نگرم ،
هیچکس را از خود خوشبخت تر نمی بینم ، ولی در همان لحظه ای که در
بحر سرور از خود بی خیرم ، صدای مرموزی به گوشم می رسد و به من
می گوید : که آن خوشحالی بی ثبات و دوام است ، آن صدا به من می
گوید : عشق ما را نسیم حوادث خواهد کُشت آنوقت است که روحم بی
اختیار به فضای مبهم آینده متوجه می شود ، و در دل می گوم سرور
و سعادت کنونی من خواب و خیالی بیش نیست

معانی المفردات

زمانیکه	: في الوقت الذي
آغوش	: حضن
جای دارم	: أسكن ، أستقر
آئینه	: مرآة
می نگرم	: أنظر ، مضارع إخباري (حال) من المصدر نگرستن : أن ينظر ، يرنو
خوشبخت	: سعيد الحظ
در همان لحظه	: في نفس اللحظة

از خود بی خبرم : وَاَنَا فِي غَفْلَةٍ عَنْ نَفْسِي
صدای : صدأ : صوت والياء للإضافة
صدای مرموزی : صوت غامض ، صوت لا يعرف مصدره
خواهد کشت : سوف تقتل ، مستقبل من المصدر کُشْتَن
آینده : المقبل ، المستقبل
کنونی : الوقت الحالي ، في هذه اللحظة
خواب : نوم ، غفلة

تدريب

- ١ - حلل الكلمات الآتية : زمانیکه - خوشبخت - می نگرم
- ٢ - بين الضمير المتصل للمفرد المتكلم في القطعة مع بيان حالته الإعرابية في كل مرة .
- ٣ - أخرج من القطعة ثلاثة تراکیب إضافية
- ٤ - صرف المصادر الآتية في الماضي البعيد والمستقبل والمضارع الانترامي :
رسیدن - داشتن - گفتن - نگریستن

۲۰ - مرا دیوانه کرد

یکی از وزرا را پسری کودن بود پیش یکی از دانشمندان فرستاد که
مرا این را تربیتی می کن مگر عاقل شود . روزگاری تعلیم همی کردش و مؤثر
تبود . کس پیش پدرش فرستاد ، و گفت : این پسر عاقل نمی شود ، و مرا
دیوانه کرد .

(گلستان سعدی)

معانی المفردات

دیوانه	: مجنون
کودن	: أبله ، غبی
دانشمندان	: علماء ، جمع دانشمند : عالم
روزگاری	: فترة من الزمن
فرستاد	: أرسل ، بعث .

تدریب

- ۱ - ما وضع الضمیر (ش) فی کل من :
تعلیم همی کردش - پدرش

- ٢ - ما وضع را في كل من :
يكى از وزرا را پسرى كودن بود .
مراين را تربيتى مى كن .
٣ - ماذا أصاب الضمير (من) في الجملة التالية : مرا ديوانه كرد .
٤ - هات ما يلي في جملة مفيدة :
أ - الماضي الاستمراري من المصدر فرستادن .
ب - الضمير المشترك خود على أن يكون في حالة المفعولية .
ج - تركيباً وصفاً

۲۱- چرا باید ورزش بکنیم ؟

« ... انسان هر قدر سالم باشد بنیه^{*} نیرومند هم داشته باشد باز باید ورزش بکند. ورزش روزانه در هوای آزاد برای حفظ سلامت بدن لازم است. شما نه تنها باید هر روز مدتی در هوای آزاد به حرکات ورزشی بپردازید ، بلکه باید برای این کار برنامه‌ای تنظیم بکنید. این برنامه باید با ویژگیها و نیازهای بدن شما متناسب باشد. درباره اینکه روزانه چه مدت باید ورزش بکنید. نظر قاطعی نمی توان داد. زیرا این مدت به نیروی بدنی هرکس بستگی دارد. اما يك قاعده کلی می توان به دست داد و آن این است که هر روز به آن اندازه ورزش بکنید که خستگی مطبوعی در بدنتان احساس کنید، ولی نه به اندازه ای که نیروی بدنتان به تحلیل برود. اگر به اندازه ورزش بکنید، نیروی بدنتان افزایش می یابد، سرعت عمل اندامهای بدنتان بیشتر می شود و نیروی مقاومت بدنتان در برابر بیماریها افزایش پیدا می کند. به طور کلی، بر اثر ورزش ، ماهیچه های بدن، قلب، ششها و اندامهای دیگر ورزیده می شوند. اگر خوب و به اندازه ورزش کنید ، دیری نمی گذرد که می بینید نیروی تازه ای در ماهیچه های بدنتان به وجود آمده اند. گذشته از اینها؛ بر اثر ورزش میان دستگاه اعصاب و اندامهای بدنتان هماهنگی به وجود می آید. به همین سبب است که مهارت شما در انجام دادن حرکتهای بدنی کم کم بیشتری می شود و انرژی کمتری برای این کار مصرف می کنید.

معانی المفردات

ورزش : تربية رياضية ، تربية بدنية
نیرومند : قوى ، سليم
ورزش کردن : يؤدي الألعاب الرياضية ، يمارس الرياضة
روزانه : يومي ، كل يوم
هوای آزاد : الهواء الطلق (آزاد : حر)
بهردازيد : تمارس ، تؤدي
ویژگیها : بخصوص ، فيما يتعلق ، قدرات، إمكانات
نیازها : احتياجات
در پاره : بخصوص
بستگی : متعلق ، مربوط به
خستگی : تعب ، مشقة ، ألم
به اندازه ای که : إلى الحد الذي
اندامها : أعضاء ، أطراف .
ماهیه های بدن : فقرات العمود الفقري
ششها : الأوعية الدموية
دستگاه اعصاب : الجهاز العصبي
هماهنگی : انسجام ، توافق ، توازن
انرژی : حيوية ، مجهود

تدريب

- ۱- فایده ورزشی چیست ؟
- ۲- اثر ورزشی بردستگاه اعصاب چیست ؟

۳- حل الكلمات الآتية :

ورزش - روزانه - بستگی - بدنتان

۴- ما زمن كل فعل مما يأتي كما ورد بالنص :

داشته باشد - ورزش بکند - نمی توان داد - می یابد

۵- ما التغيرات التي طرأت على التراكيب الإضافية الآتية :

بنیه نیرومند - هوای آزاد - نیروی بدنی - قاعده کلی

۶- ما نوع الياء في كل كلمة من الكلمات الآتية :

هوای آزاد - مدتی - نیازهای بدن - ورزشی - بیشتری - کتری

ابو علی سینا یکی از بزرگترین دانشمندان ایران شمرده می شود . نام وی در سراسر جهان پیچیده است و تا قرن‌ها پس از مرگ وی کتابها یش در دانشگاههای شرق و غرب تدریس می شده است . ازین نایفه بزرگ نزدیک به ۹۵ کتاب و رساله بزرگ و کوچک بر جای مانده است . از میان این کتابها ، شفا و قانون از همه مهمتر است . موضوع (قانون) پزشکی و درمان بیماریهاست و (شفا) در فلسفه قدیم است که شامل منطق ، علوم طبیعی ، ریاضیات ، موسیقی و الهیات بود . ابو علی سینا بیشتر کتابهای خود را به زبان عربی نوشته است ، زیرا در آن روزگار زبان عربی زبان علمی بود . چند کتاب نیز به فارسی از وی باقی مانده است که از همه معروفتر دانش نامه علائی است . و آن را در اصفهان برای علاء الدوله تألیف کرده است .

معانی المفردات

شمرده می شود : يُعَدُّ ، يُعْتَبَرُ : فعل مبني للمجهول في المضارع الإخباري
من المصدر شمردن : أن يعد . بخصی
سراسر : كل : جميع
پیچیده : منتشر : ذائع

دانشگاهها :	جامعات
کوچک :	صغیر
برجای مانده است :	ما زالت باقية ، متداولة
پزشکی :	الطب
درمان :	دواء ، علاج
چند :	بضع
نیز :	أيضاً
نامه :	رسالة

تدریب

- ۱ - مهمترین کتابهای ابو علی سینا چیست ؟
 - ۲ - برای چه ابو علی سینا بیشتر کتابهای خود را به زبان عربی نوشته است ؟
 - ۳ - برای که ابو علی سینا دانش نامه* علائی تألیف کرده است ؟
 - ۴ - اکتب الأعداد الآتية بالحروف :
- ۹۵ - ۱۶ - ۲۱۵ - ۱۹۷۷
- ۵ - بین المضاف والمضاف إليه وعلامة الإضافة في التراكيب الآتية :
أبو علي سينا	دانشگاههای شرق و غرب
نايفه* بزرك	کتابهای خود
- ۳ - صرف الفعل (نوشتن) في كل من الماضي الشكوي والامر .

۲۳- مقام ابن سینا در پزشکی

برای شناسائی ودانستن مقام شیخ در علم طب باید جمیع آثار طبّی وی را مورد مطالعه قرار داد تا روشن شود که شیخ در هزار سال قبل چه گفته و نظراتش در علم طب چه بوده است ؟

آشنای با کتب و آثار طبّی وی امری است که مستلزم يك عمر مطالعه و مراقبه در این آثار است ، آنهم نه يك نفر طبیب بلکه چند نفر طبیب و حکیم تا بتوان حق مطلب ادا گردد .

اگر فقط به تألیف بزرگ طبّی شیخ و محتوای آن توجه دقیق گردد میتوان درك کرد که نظرات شیخ چه بوده و وی چه نظرات متقن و معتبری در شعب مختلف علم پزشکی داشته است . این امر تا اندازه ای امکان پذیر می باشد به شرط آنکه چند نفر طبیب و فیلسوف که به زبان تازی آشنائی داشته باشند پنج کتاب قانون را مورد مطالعه قرار داده ، وباتفاق مطالب قانون را خوب علاجی و آنگاه باموازی کنونی طب مقایسه کنند که حق مطلب تا اندازه ادا گردد

جمیع علمای تاریخ طب مؤمن و معتقدند که قانون شیخ از کتابهایی است که هر قدر بیشتر در آن مطالعه شود به مسائل و نظرات شیخ بیشتر آشنا شده و دیده میشود که بسیاری از آن نظرات باطب امروزی خیلی نزدیک است .

این کار از عهده يك نفر بر نخواهد آمد ، بلکه باید هیأتی از اطباء وفلاسفه و دارو سازان و دارو شناسان و دانشمندان به علوم تجربی سالها - یعنی اقلاد ده سال - بدان اشتغال ورزند ، تا آنکه حق علمی کتاب قانون ادا گردد .

معانی المفردات

پزشکی : الطب
شناسائی : معرفة ، إدراك
روشن شدن : أن يتضح ، أن يكون واضحاً
آشنائی : معرفة ، التعرف
تا اندازه : إلى حد
داروساز : صيدلي
اشتغال ورزند : يواصلون العمل
ادا گشتن : أن يؤدي
طب امروزی : الطب الحديث

تدريب

- ۱- مهمترین کتابهای ابن سینا چیست ؟
 - ۲- ابن سینا بکدام زبان عربی یا فارسی کتابهای خود نوشته است ؟
 - ۳- بکدام شهر ابن سینا بدنیا آمد ؟
 - ۴- آرامگاه ابن سینا کجاست ؟
 - ۵- ما زمن كل فعل في العبارة الآتية :
- ... تاروشن شود که شیخ در هزار سال قبل چه گفته و نظراتش در علم طب چه بوده است .

۲۴- ژرمینال امیل زولا (۱۹۰۲ - ۱۸۴۰)

این رمان نویس و روزنامه نگار فرانسوی، یکی از پایه گذاران مکتب ناتورالیسم است. او سالهای جوانی را در تنگدستی گذراند، ولی سر انجام در يك كتابفروشی به شغل بسته بندی مشغول شد ، و در وقت فراغت به نویسندگی پرداخت .

از آثار او می توان اعتراف كلود ، دعای يك مرده ، و اسرار ماری را نام برد. زولا معتقد بود كه ابتكار واقعی هنری تنها از يك راه حاصل می شود و آن این است كه شخص سستها را به يك سو نهد و به کلی تابع زندگی زمان خود باشد .

زولا نویسنده مبارزی بود ، نومییدی در او راه نداشت و در برابر زمامداران فاسد عصر خود قیام کرد ، و فریاد « من متهم می كتم » او دنیایی را به لرزه در آورد .

زولا در كتاب ژرمینال زندگی معدنچیان و داستان سیروزی آنان را چنان تصویر می كند كه سبب حیرت و گاه وحشت انسان می شود . در سراسر كتاب از نیکی و بدی مطلق ، یا زیبایی خیال انگیز ، اثری نیست . همه چیز طبیعی و قابل تصور است .

معاني المفردات

رومانويس : قصاص (كاتب القصة)
روزنامه نگار : صحفي
پايه گذار : مؤسس
فاتوراليسم : الطليعية (المذهب الطبيعي)
سالهای جوانی : سنوات الشباب
تنگدستی : ضيق ، شدة
کتابفروشی : مكتبة (محل لبيع الكتب)
نویسنده گي : كتابة
سنتها : التقاليد السائدة
سو : اتجاه ، جهة
زندگی : حياة
نومیدی : يأس
زمامداران : الحكام ، المسئولون
فرياد : صياح ، صاح
لرزه : رعدة ، رعشة ، رجفة
خیال انگیز : مثير للخيال
زیبایی : جمال ، حسن (زيبا : جميل ، والياء للمصدرية)

تدريب

- ١ - چون اميل زولا سالهای جوانی را گزینانید ؟
- ٢ - مهمترین کتابهای اميل زولا چیست ؟
- ٣ - رای اميل زولا در واقعی چیست ؟

- ٤- اميل زولا زمانداران عصر خود را دوست ميداشت، يانه ؟
- ٥- صرف ما ياتي في كل من الماضي البعيد ، والماضي الشكي والمستقبل ، والأمر :
- آوردن - انكيختن - بستن
- ٦- أخرج من القطعة : تركيباً إضافياً - مفعولاً صريحاً - مفعولاً غير صريح

۲۵ - علم پدر آموز

حکیمی پسران را پند همی داد که جانان پدر هنر آموزید که ملک و دولت دنیا را اعتماد نشاید و سیم وزر در محل خطر است یا دزد به یکبار ببرد یا خواجه به تفاریق بخورد . اما هنر چشمه ای است زاینده ، و دولتی است پاینده ، و اگر هنرمند از دولت بیفتد غم نباشد ، که هنر در نفس خود دولت است ، هنرمند هر جا که رود قدر بیند ، و در صدر نشیند ، و بی هنر لقمه چینه و سخی بیند :

میراث پدر خواهی ، علم پدر آموز
کاین مال پدر خرج توان کرد به یک روز
(گلستان سعدی)

معانی المفردات

آموز	: تعلم ، فعل أمر من المصدر آموختن : أن يتعلم
پند	: نصيحة ، پند همی داد : كان ينصح دائماً
جانان	: أجرة
هنر	: فضل وعلم
سیم	: فضة
زر	: ذهب

چشمه	: عين ماء ، نبع
زاینده	: خالد ، حي
پاینده	: ثابت الأركان . راسخ البنيان
هزرمند	: فاضل . صاحب فضل وعلم
نشیند	: مجلس ، مضارع التزامي مثبت من المصدر نشستن :
چیند	: أن يجلس
	: يلتقط . مضارع التزامي من چیند : أن يقطف ، يلتقط

تلویب

- ۱ - چرا هنر بهتر از پول است ؟
 - ۲ - أخرج كل جمع من القطعة . مع بيان كيفية جمعه .
 - ۳ - ما المصادر التي اشتقت منها أسماء الفاعل الآتية :
- زاینده - پاینده - نشیننده
- ۴ - بين أزمنة الأفعال الآتية كما وردت في القطعة وكذلك الضمائر المصروفة معها :
- آموزید - نشاید - خواهی

روزی، زاغی کیکی را دید که می رفت . خرامیدن او زاغ را خوش آمد ، و از تناسب حرکات و روش متناسب او آرزو برد ، و خواست که آنرا بیاموزد . يك چندی بکوشید ، و بر اثر كيك پوئید ، رفتن او را نیاموخت و رفتار خویش را فراموش کرد .

معاني المفردات

زاغ :	غراب
كيك :	حجلة
خرامیدن :	أن يتبختر
روش :	مسلك ، طريقة ، أسلوب ، مسار
آرزو :	رغبة
كوشید :	اجتهد ، سعی
پوئید :	سلك ، مشى
رفتار :	مسلك ، طريقة
فراموش کرد :	نسي ، فراموش : نسيان

تدريب

- ١ - فائدة این حکایت برای شما چیست ؟
- ٢ - چه زاغ را خوش آمد ؟
- ٣ - ما الفرق بين كلمتي (روش) و (رفار) مع العلم بأنهما مشتقتان من أصل واحد وهو المصدر : (ر ف ن) .
- ٤ - ما الفرق في الزمن بين الفعلين : يناموزد و نياموخت ؟ وماذا حدث لألف المد فيهما ؟
- ٥ - أخرج من القطة مفعولين صريحين ومفعولين بواسطة .

سر زمین تازه ای را که کریستف کلمب کشف کرده بود ، نامی نبود . آن را « دنیای نو » یا « دنیای تازه » می خواندند ، همانگونه که کودکی را که تازه بدنیا آمده است و هنوز نامی ندارد « نوزاد » می خوانند . ناگریز می بایست نامی بر آن می گذاشتند . اما این نام چه می بایست باشد ؟ آشکار است که اگر ما می خواستیم نامی اختیار کنیم ، آن را به نام کریستف کلمب « کلمبیا » می خواندیم ، اما نامی دیگر بر این سر زمین تازه نهادند که داستان آن چنین است :

یك نفر ، از کشور ایتالیا ، به نام آمریکو ، به دنیای تازه سفر کرد . آنگاه کتابی درباره سفرهای خویش نگاشت . مردم . کتاب آمریکو را خواندند و به هنگام گفتگو ، خاك تازه ای را که او توصیف کرده بود . سر زمین آمریکو خواندند .

بدینگونه بود که دنیای تازه امریکا نامیده شد . هر چند می بایست به یاد کاشف این سر زمین . کلمبیا نامیده می شد . با این همه ، امریکائیان گاه بگاه در برخی شعرها و سرودها ، کشور خود را کلمبیا می خوانند . همچنین . بسیاری از شهرها و بخشها و خیابانهای امریکا ، حتی کشوری در امریکای جنوبی ، کلمبیا نامیده شده است . این کلمه ، یاد آور دریانورد نستوه و بیباکی است که قاره ای تازه به جهانیان ارمغان داد و سیر تاریخ را یکسره دگرگون ساخت .

معاني المفردات

سرزمین	: أرض - وطن - إقليم
تازه	: جديد
نو	: جديد
همانگونه	: مثلاً
نوزاد	: رضيع . مولود جديد
ناگزير	: لا مفر ، من الضروري
آشكار	: ظاهر ، واضح
می خواندیم	: كنا أسمعنا ، ماض استمراري من المصدر خواندن : أن يقرأ ، يدعو ، ينادي (يسمي)
داستان	: قصة ، حكاية
آنگاه	: في ذلك الوقت
دوباره	: بخصوص ، بشأن ، متعلق بـ
نگاشت	: كتب ، فعل ماض مطلق من المصدر نگاشتن : أن يرسم ، يتخيل ، يكتب ، يسطر
مردم	: الخلق ، الناس
هنگام	: وقت
پس	: ذكرى
گاه بگاه	: أحياناً أحياناً
برخی	: بعض ، جزء
سرودها	: أغان ، ترانيم ، أهازيج
بخشها	: أحياء ، أقسام من مدينة
خیابان	: طريق ، شارع
یادآور	: في ذكرى

دریا نورد	: بحار ، ملاح
نشو و	: شجاع ، جلد ، صلد ، مثابر
بیساک	: شجاع ، جسور
جهانیان	: الآدمیون ، سكان العالم
ارمغان	: هدیه
یکسره	: دفعة واحدة
دگرگون	: لون آخر ، شکل جدید

تدریب

- ۱ - که امریکا را کشف کرد ؟ و بنام که این سرزمین تازه را نام نهادند ؟
- ۲ - چرا امریکائیان گاه بگاه کشور خود را کلمبیا می خوانند ؟
- ۳ - بین زمن الفعل فيما يلي :
می خواندند - می خوانند - باشد
کرده بود - نامیده شد
- ۴ - این الفعل المعلوم في الجملة الآتية إلى المجهول :
کریستف کلمب قاره امریکا کشف کرد .
- ۵ - حلل الكلمات الآتية :
دریا نورد - آنگاه - جهانیان
- ۶ - بین المضاف والمضاف إليه في الجمل الآتية :
آ - آن را دنیای نو یا دنیای تازی می خواندند .
ب - کتابی درباره سفر های خویش نگاشت .
ج - می بایست به یاد کاشف این سرزمین ، کلمبیا نامیده می شد .

دو رفیق در بیابانی میگذشتند ، ناگاه یکی از ایشانرا نظر بدره* زری افتاد ، خواست بردارد . دیگری ملتفت شده ، بر فور بر رفیق خود سبقت گرفت وانرا در ربود ، پس هر يك دعوی مالکیت میکردند . یکی می گفت این بدره* زر از آن من است که من اول دیدم . دیگری میگفت نه چنین است ، بلکه بدره* زر مراست که من از زمینش در ربوادم . القصه کار بمجادله کشید بر سر و روی یکدیگر افتادند و داد و جدال بردند . در آن میان دزدی برسید و همیان زر را در ربود و فرار نمود . پس آن دو رفیق حسرت خوردند ، ملامت بردند ، و دم نتوانستند زد .

معانی المفردات

حسرت خوردن	: الشعور بالحسرة
بیابان	: صحراء ، بادية ، فیافي
میگذشتند	: كانوا يتجولون ، يعبرون ، يمضون
ناگاه	: فجأة
بدره* زر	: كيس من الذهب (صرة)
بردارد	: يرفع
ربود*	: خطف

زمين : الأرض
ديدمش : رأيت ، فعل ماض مطلق مصرف مع المفرد المتكلم ،
والضمير الدال على ذلك (م) ، أما (ش) فضمير
متصل في حالة المفعولية .
بمجادلة كشيد : الدخول في عراك وجدال
هميسان : كيس (صرة)
دم زد : تحدث ، تكلم .

تدريب

- ١ - چرا هر رفيق دعوى مالکيت بدره زر ميکرد ؟
- ٢ - عاقبت جدال ميان دو رفيق چيست ؟
- ٣ - أخرج من القطعة كل ضمير منفصل مع بيان حالته من الإعراب .
- ٤ - صرف المصادر الآتية في المنارع الإخباري والماضي البعيد والأمر :
حسرت ، خورددن - دم زدن - ديزبودن
- ٥ - استعمل كل فعل من الأفعال الآتية في جملة مفيدة :
ديدم - ملامت بردند - رسيد

يکي از فضلا تعليم ملک زاده کردی ، و ضرب بی محابا زدی ، و زجر بی قیاس کردی ، پسر از بی طاقی شکایت پیش پدر برد ، و جامه از تن دردمند برداشت ، پدر را دل به هم برآمد . استاد را بخواند ، و گفت که بر پسران آحاد رعیت چندین جفا و توبیخ روا نمی داری که فرزند مرا ، سبب چیست ؟ گفت سخن به اندیشه باید گفتن ، و حرکت دهند یده باید کردن ، و همه خلق را خاصه پادشاهان را ، که هرچه بردست و زبان آنها رفته شود هرآینه در افواه گفته شود ، و قول و فعل عوام را چندان اعتبار نباشد پس در تهذيب اخلاقی خداوند زادگان اجتهاد بیش از آن باید کرد که در حق عوام ، ملک را حسن تدبیر ادیب و تقریر سخن او موافق آمد ، خلعت و نعمت بخشید ، و پایگاه او را از آنچه بود برتر گردانید .

(گلستان سعدی)

معاني المفردات

خداوند زادگان : أولاد العظماء ، مفردها : خداوند زاده
 ملک زاده : ولي العهد ، ابن الملك
 جامه : ثياب ، رداء
 دردمند : المتألم ، المتضرر ، الواقع عليه الأذى

برداشت : رفع (خلع)
 دل به هم برآمد : اضطرب قلبه ، حزن ، انفطر
 آحاد رعیت : أبناء الشعب ، العامة
 روا نمی داری : لا تقبل ، لا تستسیغ
 اندیشه : تفکیر ، رویه
 پسندیده : مستحسنة
 بخشید : منح ، أعطی
 پایگاه : منصب ، منزلة ، مكانة ، وظيفة
 برترگردانید : رقی ، رفعه إلى منصب أعلى .

تالیپ

- ۱ - برای چه استاد ملك زاده را ضرب بی محابا میزد ؟
- ۲ - چرا پسر شکایت پیش پدر برد ؟
- ۳ - عاقبت استاد چیست ؟
- ۴ - ما زمن كل فعل في العبارة التالية ؟ وما الضمير المصروف معه هذه الأفعال ؟
- یکی از فضلا تعلیم ملك زاده کردی ، وضرب بی محابا زدی ، وزجر بی قیاس کردی .
- ۵ - هات مفرد كل جمع مما يلي :
 خداوند زادگان - پسران - پادشاهان - آنها
- ۶ - هات المادة الأصلية من المصادر الآتية :
 کردن - زدن - بردن - داشتن
 خواندن - گفتن - بخشیدن - رفتن

سلطان محمود بزرگترین پادشاه سلسله غزنوی است. سلطان محمود سلسله های سامانی و صفاری را از میان برداشت، و چندین بار به عنوان جهاد و شکستن بت های بت پرستان هندی به هندوستان لشکر کشی کرد و هر بار با غنایم جنگی فراوان به ایران باز گشت.

مشهورترین پیروزی او در هند گرفتن بنخانه بزرگ سومات بود. لشکرکشیهای سلطان محمود به هندوستان سبب رواج دین اسلام و زبان فارسی در آن سرزمین شد.

سلطان محمود پس از بازگشت از هندوستان شهرهای ری و زنجان و چند شهر دیگر را که تا آن زمان زیر دست خاندان بویه بود، گرفت. با بنیخت سلطان محمود شهر غزنین یاغزنه بود ولی او زمستان غالباً در بلخ اقامت می کرد.

سلطان محمود شاعران و سخنوران را از نقاط مختلف به دربار خود دعوت می کرد و به ایشان جایزه های گران قیمت می داد. بر اثر این کار زبان و ادبیات فارسی که از دوره سامانیان رونق گرفته بود در عهد او به کمال ترقی رسید.

معاني المفردات

از میان برداشت :	رفع ، قضی علی
بشار :	مرة
بتها :	أصنام
بت پرستان :	عبدة الأصنام
لشکرکشی کرد :	جرد حملة عسكرية
غنایم جنگی :	أسلاب الحرب ، غنائم حربية
فراوان :	كثیر . وفیر ، عذید
بازگشت :	عاد . رجع
پروزی :	نصر ، انتصار
گرفت :	الاستیلاء علی (أخذ)
بتخانه :	معبد للأصنام
ذیر :	تحت
زیر دست :	تحت قبضة ، خاضع ، ذلیل
خاندان :	أسرة
پایتخت :	عاصمة
زمستان :	الشتاء
سخنوران :	متحدثون . كتاب ، أهل الأدب
دربار :	بلاط
گران قیمت :	عظیم القيمة ، مرتفع الثمن .
دوره :	العصر — زمن

تدریب

- ۱ - بزرگترین سلسله* غزنوی کیست ؟
- ۲ - بهترین کارهای محمود غزنوی چیست ؟
- ۳ - چند سلسله محمود غزنوی از میان برداشت ؟
- ۴ - چه پایتخت سلطان محمود غزنوی بود ؟
- ۵ - أخرج من القطعة :
 - أ - صفة عالية
 - ب - صفة مركبة
 - ج - صفة مطلقة
- ۶ - بين المضاف والمضاف إليه وعلامة الإضافة فيما يلي :

سلسله* غزنوی	سلسله های سامانی و صفاری
بنخانه* بزرگ	لشکرکشیهای سلطان محمود
- ۷ - أدخل كل فعل من الأفعال الآتية في جملة من إنشائك :
دعوت می کرد - باز گشتم - اقامت میکنم

اگر عکس یا تصویری از سربازان و افسران قدیم بعضی از کشورهای جهان را دیده باشید ، حتماً متوجه شده اید که سربازان و افسران آن زمان لباسهایی به رنگهای درخشان به تن دارند که بسیار پر زرق و برق و زیباست . اما می بینید که امروز لباس افسران و سربازان بسیار ساده است و رنگ درخشانی هم ندارد . امروز لباس افسران و سربازان در بیشتر کشورهای جهان به رنگ خاکی است . کلمه فارسی خاکی وارد زبان کشورهای غربی هم شده است . به همین سبب است که امروز لباس سربازی را در کشورهای غربی کاکي Khaki, Kaki می نامند . آیا می دانید چرا همه جا رنگ خاکی را برای لباس سربازها انتخاب کرده اند؟ برای اینکه این رنگ هنگام جنگ کمتر توجه دشمن را به خود جلب می کند و از فاصله دور به زحمت تشخیص داده می شود .

معاني المفردات

راهی : طریق
سربازان : جنود ، عساکر
افسران : ضباط
متوجه شده اید : یُلَفَتَ نظرَک

درخشان: براق، لامع، مضيء، أخاذ
رنگه خاکی: رمادی. (خاك: رءاد، تراب)
هنگام: وقت
جلب می کند: تلفت النظر، تسترعي الانتباه
پر: مملوء، مليء

تدریب

- ۱- چرا لباسهای لشکرها خاکی است؟
- ۲- اصل کلمه کاکی چیست؟
- ۳- چون لباسهای افسران و سربازان در قدیم بود؟
- ۴- ما زمن کل فعل من الأفعال الآتية كما وردت بالنص:
دیده باشید - متوجه شده اید - دارند - می بینید - ندارد.
- ۵- أدخل كل كلمة من الكلمات الآتية في جملة من إنشائك:
سرباز - لشکر - درخشان
- ۶- أخرج من القطعة:
ا - ثلاثة ضمائر متصلة.
ب - تركيبين إضافيين مختلف علامة الإضافة في كل منهما
ج - مفعولين غير صريحين.

۳۲- تغییر رنگ ، راهی برای دفاع

- ۲ -

مدت زیادی نیست که انسان به اهمیت رنگ در پنهان ماندن از چشم دشمن پی برده است . اما بعضی از جانوران به طور غریزی و خیلی بهتر از انسان این نکته را می دانند و از این راه خود را از چشم دشمن پنهان نگه می دارند - این جانوران با به کار بردن این روش می توانند به زندگی ادامه دهند. رنگ عوض کردن و به رنگ محیط در آمدن تنها برای پنهان ماندن از چشم دشمن نیست . بعضی از جانوران نیز برای اینکه از چشم شکار خود پنهان بمانند این شیوه را به کار می برند .

یکی از جانورانی که در این کار ، یعنی در تغییر رنگ دادن استعداد شگفت انگیزی دارد آفتاب پرست است که به آن حربا نیز می گویند. آفتاب پرست خزنده ای که روی درخت زندگی می کند . غذایش حشره های گوناگون است پوست آفتاب پرست از زرد به سرخ ، واز سرخ به سبز تغییر رنگ می دهد ،

اگر این جانور در جایی باشد که بیشتر رنگها زرد است ، پوستش زرد می شود . اگر در جایی باشد که بیشتر رنگها سرخ یا سبزند ، پوستش به رنگ سرخ یا سبز درمی آید.... آفتاب پرست وقتی که در خواب است معمولاً به رنگ سبز روشن است. وقتی که خود را در خطر ببیند ، پوستش به رنگ سبز تیره درمی آید. صبح زود و عصر

پوستش به رنگ خاکستری بازرد روشن است و در آفتاب بیشتر قسمتهای
پوستش رنگ خرمایی به خود میگیرد .

(پیک نوجوانان شماره ۷ دی ماه ۲۵۳۶ ص ۱۸)

معانی المفردات

پنهان ماندن : التمویه ، الاختفاء

دشمن : علو ، خصم

جانوران : حیوانات

روش : طریقه ، أسلوب (مصدر شئی من رفتن)

شکار : صید

آفتاب پرست : عباد الشمس (اسم نبات) و کتابه عن الحریاء .

پوست : جلد

زرد : أصفر

سرخ : أحمر ، قرمزی

سبز : أخضر

سبز تیره : أخضر قانی (شدید الخضرة)

صبح زود : الصباح المبكر

خاکستری : رمادی

زرد روشن : أصفر فاتح

تدريب

- ١- چه بهتر در پنهان ماندن ، انسان یا جانور است ؟
- ٢- چند رنگ آفتاب پرست تغییر می دهد ؟
- ٣- أخرج كل ضمير متصل في القطعة مع بيان حالته من الإعراب .
- ٤- صرف الأفعال الآتية في كل من الماضي الشكّي والمضارع الإخباري :
ماندن - دانستن - دادن

دزدی به خانه ای رفت ، جوانی را خفته دید . پرده ای که بر دوش داشت بگسترده تا هرچه باید در وی نهاده بر دوش کشد . جوان بغلطید و در میان پرده نجفت . دزد هرچه گشت چیزی نیافت ، چون ناگاه مراجعت کرد که پرده را بردارد و بیرون رود ، جوان را دید با هیبت شیران و هیبت دلیران در میان پرده خفته . با خود گفت حالی مصلحت در آن است ترك پرده نگورم . تا پرده از روی کار نیفتد . پرده را به خانه بگذاشت و از خانه بیرون شد . جوان آواز داد که دزدا در را ببند تا کس به خانه نیاید ! گفت : به جان تو در نبندم زیرا که من زیر انداز تو آوردم ، شاید که دیگری روی انداز تو آورد !

ای دیو زکوی اهل توحید خیری نبری به زرق و دستان
ترسم که به جای پانسی سر در خانقہ خدا پرستان
(پریشان قالی)

معانی المفردات

خفته : نائم
پرده : غطاء . رداء . رقعة من الثياب
دوش : کتف

گسترده	: نشر ، مدّ ، بسط
غلطید	: تدرج
خفت	: نام
ناگاه	: فجأة
شیران	: أسود
دلیران	: أبطال ، شجعان
حالی	: الآن
ترك گفتن	: التخلي
آواز داد	: صاح ، رفع صوته
دزدا	: ألبا اللص
در را بند	: أغلق الباب (بند : أمر من المصدر بستن)
روی انداز	: غطاء
زیرانداز	: ما يفرشه الإنسان ، فراش
دیو	: شيطان
کوی	: محلة ، ركن ، حي
زرق وستان	: المكر والخداع
نهی	: تضع ، مضارع الترامي من المصدر نهادن : أن يضع
خدا پرستان	: الزهاد ، العباد ، عبدة الله .

تدریب

- ۱ - چرا دزد پرده خود بگسترده ؟
- ۲ - چون دزد جوان رامیان پرده دید ؟
- ۳ - عاقبت دزد در این خانه چیست ؟

۴ - ما نوع الجاء في كل من :

أ - أحمد به خانه ای رفت

ب - پرده ای که بردوش داشت بگسترده

ج - بداً نشکده رفتنی

د - این مرد ایرانی آست

ه - سیب خوردنی را خریدیم

و - انگشتر زری را دیدم .

ز - محمد عبده از علمای اسلام است .

۵ - ما موقف اللغة الفارسية من التاء المربوطة في الكلمات العربية ؟ مثل
لما تقول .

• • •

فرد باید از دل و جان خواستار رفاه و آسایش همه افراد جامعه باشد ، زیرا آسایش و رفاه خود او هم در آن است که آسایش و خوشبختی همگانی به دست آید . کسی که تنها خواستار آسایش شخص خود یا وابستگان خود می باشد ، خود پرست و خود خواهی است که هرگز نمی تواند برای خودش هم خوب باشد .

هیچ تقوایی وجود ندارد که هدف یا موضوع آن : تنها خوشبختی و آسایش يك فرد باشد ، دوستی ، نیکخواهی ، احترام و محبت متقابل است که آسایش و خوشبختی می آورد و آن را دوام و بقا می بخشد ، راه روشن زندگی آن است که با جهان دوست باشیم و دیگران را از محبت و توانایی خویش تا می توانیم بهره ور سازیم .

همینکه مبانی اخلاقی را از دست بدهیم ، دیگر ، شخصی اخلاقی نخواهیم بود . مذهبی نمی تواند وجود داشته باشد که اخلاق را زیر پا بگذارد ، مثلا شخص نمی تواند دور از حقیقت و انصاف ، و در عین حال با تقوی باشد و ادعا کند که خدا همراه اوست .

يك قطره آب در اقیانوس ، طبعاً در تمام عظمت آن سهم است هر چند خود بدان توجهی نداشته باشد ، اما همینکه وجودش از اقیانوس جدا شود و مستنزل گردد ، خشك خواهد شد ، بدین قرار سخنی گزافه نیست که می گوئیم زندگی دریایی جوشان و غروشان است

معاني المفردات

سخنان	: كلام ، أحاديث
رهبر	: زعيم ، مرشد
خواستار	: طالب ، صيغة مبالغة من المصدر خواستن : أن يطلب
رفاه	: رفاهية ، سعادة
آسایش	: راحة ، سرور
جامعه	: البشرية
خوشبختی	: سعادة ، مسرة ، سرور
همگانی	: الجميع
به دست آید	: يتحقق
تنها	: فقط
وابستگان	: المتعلقون ، من هم على صلة ، الأقارب
خود پرست	: أناني ، عابد لنفسه
خود خواه	: محب لنفسه
تقوایی	: عقيدة
دوستی	: صداقة ، محبة
راه روشن زندگی	: الحياة المشرقة ، الحياة الباسمة الواضحة
توانایی	: قدرة ، قوة ، استطاعة ، مقدرة
بهره ور	: مفيد ، مثمر
از دست بدهم	: نتخلی عن ، نفرط
اقیانوس	: محيط
خشک	: جاف ، يابس
زندگی	: حياة
جوشان	: في غليان وهياج
خروشان	: مزيج ، معربد ، صائح

تدريب

- ١ - چرا باید هرکس همه مردم را دوست میدارد ؟
- ٢ - راه روشن زندگی چیست ؟
- ٣ - اجمع الكلمات الآتية بكل طريقة ممكنة :
دل - جان - آسایش - پا
دست - گل - درخت - روز
- ٤ - أخرج من القطعة خمسة تراكيب إضافية ، مع بيان كل من المضاف والمضاف إليه وعلامة الإضافة ، وكذلك نوع الإضافة .
- ٥ - صرف المصادر الآتية في المستقبل :
مستقل گشتن جدا شدن
باز آمدن نماز کردن

• • •

۳۵ - حکایت

چون بابك خرم دين را به بغداد بردند و چشم معصم بر او افتاد ، گفت :
چرا در جهان فتنه انگيختي و چندان مسلمانان بكشتي ؟ هيچ جواب نداد ،
بفرمود تا چهار دست و پايش ببريند ، بابك چون يك دمتش ببريند دست
ديگر در خون كرد و روى خويش بماليد ، معصم گفت : اين چه كاراست .
گفت : ما هر دو دست و پاى من بخواهيد بريند ، و روى مردم از خون
سرخ باشد ، چون خون از تن من برود ، روى زرد شود ، من روى خويش
به خون آلودم تا مردم نگويند كه ازيم روى زرد شد .

(سياستنامه نظام الملك)

معاني المفردات

بردند	: حملوا
فتنه انگيختي	: اثر الفتن والاضطرابات
مسلمانان	: مسلمون ، مفردها مسلمان
بريدند	: يقطعون
ماليد	: مسح ، دهن
روى	: وجه ، طلعة
آلودم	: لوثت

بیم	: خوف
سرخ	: أحمر
خون برود	: ينزف الدم ، يسيل الدم
زرد	: أصفر
سیاستنامه	: كتاب السياسة

تدریب

- ۱ - برای چه معتصم فرمود که چهار دست و پای بابتك خرم را ببرند ؟
- ۲ - چرا بابتك خرم رویش را بخون بمالد ؟
- ۳ - بین الضمير الذي صرف معه كل فعل من الأفعال الآتية :
بردند - انگیختی - بفرمود
- ۴ - أخرج من القطعة ثلاثة مفاعيل صريحة
- ۵ - أخرج من القطعة جميع الضمائر المنفصلة وبين حالة كل ضمير من حيث الإعراب .

پارسا زاده ای را نعمت بی کران از ترکۀ عَمَّان به دست افتاد ، فسق
وفجور آغاز کرد و میزبانی پیشه گرفت ، باری به نصیحتش نگفتم : ای
فرزند دخیل آب روان است ، وعیش آسای گران ، یعنی خرج فراوان ،
کردن مسلم کسی را باشد که دخیل معین دارد عقل وادب پیش گیر
و طو و لعب بگذارد ، که چون نعمت سپری شود ، سختی بری ، و پشیمانی
خوری . پسر از لذت نای و نوش این سخن درگوش نیآورد ، و بر قول
من اعتراض کرد ، و گفت راحت عاجل را به تشویش محنت آجل منقّص
کردن خلاف رای خردمندان است ، فکلیف مرا که در صلور مروت ؛
نشسته ام ، و عقد تنوت بسته ، و ذکر انعام من در افواه عوام افتاده ؟ دیدم
که نصیحت نمی پذیرد و دم گرم من در آهن سرد او اثر نمی بکند ، ترک
مناصحت کردم ؛ تا پس از مدتی آنچه در اندیشه من بود ، از نکبت حالش
به صورت دیدم ، که پاره به هم برمی دوخت ، و لقمه لقمه می انلوخت ،
مروت ندیدم در چنان حالی ریش درونش رابه ملامت خراشیدن و تمك
برجراحات آن پاشیدن .

(از گلستان سعدی)

معانی الکلمات

پارسا : زاهد ، عابد

پارسا زاده	: این الزاهد
بی کران	: وفرة ، بلا حدود (بلا شواطيء)
به دست افتاد	: وصلت إلى يديه ، أصبحت من حقه .
پیشه گرفت	: احترّف ، انتهج ، پیشه : حرقة ، صنعة ، گرفت : أخذ
باری	: ذات مرة
فرزند	: غلام ، ابن
آب روان	: مياه جارية : نهر ينض بالحياة
عیش آسبای گران	: الحياة طاحونة ثقيلة ، الحياة عظيمة التكلفة
سپری شود	: تنتهي ، إلى زوال
سخن بری	: تتحمل الشدة
پشیمانی خوری	: تتحمل الحجل والكسوف
لذت نای ونوش	: لذة الموسيقى والشراب
دم گرم من	: حديبي الساخن
آهن سرد او	: حديده البارد
پاره	: ممزق ، قطعة بالية
ریش درونش	: جراحه الدفينة
خراشیدن	: تمزيق ، إعادة الجراح ، تمجيع
نمک	: ملح
پاشیدن	: أن ينثر ، أن يرش

تدریب

- ۱ - عاقبت فسق وفجور چیست ؟
 - ۲ - پارسا زاده نصیحت را قبول کرد یا نه ؟
 - ۳ - چه بهتر راحت عاجل یا راحت آجل است ؟ و چرا ؟
 - ۴ - صرف المصادر الآتية في الماضي المطلق والماضي الشكي والمستقبل والحال :
- آغاز کردن - پیشه گرفتن - گذاشتن
- ۵ - - بین نوع الیاء في الكلمات الآتية كما وردت بالقطعة :
- میزری - باری - آسیای گران - پشیمانی خوری
- ۶ - بین المضاف والمضاف إليه في الجمل الآتية :
- آ - دختل آب روان ، وعیش آسیای گران است .
- ب - پسر برقول من اعتراض کرد .
- ج - پس از مدتی آنچه در اندیشه من بود .

حاتم را پرسید ندکه هرگز از خود کریمتر دیدی ؟ گفت : بلی ، روزی در خانه غلامی یتیم فرود آمدم ووی ده گوسفند داشت . فی الحال يك گوسفند را بکشت وپخت ، وپیش من آورد . مرا قطعه ای از آن خوش آمد ، بخوردم وگفتم : « والله این بسی خوش بود ! » غلام بیرون رفت ويك يك گوسفندان را می کشت وآن موضع را می پخت ، وپیش من می آورد و من از آن آگاه نی . چون بیرون آمدم که سوار شوم ، دیدم که بیرون خانه خون بسیار ریخته است ، پرسیدم : که این چیست ؟ گفتند : وی همه گوسفندان خود را کشت ! وی را ملامت کردم که چرا چنین کردی ؟ گفت : (سبحان الله ، ترا چیزی خوش آید که من مالک آن باشم ، ودر آن بجایی کنم ؟ این زشت سیرتی باشد ، در میان عرب . » پس حاتم را پرسید ندکه تو در مقابلۀ آن چه دادی ؟ گفت : سیصد شتر سرخ موی وپانصد گوسفند . گفتند : پس تو کریمتر باشی . گفت : هیئات ، چه وی هرچه داشت داد ، و من از آنچه داشتم ، از بسیاری اندکی بیش ندادم .

چون گدایی که نیم نان دارد به تمامی دهد زخانه خسوش
بیشتر زان بود که شاه جهان بدهد نمی از خزانه خسوش
(بهارستان جامی)

معاني المفردات

فروء آدمم	: نزلت ، حطت
پخت	: طبخ
بسی	: كثيراً ، جداً
آگاه	: علم ، خبر
سوار	: فارس ، سوار شدن : أن یركب
ریخته است	: قد سال ، انصب ، اهر
شتر سرخ موی	: جمل ذو ویر أحرر اللون
سیصد	: ثلاثمائة
پانصد	: خمسمائة
بسیاری	: كثرة
اندکی	: قلة
گدا	: مسکین - معوز ، معدم

تلویب

- ۱ - چرا این پسریتیم کریم تراز حاتم طائی بود ؟
- ۲ - زشت سیرتی در میان عرب چیست ؟
- ۳ - بین استعمال را فی الجمل الآتیة :
- أ - حاتم را گفتند
- ب - مرا قطعه از آن خوش آمد
- ج - يك بك گوسفند آن را می کشت .
- ۴ - اکتب الأعداد الآتیة بالحروف
- ۳۲۱ - ۵۱۸ - ۹۴۷ - ۶۳
- ۱۲ - ۱۶ - ۱۲۵۶ - ۱۱۷۳۲
- ۵ - أدخل الصفات الآتیة فی جمل من إنشائك :
- کریمتر - بیشتر - خوبترین - بسیار خوش

۳۸ - صیادی بی مهارت

صیادی که هنوز مهارت کافی در تیراندازی بدست نیاورده بود ، هر روز تفنگ خود را برمی داشت و به شکار می رفت . اما هرچه به این سو و آن سو می دوید و تلاش می کرد ، نمی توانست جانوری شکار کند . همه تیرهای صیاد بظن می رفت ولی اودست از کار خود نمی کشید و باز فردا راه صحرا پیش می گرفت . روزی که مانند همیشه دست خالی از صحرا برمی گشت ، در راه کودکی را دید که خرگوشی را باخود به شهر می برد تا بفروشد . صیاد خرگوش را از کودک خرید و آن را به کنار جاده برد . از خورچین طنابی در آورد . یک سر آن را به پای خرگوش ، و سر دیگر آن را به درختی بست . و چند قدم عقب رفت . خرگوش را نشانه گرفت و ماشه تفنگ را کشید . اما همینکه صدای تفنگ برخواست ، خرگوش پا به فرار گذاشت . زیرا گلوله به جای خرگوش به طناب خورده بود .

معانی المفردات

هنوز	: حتی ذلك الوقت
تیراندازی	: طرح السهام . الصيد
تفنگ	: بندقية
سو	: صوب ، ناحية . جهة

می دوید : کان یجری ، یسرع
 تلاش میکرد : کان یبدل مجهوداً ، یتعب نفسه
 جانوری : أي حشرة ، أي حیوان (ذوروح)
 دست از کار خود نمی کشید : لم ینفص یده من هذا العمل (الصید)
 همیشه : دائماً
 خرگوش : أرنب
 کنسار : حافة
 جاده : طریق رئيسي
 خورچین : جوال
 یدل: سر : طرف
 عقب رفت : تنهقر . تأخر إلى الخلف ، اتجه إلى الوراء
 نشانه گرفت : صوب . اتخذ هدفاً ، استهدف
 ماشه'فتنگ : زناد البندقية
 همینکه : عندما ، في نفس الوقت
 گلوله : طلقة البندقية أو المسدس .
 به جای : بدلاً من

تدریب

- ۱ - چرا همه تیرهای آن صیاد بخطا می رفت ؟
- ۲ - برای چه خرگوشی را خرید ؟
- ۳ - هات ما یأتی فی جمل مفیده :
- أ - اسم الإشارة این
- ب - الضمير المشترك (خویش)

- ج - ضمير الاستفهام كجا
د - ضمير المفعولية المتصلة (ش)
٤ - بين في الجمل التالية المضاف والمضاف إليه وعلامة الإضافة :
أ - همه تیرهای صیاد بمطامی رفت .
ب - ماشه تفنگت را کشید .
ج - گلوله به جای خرگوش به طناب خورده بود .

• • •

میرزا تقی خان امیر کبیر یکی از مردان بزرگ تاریخ ایران است. میرزا تقی خان، در سالهای کودکی در آشپزخانه قائم مقام فراهانی کار می کرد. او موظف بود که هر روز به هنگام ناهار، غذای فرزندان قائم مقام را از آشپزخانه به مکتبخانه ببرد و پس از ناهار ظرفهای خالی را برگرداند. تقی در دقایقی که در پشت درِ اتاق درس منتظر می ماند، آنچه را آموزگار می گفت، به خاطر می سپرد و پس خود تکرار می کرد. روزی قائم مقام برای امتحان فرزندان نش به مکتبخانه رفت و مطلبی از آنان پرسید که در پاسخ درماندند. تقی از بیرون اتاق اجازه خواست تا پاسخ گوید، آنگاه که این اجازه بوی داده شد و به درسی به همه پرسشها پاسخ گفت، قائم مقام پرسید: تقی! تو کجا درس خوانده ای؟ تقی ما چرا را بیان کرد که چگونه به هنگام آوردن غذا و انتظار در پشت در، آنچه را می شنیده به خاطر می سپرده است. قائم مقام او را انعام داد، اما تقی آن را نپذیرفت. و خواست تا به او اجازه دهند در مکتبخانه بنشیند و به درس آموزگار گوش فرا دهد. از آن پس تقی شاگرد آشپزخانه، از هر فرصتی برای آموختن و برای پرورش نیروی ذهنی خود بهره جست، تا کارش به آنجا کشید که امروز تاریخ نگاران نام او را در ردیف مردان بزرگ تاریخ ایران جای می دهند.

معاني المفردات

آشپزخانه	: مطبخ
موظف بود	: كان مكلفاً
هنگام	: وقت
ناهار	: طعام الغداء
فرزندان	: أبناء
مکتبخانه	: المكتبة
ظرفها	: الأطباق
برگرداند	: يعيد ، يسترجع
پشت در	: خلف الباب
اتاق (طاق)	: حجرة ، قاعة
می سپرد	: يحتفظ ، يودع
پاسخ	: إجابة
درماندند	: عجزوا ، فعل ماض مطلق من المصدر درماندن : أن يعجز
پرسش	: سؤال
به او اجازه دهند	: يسمح له
گوش فرا دهد	: يصغي
شاگرد	: صبي ، تلميذ صغير ، تابع
پرورش نیروی ذهنی خود	: تقوية قواه الذهنية
نگاران	: كتّاب - تاريخ نگاران : المؤرخون
در ردیف	: في عداد . من بين .
جای می دهند	: يجلونه ، يضعونه ، يترلونه

تدريب

- ١ - أمير کبير در کودکی چه کار میکرد ؟
- ٢ - چون امير کبير خودش را مياموخت ؟
- ٣ - چرا امير کبير انعام قائمقام را نپذيرفت ؟ و در مقابل آن چه خواست ؟
- ٤ - هات مفرد کل جمع مما يلي في جملة مفيدة :
مردان - سالها - فرزندان - ظرفها
- ٥ - أدخل اسم الإشارة (این) على الأسماء الآتية :
روز شب سال
- ٦ - كيف تم تركيب هذه الكلمات :
آشپزخانه - آموزگار - تاريخنگاران

سلیمان پسر داود و جانشین او بود. مردم از زمان کودکی سلیمان از دانایی و عدل و داد او خبر داشتند. سلیمان در آغاز جوانی بود که به پادشاهی و پیغمبری رسید. سلیمان دانش و قدرتی بی نظیر داشت. زبان همه حیوانات را می دانست، باد دیوان، پریان و همه جانوران در فرمانبرداری او بودند. شکوه و جلال بارگاه سلیمان نیز بمانند بود. ریان برای سلیمان بساطی از ابریشم ورشته های طلا بافته بودند که دراز و پهنای آن یک فرسخ بود. در مجلس سلیمان سه هزار کرسی طلا و نقره جا می گرفت و منبری که سلیمان بر آن می نشست از جواهر و سنگهای گرانبها درست شده بود.

در باره سلیمان افسانه ها ساخته اند و در آنها گفته اند:

سلیمان انگشتر سلیمانی را که اعجاز آمیز بود در انگشت می کرد و با جلال و شکوهی بمانند بر تخت می نشست و فرمان می راند. در این هنگام، پرندگان پره های خود را به یکدیگر پیوند می دادند و مانند ابری ب بساط سلیمان سایه می افکندند و مانند سقفی یا چتری مجلس را از آفتاب و باران در پناه می گرفتند.

هرگاه که سلیمان می خواست سفر کند باد بساط او را بر هوا می برد و از بالای کوه و دره و صحرا و دریا می گذراند. سلیمان روزی بقدر دوماه راه می رفت و به هرجا که می خواست فرود می آمد.

روزی سلیمان در بارگاه خود نشسته بود و پرنده‌گان بر بالای بساط سایه کرده بودند . جای یکی از مرغان خالی بود و از آن جای خالی آفتاب بر بساط می تابید ، سلیمان نگاه کرد و گفت : هدهد را نمی بینم ، لحظه ای بعد هدهد فرا رسید و پوزش خواست ، و گفت به شهر سیارفته بودم پادشاه این شهر زنی است که جلال و شکوه بیما نندی دارد . مردم سیا خدا را نمی شناسند . آنان خورشید را می پرستند . سلیمان گفت رانمی و حقیقت این مطلب را باید تحقیق کنم . آنگاه هدهد را بانامه ای به شهر سیا فرستاد ، پس از مدتها ملکه* سیا که اسمش بلقیس بود پیایتخت سلیمان آمد . او را با احترام بسیار به بارگاه سلیمان آوردند و به کاخی که برای اقامت وی معلوم شده بود ، راهنمایی کردند . پیشگاه کاخ را از شیشه و بلور ساخته بودند و در زیر آن آب جاری بود . بلقیس تا آن روز شیشه ندیده بود و تصور کرد آب است . دامن لباس خود را بالا گرفت تا آرز اب بگذرد اما وقتی فهمید که آب نیست از برهنه شدن پای خود شرمنده شد و خود را ناچیز و کوچک شمرد . وقتی که بلقیس دانش و عظمت و قدرت سلیمان را دید بلوگرکید و دین او را پذیرفت . روزگار سلیمان روزگار صلح و آبادی و دانش و صنعت بود . چشمه ها و قناتهای بسیار احداث کرد . راهها و پلها و سد ها بسیار ساخت . و معبد بزرگی در بیت المقدس برپا کرد . آوازه* حشمت او به تمام شرق و غرب عالم رسید .

روزی سلیمان برای بازدید کاخ بزرگی رفته بود که هنوز استادان و کارگران مشغول تمام کردن آن بودند . کاخی بود برکنار دریا و بسیار باشکوه . وقتی سلیمان به ایوان بالای قصر رسید ، فرمان داد او را تنها

بگذارند و توافقی که دستور نداده است هیچکس به او نزدیک نشود .
 سلیمان بر لب ایوان بر عصای خود تکیه کرد و ایستاد و به تماشا مشغول شد و بفکر فرو رفت ولی در همان حال اجلسی فرا رسید .

سلیمان همچنانکه بر عصا تکیه داده بود ، وفات یافت و تاملتها همچنان بر سر پا بود . کارگران هر روز کار می کردند و مردم می آمدند و می رفتند و از دور سلیمان را می دیدند که ایستاده است و هیچکس جرأت نداشت بر خلاف دستور سلیمان به او نزدیک شود . و بود تا وقتی که موریانه پایه عصارا خورد و عصا شکست و جسد سلیمان به زمین افتاد . و آن وقت حشمت و قدرت سلیمان پایان یافت . اما آثار حکمت سلیمان و سخنان حکیمانه و مثلها و پندها او بیادگار ماند .

(از دستور اول مرحله دوم تعلیمات عمومی)

معانی المفردات

جانشین	: خلیفه . وریث	آغاز جوانی	: بدایة الشباب
دانائی	: علم ، معرفة	پیغمبری	: النبوة
زبان	: لقة ، لسان	باد	: ریح
دیوان	: الجن ، الشیاطین	المفرد	: دیو
پریان	: الملائكة ،	المفرد	: پری
جانوران	: الحيوانات	كل ذي	: روح
فرمانبرداری	: إطاعة الأوامر		
شکوه	: عظمة ، جلال	بارگاه	: بلاط
پیمانند	: بلا شبیه	ابریشم	: حریر
رشته ها	: خیوط	طلا	: ذهب

بافته بودند :	نُسجت :	دراز و پنهانی آن :	طولها و عرضها
سنگهای گرانبها :	أحجار كريمة :	افسانه :	خرافة ، أسطورة
انگشتر :	خاتم :	اعجاز آمیز :	معجز ، صاحب معجزات
پرندهگان :	طيور ، مفردها :	پرنده :	جناح ، ریش
ابری :	سحابه :	سایه افکندن :	أن يظلل
چتر :	مظلة :	آفتاب :	شمس
باران :	أمطار :	دره :	الوادي
می تابید :	كانت تشرق :	نگاه کرد :	لاحظ
پوزش خواست :	طلب المائدة والصفح :	پیشگاه :	واجهة
دامن :	ذيل ، طرف :	بالا گرفت :	رفعت
برهنه شدن :	تعريه :	بدر گروید :	تبعته
آبادی :	عمران :	پلها :	قناطر
برپا کرد :	شيد ، أسس ، بنى :	دستور دادن :	يأمر ، يأذن
بر لب ایوان :	على حافة الإيوان :	تکیه کرد :	انكأ
تماشا :	مشاهدة :	فراسید :	حل ، وجب
موریانه :	حشرة القرضة :	پایه عصا :	لب العصا
سخنجان حکیمانه :	كلماته الحكيمة :	پندها :	نصائح
یادگار :	تذكّار :		

تدریب

۱ - سلیمان پسرکه بود .

۲ - سلیمان از کودکی مشهور بچیست ؟

- ۳ - چه معجزه ها خدا بسلیمان داد ؟
- ۴ - میان سلیمان و هدهد چه شد ؟
- ۵ - داستان انگشتر سلیمان چیست ؟
- ۶ - چه شد چون بلقیس بکاخ کی سلیمان برای اقامت وی معلوم شده بود ، رسید ؟
- ۷ - چون دیوان مردن سلیمان را دانستند ؟
- ۸ - حلل الكلمات الآتية :
جانشین - جانوران - گرانها
پرندگان - پوزش - حکیمانه
- ۹ - اجمع الكلمات الآتية بكل جمع ممكن :
پسر - مردم - زبان - سنگ
پرنده - مرغ - روزگار - دیو
- ۱۰ - صرف الأفعال الآتية في الماضي البعيد والماضی القریب والأمر :
رسیدن - فرود آمدن - پوزش خواستن

ثانياً : النصوص الشعرية

۱ - مناجات

ای زدردت خستگان را بوی درمان آمده
یاد تو مر عاشقان را مونس جان آمده
صد هزاران همچو موسی مست درهرگوشه ای
رب ارنی گو ، شده دیدار جویان آمده
صد هزاران عاشق سرگشته بیم بر ایستد
بر سر کوی غمت الله گویان آمده
سینه ها بیم زسوز هجر تو برسان شده
دیده ها بیم زدرد عشق گریان آمده
عاشقانت نعره فقر فخری می زنند
بر سر کوی ملامت پایکوبان آمده
پیرانصار از شراب شوق خورده جرعه ای
همچو مجنون گردد عالم مست وحیران آمده

معانی المفردات

درد : ألم ، مشقة
خستگان : المتعبون ، الواهنون ، جمع خسته

درمان	: دواء ، علاج
پساده	: ذکرى . تذکر
مست	: ثمل ، سکیر
گوشه	: رکن ، زاویه
سرگشته	: مضطرب صفة مركبة من سر : رأس ، کشته : مدور
پرامید	: مملوء بالأمل ، کله تفاؤل
سسوز	: احتراق
بریان	: مشوي . مکتوب
گویان	: قاتلاً ، لاهجاً
گریان	: باکیاً
پایکوبان	: راقصاً
پیرانصار	: شیخ الأنصار . وهو عبد الله الأنصاري
گرد عالم	: حول العالم .

۲ - بوی جوی مولیان

بوی جوی مولیان آید همسی بوی یار مهربان آید همی
ریگک آموی ودرشی راه او زیر بایم پرنیان آید همی
آب جیچون از نشاط روی دوست خنک مارا تامیان آیدهمسی
ای بخارا شادباش و دیر زی میر زی تو شادمان آیدهمسی
میر سرواست و بخارا بوستان سرو سوی بوستان آید همی
(رودکی)

معانی المفردات

جو	: مجری ماء
مولیان	: اسم نهر فی بخاری
مهربان	: العطوف ، الحبيب
ریگک	: حصی
پرنیان	: حریر
نشاط	: جمال ، رونق
خنک	: ما أجمل ، ما أهدى
زی	: فعل أمر من المصدر زیستن : أن یحیا ، یعیش
زی	: صوب
شادمان	: مسرور
سرو	: شجرة السرو المشهورة باستقامة ساقها ، وقدها المشقوق ، و یحرص الإيرانيون علی تشبیه القناتة الجميلة بها .

خوی مرد دانا بگوئیم پنج	وزن پنج عادت نباشد رنج
چو نادان که عادت کندهفت چیز	نباشد شگفت ار برنجست نیز
نخست آنکه هرکس که دارد خرد	ندارد غم آنکه زو بگذرد
شادی کند زآنکه نایافته	نه گر بگذرد زو شود تافته
بنابودنیها ندارد امید	نگوید که بار آورد شاخ بید
چو از رنج وزیدن آسان شود	زنابودنیها هراسان شود
چو سختیش پیش آورد روزگار	شود پیش دمی نیارد بکار
زنادان که گفتم هفتست راه	یکی آنکه خشم آورد بی گناه
گشاید در گنج برناسزا	نه رو مزد باید نه هرگز جزا
سه دیگر بیزدان بود نا سپاس	نباشد خرد مند و نیکی شناس
چهارم که باهر کسی راز خویش	بگوید برافزاد آواز خویش
پنجم بگفتار ناسودمند	ن خویش دارد بدرد وگزند
ششم گردد این بنا استوار	همی پرنیان جوید ازخار بار
هفتم که پیشه گرفت اندر دروغ	به بی شرمی اندر بجوید فروغ

(شاهنامه فردوسی)

معانی المفردات

خو (ی) : خلق ، طبعه ، والیاء فی حالة الإضافة

شگفت	: عجب
تافته شود	: یلُوب ، بنصهر
نابودنیها	: ما لا وجود له . کل مفقود . معدوم
شاخ	: غصن
بید	: صفصاف
هراسان	: خائف ، وجل . مضطرب
گناه	: ذنب ، جريرة
مزد	: جزاء ، اجر
یزدان	: الله عز وجل ، الخالق
ناسپاس	: غیر شاکر
راز	: سر
آواز برافرازد	: یرفع صوته
درد ، گزند	: ألم ، ضرر ، أذى
نا استوار	: واهي البتيان ، ضعيف ، غير راسخ
پرنیان	: حریر
جوید	: يبيحث ، مضارع التزامي من جُستن
خسار	: شوك
بار	: ثمار
پیشه گرفت	: احترف ، تمادی
دروغ	: كذب
شرم	: خجل
فروغ	: ضياء

۴ - مرد خدا

مرد خداست بسود بی شراب	مرد خدا سیر بود بی کیاب
مرد خدا واله وحیران بسود	مرد خدا را نبود نخورد و خواب
مرد خدا شاه بود زیر دلشق	مرد خدا گنج بود در خراب
مرد خدا نیست زیاد وز خساک	مرد خدا نیست زتار وز آب
مرد خدا بحر بود بی کسران	مرد خدا بارد در بی سحاب
مرد خدا دارد صدمه و چرخ	مرد خدا دارد صد آفتاب
مرد خدا عالم از حق بسود	مرد خدا نیست فقیه از کتاب
مرد خدا ز آن سوی کفرست و دین	مرد خدا را چه خطا و صواب

(جلال الدین رومی)

معانی المبرجات

سیر :	شیع :
کیاب :	شواء :
دلش :	رداء الزهاد والصوفیة :
گنج :	کنز :
بحر بی کوران :	بحر بلا شاطئین (ای بلا نهاییه) :
بارد :	یمطر :

• - موری میازار

چه خوش گنجت فردوسی پاکتراد
 که رحمت بر آن تربت پاک بباد
 « میازار موری که دانه کش است
 که جان دارد و جان شیرین است »
 مزن بر سر ناتوان دست زور
 که روزی در افق به پایش چو مور
 گرغم ز تو ناتوانتر بی است
 توانا تر از توهم ، آخر کسی است
 خدا را بر آن بنده بخشایش است
 که خلق از وجودش در آسایش است
 (سعدی)

معانی المفردات

چه خوش	: ما أجمل
پاکتراد	: الطاهر الأصل
پاک باد	: ليطهر . صيغة دعاء من المصدر پاک بودن
میازار	: لا تؤذ ، هي من المصدر آذردن : أن يؤذي
دانه	: حبة
شیرین	: حلو ، عذب
گرغم	: لو سلمت
بخشایش	: منحة ، عطاء
آسایش	: راحة ، سكونة

۶ - انتظار

هر باد که از سوی بخارا به من آید
زوبوی گل و مشک و نسیم سمن آید
بر هر زن و هر مرد کجا بر وزد آن باد
گوید مگر آن باد همی از ختن آید
نه نه ز ختن باد چنان خوش نوزد هیچ
کان باد همی از یر معشوق من آید
هر شب بگرام به ین تاتسو برآیی
زیرا که سهیل و سهیل از یرمن آید
کوشم که بپوشم صنما نام تو از خلق
تا نام تو کم در دهن انجمن آید
باهر که سخن گویم اگر خواهم اگر نه
اول سخنم نام تو اندر دهن آید
(أسرار التوحید)

معاني المفردات

مشك	: مسك
بروزد	: تهب
بر معشوق	: صدر المعشوق
گرام	: أتلق
پوشم	: أنضى
كوشم	: أجهد
صنعا	: (أيتها المشوقة)
انجمن	: حفل ، اجتماع
دهن	: قسم

۷ - شوخ پنهان کردن

بو سعید مهته در حمام بسود قائمش افتاده مردی خام بود
 شوخ شیخ آورد تا بازوی او جمع کرد آن جمله پیش روی او
 شیخ را گفتا بگو ای پاک جان تا جوامردی چه باشد در جهان
 شیخ گفتا شوخ پنهان کردن است پیش چشم خلق نا آوردن است
 (فرید الدین عطار)

معانی المفردات

شوخ : قذاره
 قائمش : الموکل به ، القائم علی خدمته
 خام : غیر ناضج ، عديم التجربة
 گفتا : قال لـ
 جوامردی : شباب ، شهامة
 پنهان کردن : إخفاء

• • •

۸ - عشق

از قضا افتاد معشوقی در آب عاشقش خود را در افکند از شتاب
چون رسیدند آن دو بن بایکدیگر آن یکی پرسید از این کای بی خبر
گر من افتادم در این آب روان از چه افکندی تو خود را در میان
گفت من خود را در آب انداختم زانکه خود را از تومی نشناختم
چون تو من باشی ومن تو بر دوام هر دو تن باشیم يك تن والسلام
(فریدالدین عطار)

معانی المفردات

از قضا	: قضا ، وقدرأ
افتاد	: وقع ، سقط
افکند	: ألقى ، طرح ، رمى
شتاب	: سرعة
بی خبر	: جاهل
آب روان	: مياه جارئة ، روان صیغة حالة من رقت : أن يذهب/ يمضي
انداختم	: ألقیت
می نشناختم	: لم أكن أعرف

۹ - مرد نحوی و کشتیان

آن یکی نحوی بکنی در نشست
رو بکشتیان نمود آن خود پرست
گفت : هیچ از نحو خواندی ؟ گفت : لا
گفت : نیم عمر تو شد برفنا ... !!
دل شکسته گشت کشتیان ز تاب
لیک آندم گشت خاموش از جواب
باد کنی را بگردابی فکنند
گفت کشتیان بدان نحوی باند :
هیچ آشنا دانی شنا کردن بگو
گفت : نی از من توسباحتی عبور
گفت : کل عمرت ای نحوی فناست
زانکه کنی غرق در گردابه است !!
(مثنوی جلال الدین الرومی)

معاني المفردات

كشقى	: سفينة
كشتيان	: ريان ، ملاح
خودپرست	: عابد لهواه ، المتكبر ، متعطرس
آندم	: تلك اللحظة
خاموش	: صامت
گرداب	: دوامة
بلند	: مرتفع
آشنا	: السباحة
شنا كردن	: السباحة

۱۰ - آئین مردم هنری

چهار چیز شد آئین مردم هنری
که مردم هنری زین چهار نیست‌بری
یکی سخاوت طبعی چو دسترس باشد
به نیکنامی آن را بیخشی و بخوری
دو دیگری آنکه دل دوستان نیازی
که دوست آینه باشد چو اند و ننگری
سه دیگر آنکه زبان را بوقت بد گفتن
نگاهداری تا وقت عذر غم نخوری
چهارم آنکه کسی گریب‌دی به جای تو کرد
چو عذر خواهد نام گناه او نبری
(انوری)

معاني المفردات

آئین	: قانون ، دستور ، تقالید
مردم هنری	: عالم الفضيلة (الفضلاء)
دسترس	: في متناول اليد

نیازاری : ألا تؤذي ، مضارع التزامي مني من المصدر آزرذن .
 آینه : مرآة
 نگری : تنظر . مصدره نگریستن .
 نگاهدارى : يَنظُر ، يَصُون
 غم نخوری : حتى لا تنعم
 گریدى به جای توكرد : إن أخطأ في حقك
 گناه : ذنب ، جريرة

۱۱ - از رباعیات خیام

اسرار ازل را نه تو دانی و نه من
وین حرف معنی نه تو خوانی و نه من
هست از پس پترده گفتگوی من و تو
چون پرده برافتد به تومانی و نه من

• • •

روزی که گذشته است ازو یاد مکن
فردا که نیامده است فریاد مکن
برنامده و گذشته بنیاد مکن
حالی خوش باش و عمر برباد مکن

• • •

در دایره* کامدن و رفتن ماست
آترا نه بدایت نه نهایت پیداست
کس می نرزد دی در این عالم راست
کاین آمدن از کجا و رفتن بکجاست

• • •

آورد به اضطرارم اول به وجود
جز حیرتم از حیات چیزی نفزود

رفتیم به اکراه و ندانیم چه بود
زین آمدن و بودن و رفتن مقصود

• • •

تابتوانی رنجبه مگردان کسرا
برآتش خشم خویش مشین کسرا
گرواحت جاودان طمع میلاری
میرنج همیشه و مرنجان کسرا

• • •

ای دل تو به ادراك معنی نرسی
در نکته زیرکان داننا نرسی
اینجا زمی لعل بهختی بر سراز
کانهجا که بهشت است رمی یا نرسی !

• • •

قومی متفکرند در مذهب و دین
جمعی متحیرند در شك و یقین
ناگاه منادی در آید ز کسین
کای بیخبران راه نه آست و نه این

• • •

از آمدنم نبود گردون را سود
وز رفتن من جمال و جاهش نفزود
وز هیچ کسی نیز دو گوشم نشنود
کاین آمدن و رفتن از بهر چه بود

• • •

سر دفتر عالم معانی عشق است
سر بیت قصیده جوانی عشق است
ای آنکه خیر نداری از عالم عشق
این نکته بد آن که زندگانی عشق است

پیری دیدم بخانه خماری
گفتم نکنی ز رفتگان اخباری ؟
گفتا می خور که همچو ما بسیاری
رفتند و کس باز نیامد باری

برخیز و بیا بتا برای دل ما
حل کن بحال خویشن مشکل ما
یك كوزه می بیار تانوش کم
ز آن پیش که كوزه ها کنند از گیل ما

افسوس که نامه جوانی طی شد
وین تازه بهار شادمانی طی شد
آن مرغ طرب که نام او بود شباب
فریاد ندانم که کی آمد کی شد

معاني المفردات

بر	: حجاب	گفتگوی	: حديث
برافتد	: يسقط ، يقع	گذشته	: الماضي
يادمكن	: لا تذكر ، نسي من	فردا	: غدا
عمر يريادمكن	: لا تفقد عمرك هباء	حال	: الآن
پيدا	: ظاهر ، واضح	نفزود	: لم يزد
رنجه مگردان	: لا تؤذ ، نهي من	راحت جاودان	: الراحة الأبدية
	: المصدر المركب		
	: رنجه مگردانیدن	ميرنج	: اتعب نفسك دائماً
	: أن يؤذي / يؤلم		
زيركان	: العقلاء ، الأذكاء	مريجان كسرا	: لا تعب أحداً
می لعل	: خمر ياقوتية	بشئي	: الجنة
گردون	: فلك	زندگانی	: الحياة
رفتگان	: الراحلون ، السالون	بنا	: أينما الجميلة
پيا	: تعال	بيار	: احضر
گيل	: طين	افسوس	: واحسرتاه
شادمانی	: سرور	فرياد	: صياح

شاید اگر نیست بر درملکی جز بدر کردگار بار مسرا
چون نکم بر کسی ستم که نبود حشمت آن محشم بکار مرا
خواندن فرقان وزهد وعلم وعمل مؤنس جانند هر چهار مسرا
چشم و دل و گوش هر یکی همه شب پند دهد بآن نزار مرا
چشم همیگوید از حرام وحرم بسته همیدار زینهار مسرا
گوش همیگوید از محال ودروغ راه بکن سخت واستوار مرا
دل چکند گویدم همی زهوا سخن نگهدار مردوار مرا
عقل همی گویدم موکل کرد برتن ویرجانت کردگار مرا

(دیوان ناصر خسرو)

معانی المفردات

شاید : يجوز . ربما . وهو فعل جامد لا يأتي إلا في هذه
الصورة فقط .
کردگار : الخالق ، الصانع
ستم : ظم
پند دهد : ينصح . مضارع التامی من المصدر المركب پند دادن

پَسَد :	نصیحة :
زینهار :	احترس ، حذار :
بسته :	مغلق ، اسم مفعول من المصدر . بستن : أن یغلق .
	یربط ، یعقد :
همیدار :	أمر استمراري من المصدر داشتن :
بسته همیدار :	أغلق دائماً :
دروغ* :	کذب :
سخت :	شدید . صعب :
استوار :	راسخ . قوي البنيان . ثابت :
مَرَد وار :	شبه بالرجال :
نگهدار :	احفظ . أمر من المصدر المركب نگه داشتن .
	(نگاه داشتن)

مجمعی کردند مرغان جهان
آنچه بودند آشکارا و نهان
جمله گفتند این زمان در روزگار
نیست خالی هیچ شهر از شهریار
چون بود کافلم مارا شاه نیست
بیش از این بی شاه بودن راه نیست
یکدیگر را شاید از یاری کنیم
پادشاهی را طلبکاری کنیم
ز آنکه گر کشور بود بی پادشاه
نظم و ترتیبی نماند در سپاه
پس همه با جایگاهی آمدند
سر بسر جویای شاهی آمدند
هدهد آشفته دل پر انتظار
در میان جمع آمد بی قرار
گفت ای مرغان منم بی هیچ ریب
هم برید حضرت وهم پیک غیب
پادشاه خویش را دانسته ام
چون روم تنها که نتوانسته ام

لیک با من گر شما همره شوید
 محرم آن شاه و آن درگه شوید
 جان فشانید و قدم در ره نهید
 پای کوبان سر بدان درگه نهید
 هست مارا پادشاهی بی خلاف
 در پس کوهی که هست آن کوه قاف
 (منطق الطیر : فرید الدین عطار)

معانی المفردات

مجمعی کردند	: اجتماع
آشکارا	: واضح ، ظاهر ، معروف
نهان	: مخفی ، غیر معروف
شهریار	: حاکم ، ملک
یاری کنیم	: تساعد ، مضارع التزامي من المصدر المركب یاری کردن : أن یعین ، يساعد ، یصادق
سپاه	: جیش
سربس	: الكل ، الجميع
آشفته دل	: مضطرب القلب ، ولغان
پیک	: رسول ، حامل رسالة
همره	: رفیق ، وهي مخففة من : همراه
درگه	: اعتاب ، بلاط ، وهي مخففة من : درگاه
جان فشانید	: انثروا الأرواح . ضحوا بأرواحکم

صید کنان مرکب نو شیروان	دور شد از کوکبه خسروان
مؤنس خسرو شده دستور و بس	خسرو و دستور و دیگر هیچکس
شاه در آن ناحیت صید بساب	دید دهی چون دل دشمن خراب
تنگ دو جغد آمده در یکدیگر	وز دل شه قافیه شان تنگتر
گفت بامستور : چه دم می زنند	چیست صغیری که بهم می زنند
گفت وزیر : ای ملک روزگار	گویم اگر شه بود آمرزگار
این دو نوا نری رامشگری است	خطبه از بهر زنا شوهری است
دختری این مرغ با نغمه سرغ داد	شیر بها خواهد ازو بامداد
کاین ده ویران بگداری بسا	نیز چنین چند سپاری بسا
آن دگرش گفت کزین درگزار	جور ملک بین بروغم محور
گر ملک اینست نه بس روزگار	زین ده ویران دهمت صد هزار

(غزن الأسرار : نظامی الکنجوی)

معانی المفردات

ناله	: نواح : آئین
جغد	: بومة
دور شد	: ابتعد . جنح . ماض مطلق من دور شدن
خسروان	: ملوک . جمع مفرده : خسرو

دستور	: وزیر
دیگر	: آخر . وهي مخفف دیگر
هیچکس	: أحد فقط
صیدباب	: مرتع الصيد . وفيرة للصيد
دهی	: قرية صغير : (والياء علامة تنكير وتصغير)
دشن	: علو
تنگتر	: أكثر ضيقاً
دم می زند	: يتحدثون . مضارع اخباري (حال) من المصدر : دم زدن .
آمرزگار	: رحيم ، شفق . عطوف
قربی	: أصلها نه از بی ، ومعناها : ليس من أجل
رامشگری	: غناء ، طرب
زناشوهری	: الزواج
شیربها	: مهر العروس ، هدیه العروس
ویران	: خراب
بگذازی	: ترك ، مضارع التزامي من المصدر گذاشتن .
درگذرد	: دع ، اترك . أمر من المصدر در گذاشتن .
بین	: أنظر ، أمر من المصدر دیدن : أن يرى . ينظر .
غم مخور	: لا تغم ، لا تحزن . نهي من المصدر المركب غم خوردن .
بس روزگار	: ولو لوقت قصير . ولو قليلاً من الوقت
دهمت	: أعطيك . ويتكون من فعل مضارع التزامي مصرف مع التكلم المفرد وعلامته الميم هنا . أما التاء فضمير متصل . مفعول صريح للمخاطب المفرد .
سپاری	: ودیعة

به مجنون گفت روزی عیجونسی
 که پیدا کن به از لیلی نکوئی
 که لیلی گرچه در چشم تو حور است
 به هر جزوی ز حسن او قصور است
 ز حرف عیجو مجنون بر آشفست
 در آن آشفنگی خندان شد و گفت
 که گر بر دیده مجنون نشینی
 به غیر از خوابی لیلی نبینی
 تو قد بینی و مجنون جمله نناز
 تو چشم و او نگاه ناوگ انداز
 تو مو می بینی و من پیچش مو
 تو ابرو ، من اشارت های ابرو
 دل مجنون ز شکر خنده خون است
 تو لب می بینی و دندان که چون است
 کسی را کو تو لیلی کرده ای نام
 نه آن لیلی است کز من برده آرام

(وحشی بافقی)

معاني المفردات

عيبجو	: معيب ، من يتسقط عيوب الآخرين .
پیداکن	: لاحظ ، راقب
نکوئی	: حسن ، جمال ، طهر
برآشت	: اضطرب ، تملكه الضيق
خندان	: باسم ، ضاحك .
ناوك	: أهذاب ، ناوك انداز : سهام أهذابها
مر	: شعر
بیچ مو	: خصلات الشعر ، جدائل
ابرو	: حاجب ، اشارات های ابرو : غمزات الحجاب
آرام بردن	: أن يسكن . يستريح . يسعد

گویند مرا چون زاد مادر پستان به دهن گرفتن آموخت
شب ها بر گاهواره من بیدار نشست و خفتن آموخت
دستم بگیرت و پا به پا بسر تاشیوه راه رفتن آموخت
یک حرف و دو حرف بر زبانم الفاظ نهاد و گفتن آموخت
لبخند نهاد بر لب من بر غنچه گل شکفتن آموخت
پس هستی من ز هستی اوست تاهستم هست دارمش دوست
(ایرج میرزا)

معانی المفردات

زاد	: تلد ، ولد ، ابن
پستان	: ثدي
گاهواره	: مهد ، مخدع ، سریر
بیدار	: يقظ
پا به پا	: خطوة خطوة
شیوه	: أسلوب ، طريقة
لبخند	: بسمه ، ضحكة
غنچه	: برعة
هستی	: وجود ، كيان ، حياة
دارمش دوست	: أحبها ، أصلها : دوست دارمش ، والشين ضمير متصل في حالة المفعولية .

هرکه راه مهر وطن در دل نباشد کفر است
 معنی حب الوطن فرموده یغمیر است
 رو تهاخر کن شمشیری که داری در میان
 زانکه زیر سایه او جنت جان پرور است
 مُردن اندر شیر مردی بهتر از ننگ فرار
 کادمی راعلقه تیراجیل در معبر است
 چون بیاید مُرد ، باری خیز ، و در میدان بمر
 مرگ در میدان به از مرگی که اندر بستر است
 هرکه به ریاس عرض و مال و مسکن داد جان
 چون شهیدان از می فخرش لبالب ساغر است
 مُردن از هر چیز در عالم بهتر باشد ولی
 بنده بیگانگان بودن ز مُردن بدتر است
 فقر در آزادی به از غنا در بندگی
 گور فربه بی گمان صید بلندک لاغر است
 از خدا غافل مشو بش لحظه در هر کار کرد
 چو تو باشی با خدا هرجا خدایت یاور است
 تکیه گاهی نفرت از علم واستغنا بجوی
 هرکه دارد علم واستغنا شه بی افسر است

قنوت وجاه شرف رابا طمع پیوند نیست
 پادشاه بی طمع مالک رقاب کشور است
 راست باش و پاک باهم میهنان از مرد وزن
 کان یکت همچون برادر وین یکت چون خواهر است
 دستگیری کن اگر دیدی عزیزی خاکسار
 زآنکه گوهر گرچه زیر خاک باشد گوهر است
 چون شدی مهتر بیاس کهنران بیدار باش
 مه که بیدار است شبها برکواکب مهتر است
 (ملک الشعراء بهار)

معانی المفردات

مهر وطن :	حب الوطن
فرموده :	أمر
رو :	اذهب ، امض
جنت جان پرور :	جنة الأرواح الطاهرة
شیر مردی :	المعركة ، مضمار الشجاعة والرجولة
تنگ :	عار
بستر :	القراش ، السرير
پاس :	حماية ، دفاع
جان داد :	أسلم الروح ، ضحى
ساغر :	كأس
بتر :	أسوأ ، أصلها بد تر

بیگانگان	: الأجانب ، مفردھا بیگانہ
آزادگی	: حریۃ
بندگی	: عبودیۃ
کور فرہ	: حمار وحشی مکتنز
پلنگ لاغر	: نمر نحیل
نفر	: حسن ، طبیب ، بدیع
افسر	: تاج
میہنان	: موطنون
خاکسار	: ذلیل ، حقیر ، مسکین
دستگیر	: معین ، مساعد
کھنر	: اقل
مہنر	: أعظم

برزگری پند بفرزند داد
 کای پسر ، این پیشه پس اژدن تراست
 مدت ما جمله ببحث گذشت
 نوبت خون خوردن ورنج شامت
 نان خود از بازوی مردم بخواه
 گرکه تورا بازوی زور آزماست
 تجربه میباید اول . نه کار
 صاعقه در موسم خرم . بلاست

گفت چین . کای پدر نیک رای
 صاعقه' ما ستم اغنیاست
 پیشه' آنان . همه آرام و خواب
 قسمت ما . درد و غم و ابتلاست
 حاصل ما را . دگران می برند
 زحمت ما زحمت بی مدعاست
 سفره' ما از خورش و نان . بی است
 در ده ما . بس شکم ناشناس
 همچو منی . زاده' شاهنشهی است
 لیک دو صد و صله . مرا بر قیاست

از چه ، جهان ملك ستانی كنند
 از چه ، بیک كلبه ترا اكتفاست
 كار ضعیفان زچه بی رونق است
 خون فقیران زچه رو ، بی بهاست
 عدل ، چه افتاد كه منسوخ شد
 رحمت وانصاف ، چرا كیمیا ست
 آنچه كه داریم زدهر ، آرزوست
 آنچه كه بینیم زگردون ، جفاست

• • •

پیر جهان‌دیده بخندید کاین
 قصه زور است ، نه كار قضااست
 رشوه نه مارا ، كه بقاضی دهم
 خدمت این قوم ، به روی وریاست
 آنكه سحر ، حامی شرع است ودین
 اشك یتیماناش ، گه شب غذاست
 نبض تنی دست نگیرد طبیب
 درد فقیر ، ای پسرک ، بی دواست

(پررین اختصاصی)

معانی الكلمات

سَم :	ظلم ، اجحاف ، جور
برزگر :	فلاح ، مزارع
پیشه :	حرقة ، صنعة ، عمل

غون خور دن	: الألم ، التعب . التضحية
بازوی زور آزما	: ساعد قوي مجرب
خرمن	: محصول ، حصاد
آرام	: الراحة ، الدعة ، السكينة
خورش	: طعام ، مأكـل
شکم	: معدة ، بطن
ناشتا	: جائع
کله	: كوخ
زچه رو	: لماذا ، لأي سبب
آرزو	: رغبة ، أمل ، أمنية
جهانديده	: مجرب ، ذو خبرة ونجربة
روی وریا	: النفاق والخديعة ، المراعاة
تبی دست	: فقير ، مسكين
پسرك	: غلام ، صبي (للتصغير أو للتمليح)

۱۹ - مرد و زن

وظیفه زن و مرد ای حکم دانی چیست
 یکی است کنی و آن دیگرست کشتیان
 چو ناخداست خردمند و کشتیش محکم
 دگرچه باک از امواج و ورطه و طوفان
 بروز حادثه اندریم حادث دهر
 امید سعی و عمل است هم ازین هم ازان
 همیشه دختر امروز مادر فرداست
 ز مادر است میسر بزرگی پسران
 (پروین اعتصامی)

معاني الكلمات

کنی :	سفینه
کشتیان :	ربان . بحار
ناخدا :	ربان
باک :	خوف
ورطه :	دوامه
همیشه :	دائماً
بزرگی :	عظمت . سیادت

۲۰ - هنگام سخن

دوست دارم که به هنگام سخن	برق شادی جهد از چهره من
خوش بود با همه کن رفتارم	خوب باشد به همه گفتارم
به تنم سخن آغاز کنم	با ادب لب به سخن باز کنم
روی درهم نکشم در گفتار	مهربان باشم و نیکو کردار
نام اشخاص به زحمت نبرم	رشته حرف کسی را نبرم
سخن سرد نیارم به زبان	عیب مردم نکم پیش کسان
هر کجا همزه یاران باشم	در پی راحت ایشان باشم
نقش بندد به لبم آن لبخند	که رهاند دل از بند گزند
خوش بود محرم یاران گسردم	غمگسار دل ایشان گسردم
هر کجا پانهم و روی آرم	باری از دوش کسی بردارم

(محق)

معانی المفردات

برق شادی	: و مضات السعادة . علائم البشر
چهره	: وجه . طلعة
رفتار	: مسلك . طريقة ، أسلوب

گفتار	: حديث ، كلام
درهم نكشم	: لا أقطب الجبين ، لا أنجمهم
زئى	: قبح ، فحشو
رشته حروف	: مواصلة الكلام
سرد	: بارد
گزنند	: الأذى ، الضرر
غمگسار	: محزن ، مقبض ، مسبب الغم
بارى	: حمل (الياء للتكثير)
دوش	: كتف

تالياً : من الصحف والمجلات

۱- فلسطینی ها در تل آویو و بیت المقدس بمب منفجر کردند

تل آویو - یونایتدپرس - انفجار دو بمب فلسطینی در تل آویو و بیت المقدس ، دیروز ۱۱ نفر را مجروح و یک اتومبیل را منهدم کرد .

یکی از بمب ها ، که در بازار مرکزی تل آویو کار گذاشته شده بود ۱۱ نفر را مجروح کرد که حال سه نفرشان وخیم است . کمی بعد ، بمب دیگری در داخل یک اتومبیل در مرکز بیت المقدس منفجر شد که در اثر آن سه نفر دچار ضربه روحی شدند .

بدنیال انفجار دو بمب . « فرماندهی نظامی فلسطین » در بیروت اعلام داشت که « گروههای فلسطینی که در داخل فلسطین اشغالی فعالیت می کنند این بمب ها را کار گذاشته اند » .

سخنگوی فرماندهی نظامی فلسطین همچنین گفت که این گروهها ، پس از اجرای حمله به وضعی که پیش بینی شده بود ، سالم به پایگاه خود باز گشته اند .

پلیس تل آویو اعلام داشت که عامل انفجار بازار را ، که جوانی بیست ساله است دستگیر کرده است . به گزارش پلیس ، پیش از دستگیری ، بازاریان تل آویو این جوان را بشدت مجروح کردند . سخنگوی فرماندهی نظامی فلسطین گفت که مقامات اسرائیلی ،

بدنیال انفجار بمب، چندین فلسطینی را که از محل انفجار می گذشتند دستگیر کردند.

پلیس تل آویو اعلام داشت که جوان دستگیر شده عضو «جبهه خلق برای آزادی فلسطین» و اعلامیه هایی نیز از او بدست آمده است.

به گزارش پلیس، جوان فلسطینی پس از پرتاب بمب به زیر بساط یک سبزی فروش دستگیر شد.

بمب بیت المقدس درون یک اتومبیل با نمره انگلیسی کار گذاشته شده بود. انفجار آن اتومبیل را کاملاً منهدم کرد اما کسی را زخمی نکرد. به گزارش پلیس، سه نفر که بر اثر انفجار این بمب دچار ضربه روحی شده بودند مداوا شدند.

در چهار شنبه گذشته نیز بمبی در بازار مرکزی «سخریه» منفجر شد و پنج نفر را زخمی کرد.

«کیهان»

یونیو ۱۹۷۷

معانی المفردات

منفجر کردن: آن یفجر

کی بعد: بعد فترة قليلة

دچار (دچار): أسیر، خاضع، مضطر

فرماندهی: قيادة

نظامی: عسكرية

اعلام داشت: أعلنت

گروهها : جماعات
فلسطين اشغالی : فلسطين المحتلة
فعاليت می کنند : الذين يعملون
سخنگوی : (الباء للتكبير)
پایگاه : قاعدة
بازگشته اند : قد عادوا ، رجعوا
پلیس : شرطة
دستگیر کرده است : أسر ، اعتقل ، دستگیر : مقبوض عليه
گزارش : تقرير ، استجواب
بازاریان : المترددون على السوق
دنبال : في أعقاب
جبهه خلق برای آزادی فلسطين : الجبهة الشعبية لتحرير فلسطين
پرتاب : إلقاء
سبزی فروش : بائع خضر
زخمی کردن : أن يجرح ، أن يدمي

۲- پایان جنگ جهانی دوم : پنجاه میلیون قربانی

۱- شکستهای پی در پی

بهار سال ۱۹۴۴ فرا رسید. در این زمان سراسر دنیا برضد ارتش آلمان وژاپن وارد جنگ شده بود. زرادخانه عظیم امریکا به کار افتاده بود و ملیونها سرباز تازه نفس عازم میدان جنگ بودند. ارتش روسیه شوروی حمله های تازه خود را با فرا رسیدن بهار و آب شدن یخها آغاز کرده و در جبهه ای به طول ۵۰۰۰ کیلومتر کاربترین ضربه ها را بر ارتش آلمان ، که در حال عقبنشینی بود ، وارد آورد. نیروهای مشترک انگلیس و امریکا نیز سرانجام آماده بزرگترین حمله تاریخی به خاک اروپا شدند .

جبهه دوم برضد ارتش آلمان از دو سال پیش مورد گفتگوی متفقین بود. ارتش روسیه تا بهار ۱۹۴۴ به تنهایی در برابر سربازان آلمانی می جنگید و در جبهه غرب خبری نبود. تنها در ایتالیا بود که ارتش انگلیس و امریکا برضد نیروهای آلمانی می جنگیدند و به پیش می رفتند. پیاده کردن نیرو در فرانسه و باز کردن جبهه دوم سرانجام پس از سه ماه مقدمات بسیار در صبح روز ششم ژوئن ۱۹۴۴ آغاز شد. ارتش آلمان در خاک فرانسه غافلگیر شد. نقطه ای که برای پیاده کردن سربازان انتخاب شده بود ساحل نورماندی ، در شمال فرانسه و کنار

دربای مانش، بود که رو به روی گرانه های انگلیس قرار داشت. آلمانیها در کنار ساحل پناهگاههای بتونی مستحکمی ساخته بودند. نخست هزاران هواپیما این استحکامها را مورد حمله قرار دادند و هزاران تن مواد منفجره بر آنها فرو ریختند و آن گاه کشتیهای بزرگ و کوچک به ساحل دشمن نزدیک شدند و تا شامگاه بیش از ۱۳۰,۰۰۰ سرباز وارد خاک فرانسه شدند.

نبردی سخت تا روز ۲۶ ژوئن ادامه داشت در این روز مقاومت ارتش ساحل آلمان به پایان رسید و شهر (کان) به تصرف در آمد شماره تلفات آلمان به بیش از ۱۶۰,۰۰۰ نفر رسید. در این وقت، بیش از ۱,۰۰۰,۰۰۰ سرباز انگلیسی و امریکایی در خاک فرانسه پیاده شده بودند و به سرعت به سوی پاریس، پایتخت فرانسه، پیش می رفتند. ژنرال دوگل فرماندهی ارتش نجاتبخش فرانسه را بر عهده داشت. در روز ۲۵ اوت نخستین سربازان متفقین به حومه پایتخت رسیدند. نخست مقاومت فرانسه، که سالها شجاعانه در خاک فرانسه بر ضد نیروهای اشغالگر آلمانی می جنگید، به نیروهای متفقین پیوست و پادگان آلمانی تسلیم شد. در روز ۲۶ اوت ژنرال دوگل در میان شادی و هلهله مردم پاریس وارد پایتخت شد. ارتش هفتم آلمان با دادن ۴۲۰,۰۰۰ نفر تلفات به کلی نابود شده بود.

حمله تابستانی ارتش روسیه نیز در این وقت با سرعتی برق آسا آغاز شده بود. پیشرفت نیروهای روسیه با یک حمله فرعی از فلاند آغاز شد و آن گاه متوجه مرز لهستان گردید و در کمتر از یک ماه بیش از ۴۰۰ کیلومتر در جبهه دشمن رخنه کرد. تلفات ارتش آلمان وحشتناک بود: ۲۵ لشکر یکسره از میان رفت و ۲۵ لشکر دیگر به محاصره ارتش سرخ درآمد. در جبهه جنوبی نیز ارتش روسیه به سوی رومانی پیش رفت و ۱۶ لشکر آلمانی را از میان برد. اکنون راه سربازان

روسیه به سوی وین و برلین هموار شده بود . شکست هیتلر و نابودی
رایش سوم نزدیک بود .

معانی المفردات

شکستها : هزائم

پی درپی : متعاقبة

فرا رسید : اقرب

سراسر : کل . جميع

ارتش : جيش (لشکر : سپاه)

ژاپن : اليابان

زرادخانه : ترسانة حربیة ، مصانع السلاح

آب شدن یخها : ذوبان الثلوج

عقبشینی : تراجع ، تفهقر

نیروها : قوات

سراجم : نهاية

آماده : مستعد

متفقین : الحلفاء

به پیش می رفتند : تقدموا

تنها : فقط

ژوئن : يونيو ، حزيران

خافلگیر : غافل ، أسیر الغفلة

دریا : بحر
رو به روی : في مقابل ، في مواجهة
کرايه : حدود ، شاطئ
پناهگاهها : استحكامات
هواپیما : طائرة
فرو ریختند : هبطوا ، ألغوا
کشتیها : سفن
شامگاه : وقت المساء
نبردی معركة
ادامه داشت : استمرت
به پایان رسید : انتهت
به تصرف در آمد : سقطت ، دخلت تحت تصرف
شماره : عدد ، تعداد
سرباز : جندي
پیاده شده بودند : كانوا قد تقدموا
نجاتیخس : تحرير ، إنقاذ
اوت : اغسطس
نخستین : أوائل ، طلائع
اشغالگر : محتل ، مسيطر
پادگان : حراس (الفرد پاد)
شادی : سرور

قابود الله بود : قتلوا
برق آسا : شبه بالبرق
بلمرقت : قديم
موز : حدود
راخت كود : فن الطرب
وحفتاك : فطيم ، فادح
وين : نبتاً (عاصمة النساء)
رايش سوم : الرابع الثالث
نودك بود : القرب

(ب) جشن تولد هیتلر در زیر غرش خمپاره ها

در روز ۲۰ آوریل ۱۹۴۵ هیتلر پنجاه و ششمین سالروز زندگی خود را در برلین ، در کاخ صدر اعظمی خود ، جشن گرفت ، سر بازان ارتش روسیه شوروی به کنار برلین رسیده بودند و غرش خمپاره و تیرهای آنها به گوش می رسید، دیگر هیچ امید نبود . هیتلر و همدم همیشگیش دکتر گوپلز ، وزیر تبلیغات ، در واپسین روزهای زندگیشان به معجزه ، اعتقاد یافتند . هیتلر در ذهن تبار خود ارتشهای جدید و تازه نفس آلمانی را می دید که از گرد راه رسیده اند و آماده نجات رایش سومند . در آن شب سالگرد تولد هیتلر تمام سران حزب نازی شرکت داشتند . ولی صبح زود بیشتر آنها از شهر فرار کردند . سربازان روسی به داخل شهر رخنه کرده بودند و به سوی مقر فرماندهی هیتلر به پیش می تاختند . در روز ۲۸ آوریل سربازان روسی به پشت کاخ فرماندهی هیتلر رسیده بودند . هیتلر وصیتنامه خود را نوشت و همان دم با معشوق خود ، پس از ۱۲ سال آشنایی ، ازدواج کرد . مراسم ازدواج به سادگی برگزار شد . صدای گلوله توپ و خمپاره و مسلسل به گوش می رسید . هیتلر در باسالار دوتیس را به جانشینی خود انتخاب کرد و آن گاه خود و همسرش دست به خودکشی زدند . جسد آن دو را به باغ بردند و با بنزین آتش زدند . سربازان روسی در این وقت شهر برلین را در تصرف خود داشتند . مقر فرماندهی هیتلر نیز اندکی بعد به تصرف آنان درآمد .

مقاومت آلمان به پایان رسیده بود. در ۲۹ آوریل ارتشهای آلمان در ایتالیا و در چهارم مه ارتشهای شمال آلمان تسلیم شدند. در هفتم ماه مه ۱۹۴۵ در یاسلار دوتنيس، که به جای هیتلر نشسته بود، تقاضای تسلیم کرد و در ساعت ۲ بامداد تمام ارتش آلمان بدون هیچ قید و شرط تسلیم شد. سرانجام، پس از پنج سال و هفت ماه و هشت روز، غرش توپها و بمب افکنها در اروپا خاموش شد. ولی جنگ دوم هنوز پایان نیافته بود. ژاپن در خاور دور هنوز مقاومت می کرد. در ششم اوت ۱۹۴۵ به فاصله چند روز بمب اتمی بر فراز دو شهر هیروشیما و نگازاکی منفجر شد و ۳۰۰,۰۰۰ نفر کشته شدند در دوم سپتامبر ۱۹۴۵ ژاپن نیز بدون قید و شرط تسلیم شد و جنگ جهانی دوم به پایان رسید.

جنگ جهانی دوم خونینتر جنگ تاریخ بشر بود. هیچ آماری دامنه فاجعه این مصیبت را بازگو نمی کند. تنها رومیه شوروی بیش از ۲۰ میلیون نفر کشته داد. مجموع تلفات سر به پنجاه میلیون نفر می زند. تحطی و گرسنگی و بیماری و کشتارهای جمعی و بمبارانهای هوایی در کنار نبردهای خونبار نظامی سرانجام جز دنیایی ویران و نکبتزده به جای نگذاشت.

(بيلك جوانان)

معاني المفردات

جشن تولد : عيد ميلاد

در زیر : تحت

غرش خمپاره ها : ضجيج القصف العنيف

زندگی : حياة

کاخ : قصر

توبها : مدافع
همدم : رفيق (هدمم هميشگيش : رفيقه الدائم)
تبلغات : المخابرات
واپسين : الايام الاخيرة (اليوم الآخر ، يوم القيامة)
تبدار : متقد ، عموم
رخنه كرده بودند : كانوا قد اندفعوا ، شقوا الطريق
برگزار شد : حدثت ، تمت ، وقعت
گلوله : قذيفة ، دانه
مسلسل : مجتزئ ، مجزئات كالديابات والعربات المصفحة
درياسالار : قائد بحري
جانوشي : خلافة (جانشين : خليفة ، ولي عهد ، من يحل محل آخر)
همسرش : زوجته ، قرينته
دست به خودكشي زدن : أن ينتحر (يقتل نفسه بيديه)
مه : مايو (آيار)
بامداد : الفجر ، صباحاً
سراجم : في النهاية
بمب افكها : تساقط القنابل
خاموش شد : توقف ، صمت
پايان : نهاية (پايان نيافته بود : لم تنته ، لم تدرك النهاية)
خاور دور : الشرق الأقصى
بمب اتمى : قنبلة ذرية
بر فراز : على مشارف (افراز : مرتفع ، واسع ، قريب ، قسم ..)
خونين : دامي ، خونينترين : أكثر إراقة للدماء
آمارى : تعداد
گرسنگى : جوع

بیماری : مرض
کشتارهای جمعی : الإبادة الجماعية
بمبارانهای هوای : إلقاء القنابل ، القصف الجوي
نبردهای خونبار نظامی : المعارك الحربية الدامية
ویران : خرب ، مدمّر (دنیای ویران : عالم خرب مدمّر)
نکبتزده : منكوب

۳- یادى از پدران سالخورده

بباید این یادگارهای زیبای پدرانمان را که بصورت ویرانه‌هایی باسماجت مخصوص هنوز برجای مانده‌اند برای خودمان و برای نسل‌های آینده محفوظ بداریم و مانع از میان رفتن آنها باشیم.

این ویرانه‌ها که امروز در بسیاری از نقاط کشور ما بچشم می‌خورند یادگار زندگی و فعالیت پدران ما هستند و ما باید آنها را عزیز بداریم، همانطوری که مادر بزرگمان را هر قدر هم پیر و فرسوده باشد دوست میداریم. اینها ما را بیاد ایام بسیار کهنی می‌اندازند که رادیو و تلویزیون و تلگراف و تلفن وجود نداشت. مردم این سرزمین با همان وسایل محدودی که در اختیار داشتند روزهای خوش را می‌گذراندند. شکی نیست که کس نمیتواند توقع داشته باشد ما امروز به روزهای غار نشینی برگردیم ولی با وجود تمام وسایل راحتی حیرت‌انگیزی که صنعت و تمدن امروزی در دسترس ما قرار داده باز بسیاری از ما آرزو داریم چند روزی مانند ایام سابق در طبیعت بی‌آلایش، دورانه هر چنجال، دور از اخبار رادیو، و دور از دود ماشین‌ها بگذرانیم. بین خودمان باشد، شاید بعضی از ما هم بی‌میل نباشیم چند روزی مانند غارنشینان زندگی کنیم. ولی این کار برایمان میسر نیست. تمدن پیشرفته امروزی که بر سر ما سایه افکنده روح ما را معذب نموده است. بنابراین ما باید کوشش کنیم آنچه را که امروز «محیط زیست» نامیده میشود در اطراف خود بوجود بیاوریم.

این دو زن و این حصار سانخورده شهر قدیم و یزد و هردو یادگاری
از گذشته ماستند. من از دیدن این یادگار شادم. شاید شما ساختمان
های آسمان خراش را که تدریجاً در شهر های ما برپا میشود ترجیح
میدید. بدون هیچ شك حق باشماست، زیرا دیگر امروز امکان
ندارد که ما در میان حصاری از آجر یاخشت خام بسر ببریم. ولی این
یادگار گذشته را نیز بانظر تحقیر نگاه نکنید. میادا تصمیم بگیری
آنها خراب کنید و بجای آن يك آسمان خراش بسازید. پیر سانخورده
را نمیتوان جوان کرد، ولی مصاحبت با او بسیار دلپذیر است. باید
باو احترام بگذارند...

مجله (هنرمردم، شماره ۱۴۳)
شهریور ماه ۱۳۵۳ ه.ش

معانی المفردات

یادی : ذکری

سانخورده : مسن ، قدیم ، کهل

یادگار : تذکار ، شاهد

زیبا : جمیل ، مزدان

پدرآئمان : آباؤنا (پدران : آباء جمع پدر ، مان ضمیر متصل بالجماعة
المتكلمين)

ویرانه : خرابه ، مبنی مهدم

باسماجت : بصورة غير مرتبة ولا معنى بها

خودمان : نحن أنفسنا

نسل های آینده : الأجيال القادمة

مانع از میان رفتن آنها باشیم : نعمل على منعها من الاندثار

بجشم میخورند : تُرى ، يقع عليها البصر
همانظوری : في نفس الوقت
مادر بزرگه‌ان : أمنا العظيمة
كهني : قدم (بسیار كهني : غاية في القدم)
سر زمین : الأرض ، الوطن
روزهای خوش : أيام سعيدة
میگذرانندند : كانوا يقضون
غارنشینی : سكنی الكهوف
حیرت انگیزی : المثرة للحيرة ، الآخذة بالألباب
دسترس : في متناول اليد
آرزو دارم : نتمنى ، نرغب ، نأمل (آرزو : رغبة ، أمل)
طبیعت بی آلائی : الطبيعة المجردة ، الطبيعة بلا زخارف أو رتوش
جنجال : ضجة ، صراخ ، عويل ، اضطراب
دود : دخان
پیشرفته : متقدم
سایه : ظل (سایه افکنده : يلتقي بظلاله)
کوشش : سعی ، اجتهاد
محیط زیست : معترك الحياة ، إطار الحياة
آسمان خراش : ناطحة سحاب
ساختمان : عمارة ، مبني كبير
برپامیشود : تُقام ، تُشيد
نگاه کردن : أن ينظر
مبادا : لا سمح الله ، أتمنى ألا يكون
دلپذیر : مشوق ، ممتع

۴- فرهنگ عوام

کلمه 'فرهنگ' در زبان فارسی چند معنی دارد. فرهنگ هم به معنی کتاب لغت است و هم به معنی تربیت. اما معنی دیگر آن، که در اینجا مورد نظر است، مجموعه 'میراث معنوی' یک قوم است که از عقل و ادراک یا ذوق و عاطفه آنها حاصل آمده است. به سخن دیگر، فرهنگ عوام مجموعه 'آموخته های شفاهی' است که از نسل به نسل دیگر، سینه به سینه، منتقل می شود.

نخستین بار، در حدود صد و سی سال پیش، یکی از مردم انگلیس واژه 'فولکلور' را در نوشتن هایش به کار برد. فولکلور از دو جزء تشکیل شده است: فولک (Folk) به معنی عام یا قوم یا مردم، ولور (Lore) به معنی دانش یا فرهنگ. در برابر فولکلور در زبان فارسی، ترکیبهای فرهنگ عامه، فرهنگ توده، فرهنگ مردم، دانش عوام و جز اینها آمده است.

فرهنگ عوام از دو بخش تشکیل می یابد، فرهنگ مادی و فرهنگ معنوی.

فرهنگ مادی شامل نحوه استفاده و تلقی از فنون و ابزار، طرز آرایش، خوراک، پوشاک، مسکن و مجموعه چیزهایی است که زندگی مادی را تشکیل می دهد. فرهنگ مادی اساسش کار بوده است و به

همراهش فرهنگ معنوی به وجود آمده است که خود به دو رشته بزرگ دانش توده و هنر توده تقسیم می شود .

دانش توده شامل علم و شبه علم است . نمونه علم توده طب عوام است . خرافات و اوهامی که مدتها صورت علم رسمی به خود گرفته بودند و همچنین کیمیاگری و احکام نجوم و طلسمات و مانند اینها شبه علم محسوب می شوند .

هنر توده به مقیاس بسیار وسیع شامل ادبیات ، شعر ، چیستان ، ضرب المثل ، ترانه و جز اینهاست .

باتوجه به دانش و هنر عوام در می یابیم که دانش عوام در حد خود بسیار مهم است و کمک به شناخت زندگی گذشتگان می کند ، اما هنر عوام از نظر اجتماعی بسیار اهمیت دارد ...

(بیک جوانان)

معانی المفردات

فرهنگ عوام : اللغة العامية ، الفولکلور الشعبي

آموخته ها : المعلومات ، التعالیم

سینه : صدر

واژه : كلمة ، لفظ

نوشته ها : كتابات

به کار بردن : أن يستخدم ، أن يستعمل

توده : شعب

ابزار : معدات الحرف والصناعات

آرایش : الزينة

خوراک : طعام ، أكل

پوشاک : مجلس
زندگی : حیا
به همراهش : فی مقابلہ ، فی معیتہ
رشتہ : قسم
چیستان : طرفہ ، ملحہ ، حکایہ مسلحہ
تراژہ : اغنیہ
کک : مساعده
گنشتگان : السابقون ، السابقون

هـ - مخارج افاده ای !

در يك كتاب كلاسيك جامعه شناسی خواندم كه مخارج يك جامعه بر دو نوع است . اول مخارج ضروری مثل خرج نان وآب وبهداشت ومدرسه وهمه چیزهایی كه قطع آنها به حیات افراد لطمه میزند . نوع دوم مخارج « افاده ای » است و آن شامل همه مخارجی است كه حذف آنها به هیچ جابر نمیخورد و بیشتر جنبه تجميل وتفنن وخودنمائی یا تظاهر وتفاخر دارد . متاسفانه چه بخواهم چه نخواهم - یا بر اثر يك سوء تفاهم و یا بدلائل مشهود و غیر قابل انكار - كارهایی نظیر جشنواره جزو كارهای افاده ای و مخارج افاده ای تلقی میشود واین شاید بسبب آنستكه جنبه نمایشی كارها همیشه بر جنبه معنوی می چربد .

اگر به تنك نظری وبخل وامسك تعبیر نكنید عقیده ام اینست ما روی خوش نخواهم دید مگر آنكه همه این تجملات پرزرق و برق را موقوف كنیم تاروژی كه در به این پاشنه میگردد وبنای كارها بر طمطراق و دلبه و كيكه است این مسابقه وحشیانه پولسازى وسود سازى وزر اندوزى ورقابت در توسل به رذالتی برای كسب مال ومقام و این فساد و فتنه در شئون مادی زندگى ما ادامه خواهد داشت .

در تاریخ جهان ملتی را سراغ نتوانید كرد كه بگویند بدلیل آنكه هنر نمایشگری را خوب نمیدانست وباصول سینما آشنا نبود از اوج عزت فرو غلتید و به تفرقه وپرویشانی دچار شد . ملتها را آلودگی و فساد

و بیداد و بی دانشی و «بی فرهنگی» - و از آن بدتر «بدفرهنگی» و عدم درک روح زمانه به تباهی می کشاند. والاتراز سینما و تئاتر و نقاشی ارزشهایی هست که حرمت و شرافت همه هنرهای مشروط به حضور آنها در متن کار و اندیشه هنرمندان و تمامی افراد یک ملت است و آن ایمان به حقیقت و پایداری و پایداری و دلیری در راه تحکیم فضائل انسانی است و این چیزی است که فرهنگ شریف ایرانی از آن بی بهره نیست. بکوشیم که این فرهنگ را زنده نگهداریم.

«نگین»

معانی اشعار

جامعه شناسی : علم الاجتماع
 مخارج : نفقات
 بهداشت : الصحة
 لطمه زدن : آن یلطم ، آن یصنع
 افاده ای : المتعة ، الرفاهية
 جشنواره : احتفال ، عيد
 چربیدن : آن تبلل ، آن تندى
 تنگ نظری : ضيق الأفق، قصور في النظرة
 پر زرق و برق : مملوءة بالرونق والبهاء ، كلها زينات وزخارف
 پاشنه : مؤخرة (أصلها كعب القدم)
 طمطراق : كروفر ، هياج ، اضطراب
 پولسازی : صك النقود
 سودسازی : تحقيق النفع ، الفوائد
 زر اندوزی : التوشيح بالذهب
 سراغ : سؤال ، استفسار

هنر نمایشگری : معرض فنون
پیشانی : تبصر ، عدم انتظام
آلودگی : تلوث ، فساد
بیداد : ظلم ، تعسف
بی دانش : جهل
می کشاند : یقتل ، یسفلک دماء
والاثر : اعلی ، أهم من
تئاتر : مسرح
نقاشی : رسم ، فنون
ارزش : تقیم ، تئمین
پایداری : دوام ، ثبات ، رسوخ
بکوشیم : نسعی ، نبتهد
زنده نگهداریم : نحفظه علی قید الحیاة ، نحافظ علی بقائه

۶- دو پیکره سینما

سینما دونشانه بسیار آشنادارد، دوپیکره كوچك، كه هرجا ردیابی از سینما باشد، تصویرهایی از آنها در ذهن نقش می بندد. یکی از این دوپیکره قلمسی ۲۵ سانتیمتری دارد و طلایی است و تاجندی پیش والاترین افتخاری بود كه هرساله نثار دست اندرکاران سینما می شد. این پیکره كوناه، باریك و پر درخشش را اسكار می نامند.

قامت پیکره دیگر يك مترو نیم است. كلاه گرد لبه پهنی بر سر و سبیل كوچکی دارد. همیشه عصابه دست است، و پاهای پهنش را پوتینهای گشادی می پوشانند. همه اینها در مجموع اندام و چهره خنده دارترین و شادی آفرینترین مردی را می سازند كه تا كنون برای این پهنه حاکی زیسته است، او چارلی بزرگ است.

چارلی واسكار، این دو چهره فراموش ناشدنی سینما، برای نخستین بار در شب یکی از ماههای سال ۱۹۷۲ رو در روی هم قرار گرفتند. این دیدار برای هر دوی آنها به یاد ماندنی و پر شكوه بود. اسكار چهل و چهار ساله بود و چارلی هشتاد و سه ساله.

در آن شب، پیش از اهدای جایزه های اسكار، اعلام شد كه امسال، گذشته از جایزه های مرسوم، يك اسكار افتخاری نیز اهدا خواهد شد، این اسكار ویژه به يك بازیگر، يك فیلمنامه - نویس، يك كارگردان، يك تهیه كننده و يك آهنگساز تقدیم می شود. در برابر

تمامی این عنوانها تنها يك مرد سر بر آورد، مردی ریزنقش ، لرزان ،
سرخ چهره با چشمانی مرطوب و موهای نقره گون : چارلز چاپلین ...
چارلی چاپلین ... چارلی

حضور گرم و پر جاذبه او ، پس از سالها دوری از سینما ،
قلبا را از هیجان آکند ، چشمهای بسیاری را اشکبار و لبهای
بسیاری دیگر را خندان کرد. او خودنیز با چشمهایی جوشان از اشك
اسكارش را در مشتای كم توانش می فشرد ، می لرزید و توان
صحبت نداشت . تنها گفت : « كلمه ها برای بیسان احساسم
بسیار ناتوان و بی ثمرند . » این گفته درعین حال باز تابی از
اعتقاد کلی چاپلین به عنوان يك سینماگر نیز بود . چراكه او هرگز
تمایلی به بهره گیری از صدا و كلام در فیلمهایش نداشت. چارلی
معجزه گر سكوت بود . راه یافتن صدا در سینما و پیوند صوت
و تصویر برای چاپلین ، همچون بسیاری دیگر از بزرگان سینمای
صامت ، پیوندی نا مبارك و بی برکت بود . به همین سبب بود
كه فیلمهای ناطق چارلی هرگز جایی در كهكشان طلایی شاهكار
های صامت او نیافتند و او همچنان سلطان باقی ماند . بهرین
فیلمهای او ، فیلمهایی كه لب دنیایی را به خنده گشودند ، در
فضایی خالی از كلام و صوت انسانی می گذرند . به هنگام تماشای
فیلمهای او ، صدا تنها از تماشاگران برمی خیزد ، فقط آوای
بیقرار قهقهه های آنهاست كه فضا را می آکند .

(پيك جوانان)

معاني المفردات

نشانه : علامه ، میزه ، نجم بارز
آشنا : معروف ، ممیز

پیکر : تمثال (پیکره : شبیه بالصنم ، تمثال)
رد پای : بحث عشوائی ، تفکیر عفوی ، ما یرد علی الخاطر دون
سابق تفکیر

طلا : ذهب
تاجندی : إلى حد كبير
والاثرین : أعلى ، أعظم
باریک : دقیق ، ضیق
پر درخشش : براق ، متألّی* للدرجة كبيرة
کلاه : قلنسوة ، قبة
گرد لیه : حافة دائرية
سبیل : شارب
همیشه : دائماً
خنده دار : مضحك
پهنه : واسع ، عريض
دیدار ، رؤیة ، منظر
پر شکوه : كله عظمة ، غابة في الجلال والفضامة
ویژه : متعلق ، مخصوص
بازیگر : ممثل
فیلمنامه نویس : كاتب سينمائي
کارگردان : مخرج سينمائي
تهیه کننده : سيناريست (كاتب السيناريو)
آهنگساز : موسيقار
ریزنقش : نحیل ، صغير الجسم
لرزان : مرتجف ، مرتعد ، مرتعش
موهای نقره گون : شعيرات بيضاء (شعيرات في لون الفضة)

دوری : بُعد ، ابتعاد

آ کند : امتلاء

اشکبار : دامعة ، مملوءة بالدموع

صحبت : حديث ، محادثة ، كلام

کهکشان طلایی : نجوم ذات بریق ذهبي

شاهکار : رائع ، مثال یختی

۷- ۲۰۲۱ پزشك خارجي

درايران كار ميكنند

در حال حاضر ۲۰۲۱ پزشك خارجي در ايران مشغول كار هستند وبيشترين تعداد پزشكان خارجي كه از سوي وزارت بهداشت و بهرستي براي خدمت در ايران استخدام شده‌اند مليت باستاني دارند . همچنين ۸۹ دندانپزشك و ۲۴۹ كارشناس آزمايشگاهي و راديولوژي خارجي در كشور مشغول كار ميباشند . عده پرستاران خارجي در ايران نيز ۸۱ نفر است .

عده پزشكان خارجي در ايران به تفكيك كشور آنان بشرح زير است :

هند ۶۴۸ نفر ، باستان ۶۶۷ نفر ، فيليپين ۶۳۷ نفر ، بنگلادش ۶۱ نفر ، مصر ۵ نفر ، مليتهاي مختلف ديگر ۳ نفر .

عده دندانپزشكان به تفكيك كشور آنان نيز عبارتست از : هند ۲۵ نفر ، فيليپين ۴۹ نفر . مصر ۱۵ نفر . تعداد كارشناس آزمايشگاه و راديولوژي به تفكيك كشورشان هم عبارتست از : هند ۶۸ نفر ، باستان ۵ نفر ، فيليپين ۱۷۶ نفر .

عده پرستاران خارجي و مليتهاي آنان نيز چنين است هند ۲۳ نفر ، فيليپين ۵۶ نفر ، مليتهاي مختلف ۲ نفر . ۵ نفر آمارگر هندی

و ۳ نفر پاکستانی نیز به آمارگران ایرانی کمک می کنند .

همچنین امروز گفته شده ۷۲ نفر پزشک متخصص ویک نفر پزشک عمومی ایرانی از کشور آمریکا ونیز ۱۹۴ نفر پزشک متخصص و دو نفر پزشک عمومی ایرانی دیگر نیز از اروپا برای خدمت درکشور بااستخدام وزارت بهداری و بهزیستی درآمده اند .

(اطلاعات)

۱۹۷۷

معاني المفردات

پزشک : طبيب

بهداری : الصحة

بهزیستی : الرفاهية الاجتماعية

ملیت : جنسية

دندانپزشک : طبيب أسنان

کارشناس آزمایشگاهی : خبير في التجارب العملية (خير معامل)

پرستار : ممرض ، ممرضة

رادیو لوژی : أشعة (علاج بالأشعة والذرة)

آمارگر : رجل إحصاء ، إحصائي تحاليل

۸- ۹۰ درصد داروها بی فایده

ویا خطر ناک است

ژنو- اسوشیتدیرس- گروهی از کارشناسان بین المللی که برای سازمان بهداشت جهانی کار می کنند موفق شده اند صورتی از ۲۰۰ داروی ارزان و اساسی را تهیه کنند که عملاً تمامی بیماریهای عمده شناخته شده را درمان می کنند.

ویتوریو فاتورو سو، مدیر بخش دارویی سازمان بهداشت جهانی دیروز در کنفرانسی اعلام داشت که این داروها، عملاً برای استفاده در کشورهای روبه توسعه تجویز میشود.

این صورت شامل بعضی از داروهای معمولی و شناخته شده چون پی سیلین و آسپرین است. اما تا ژانویه آینده اعلام نخواهد شد تا مورد بحث و بررسی کمیته اجرایی سازمان بهداشت جهانی قرار گیرد.

پس از این بررسی، سازمان بهداشت صورت فوق را در اختیار ۱۵۵ کشور عضو قرار خواهد داد و داروهای مزبور را بعنوان داروهای مفید برای درمانهای اساسی توصیه خواهد کرد.

دکتر فاتورو سو گفت که این داروها از این جهت انتخاب شده اند مفید و ارزان هستند. او گفت که داروهای انتخاب شده اساسی... اجتناب ناپذیر، لازم و باکفایت هستند.

او گفت افزایش تعداد داروها در بازارهای جهانی ، تغییری در وضع بهداشت جهانی بوجود نیاورده است . بویژه در کشورهای روبه توسعه تا ۴۰ درصد از بودجه بهداشتی کشورها صرف خرید دارو میشود و این امر موجب میشود که هم بودجه بهداشتی آنها بالا برود و هم بودجه مربوط به دیگر خدمات بهداشتی کاهش یابد .

به گزارش دکتر فاتوروسو ، کارشناسان سازمان بهداشت فقط داروهائی را انتخاب کرده اند که اطلاعات کافی علمی درباره «فوائد و ضررهای احتمالی آنها موجود است» .

او گفت صنعت داروسازی در سراسر جهان ، در حدود ۲ هزار داروی باصطلاح «فعال» می سازد که باضافه انواع متعددی از هر کدام از آنها، مجموعه ای در حدود ۳۰ هزار دارو را تشکیل میدهد .

او گفت کارشناسان سازمان بهداشت کار خود را با صورتی اولیه شامل ۱۵۰ داروی اساسی شروع کردند . و پس از تبادل نظر با کشورهای عضو ، ۳۰ داروی اساسی دیگر و ۳۰ داروی کمکی تازه به آن اضافه کردند .

دکتر فاتوروسو از افشای این صورت خود داری کرد و گفت که صورت مزبور نمی تواند در سراسر جهان به یک صورت مورد استفاده قرار گیرد . بلکه الگویی را تشکیل میدهد که هر کشور می تواند براساس آن سیاست بهداشت خود را برنامه ریزی کند .

(کیهان)

اکتوبر ۱۹۷۷

معانی المفردات

دارو : دواء

خطر ناک : خطیر ، خطیر

ژنو : جنيف
گروه : جماعة
کارشناسان : خبراء : علماء
بين المللي : عالمي
سازمان بهداشت جهاني : منظمة الصحة العالمية
ارزان : رخيص
درمان می کند : يعالج
مدیر بخش دارویی : مدير قسم الأدوية
کنفرانس : مؤتمر صحفي
ژانویه : يناير (كانون ثان)
آینده : المستقبل
کمیته : مؤتمر موسع
مذکور : مذكور ، سالف الذكر
اجتناب ناپذیر : لا غنى عنها ، لا يمكن الاستغناء عنها
افزایش : زيادة ، تعدد
روبه : أوروبا
بودجه : ميزانية
کاهش : قلة ، تقليل
گزارش : تقرير
داروسازی : صناعة الأدوية
سراسر جهان : الدنيا بأسرها
از هر کدام : من كل نوع
کمی : مساعد
خود داری : تحفظ
برنامه ریزی کند : يخطط البرنامج
الگو : نموذج ، مثل

۹ - ۱۸ میلیون تومان پودر و ماتیک

خاتمه‌های ایرانی بابت ترگل وورگل کردن خود و یا قبولی بابت دستی که به سر و روی خود کشیده اند ۱۸ میلیون تومان پول بی زبان را راهی جیب صاحبان کارخانه های سازنده لوازم آرایش کرده‌اند . خوشگل های ایرانی حداقل اینبار در مصرف کرم و پودر و رژ لب ...ست بخرج نداده اند ؛ چرا که هزار ما شا الله بچانشان، به صورت نازک از یرك گلشان ۱۵۱ تن (با کیلو اشتباه نشود) پودر و رژ گونه و رژ لب و ریمل و ... مالیده‌اند .

ارقام را گمراه ایران اعلام کرده آنهم در شرایطی که اینروزها کمتر خانمی حاضر است چهره واقعی اش را نشان بدهد و شما بدید ، چرا که از صدقه سر ورود دهها مارك مختلف لوازم آرایش که از مرزها عبور داده می شود چهره خاتمهها زیر قشری از رنگهای سرخ و بنفش و آبی و صورتی محو و گالگون شده است .

« کیهان »

(۱۹۷۷)

معاني المفردات

ماتيك : أحمر شفایف

تر : رطوبه

ور : سخونة

تومان : عملة إيرانية توازي عشرة قروش مصرية

بابت : بخصوص ، فيما يتعلق ؛

پول : نقود

لوازم آرایش : معدات التجميل

كريم : كريم

رژ : أحمر شفاه

گلگون : ملون

بنفش : بنفسي

آبی : أزرق

۱۰- شراب خام در تلویزیون

• « شراب خام » يك مجموعه جديد تلویزیونی است که در سیزده قسمت بطور رنگی در واحد نمایش تهیه میشود . و کارگردان آن « مرتضی علوی » کارگردانیست که قبلا سریال « تخت ابو نصر » را از او در تلویزیون دیدیم . در مجموعه « شراب خام » روابط عاطفی آدم‌ها و برخوردها با یکدیگر مورد بررسی قرار میگیرد منتها آدم های سی سال قبل ... رابطه دستمایه کارگردان در پرداختن داستان زمان حال است .

• در این مجموعه تلویزیونی داود رشیدی ، پرویز قلی زاده ، فرشته جنایی گیسو خردمند ، تفرشی آزاد، محبوبه بیات وعده ای دیگر از بازیگران تئاتر و سینما شرکت دارند . « شراب خام » بطریقه شانزده میلیمتری تهیه میشود و حسن قلی زاده فیلمبردار آن است .

« اطلاعات بانوان »

۱۹۷۷

معانی المفردات

سیزده : ثلاثة عشر

رنگی : مایون

کارگردان : مخرج

سریال : مسلسل
بررسی : تحقیق ، بحث
بازیگر : ممثل
شانزده : ستة عشر
فیلمبردار : مُعد الفیلم
باتوان : السیدات

کشور پهناور چین از يك سو آشناترين کشورهاست، به سبب
 بیش از چهار، پنج هزار سال قدمت تاریخ و تمدنش، و به سبب
 مردان ادب و فرزاندگیش، و از سوی دیگر ناشناخته ترين کشورها
 است، باشگفت انگیز ترين تمدنها، به سبب اینکه سالهای دراز دروازه
 خود را به روی هر بیگانه ای بسته بود و رخصت دبدار و فرصت سفر
 و نفوذ هیچ فکر و سیاسی را به دیگران نمی داد. در واقع چین،
 در طول تاریخ، چندین بار خود را در پناه عظمت و گستردگی خاک
 و مرزهای طولانی به انزوا کشاند تا بتواند ویرانیهای حاصل از هجوم
 دولتها و ملتها بیگانه را ترمیم کند، دیوار بلند و طولانی چین، گواه
 صادقی بر این مدعاست.

درچین کشاورزی صنعتی به چنان پیشرفت دلخواهی رسیده است
 که تقریباً هشتصد میلیون چینی را از وارد کردن مواد اصلی و اولیه
 زندگی بینیاز کرده است. کشاورزی چین بنا به اصول سوسیالیزم به
 صورت کون (واحد مشترکی) انجام می گیرد، یعنی مردم هر منطقه
 در گروههایی مشخص بر قطعه هایی از زمین کار می کنند، و از
 حاصل تولید خود، که در اختیار دولت قرار می گیرد، ازخانه،
 مدرسه، و مؤسسه های ورزشی و تفریحی بهره مند می شوند.

چین از نظر آموزش و پرورش دچار تحولی ژرف شده است و مدرسه

برای همه بچه‌ها رایگان است. بهداشت، پس از کشاورزی و فرهنگ، در مرحله سوم قرار گرفته است و خلق هشتصد میلیونی چینی از این نظر چندان گرفتاری و نیازی ندارند.

صنایع سنگین نیز در چین رو به توسعه گذاشته است و هزارها کارخانه، در نقاط گوناگون به وجود آمده است.

در چین به تئاتر و هنرهای مردمی اهمیت زیادی می‌دهند. موضوع تئاتر، همچون شعر، موضوعهای اجتماعی و فرهنگی است و هدف آن آموزش مردم و آماده کردن آنها برای رو در رویی با یک زندگی ساده و آرام است. مردم چین از دیرباز به فرزاندگی و عشق به دانش و شعر معروف بوده‌اند، و همیشه دوست داشته‌اند که در صلح و صفا بسر برند و از جنگ پرهیزند.

راه آهن در چین پیشرفت قابل ملاحظه‌ای کرده است و راههای سرتاسری شمال و جنوب و مشرق و مغرب این سرزمین پهناور را به هم پیوند می‌دهد. کارکنان راه آهن در چین به اندازه‌ای است که خود دارای تشکیلات اجتماعی، فرهنگی و حتی دادگستری است.

... مردم چین شدیداً و صمیمانه با ازدیاد جمعیت مبارزه می‌کنند، و هر خانواده فقط به دو فرزند اکتفا می‌کند، و در همان حال سازمانهای بهداشتی زنان و مردان عقیم را درمان می‌کنند تا دارای فرزند شوند.

چین که در مدت کمتر از سی سال، پس از انقلاب، از یک کشور فقیر و استعمار زده و با مردمی تریاکی و بیمار، به مقامی دست یافته است که چهار اسبه به سوی تکامل و تعالی پیش می‌تازد.
(پیک جوانان شماره ۱۲ سال ۲۵۳۷ شاهنشاهی)

معاني المفردات

چين : الصين
پهناور : واسع
آشنا ترين : أكثر شهرة
فرزانگی : حصافة ، حكمة ، معرفة ، مصدر من الصفة : فرزانة ،
حيث قلبت الماء الصامته كافافارسية عندما لحقت بها ياء المصدرية .
شگفت : عجب
انگيز ترين : الأكثر إثارة ، الأكثر تشويقاً
دروازه : بوابة
بيگانه : غريب ، أجنبي
بسته : مغلق ، مقفول
ديدار : الرؤية ، المشاهدة
در پناه : في الزواء ، في حمى
گسترده گي : سعة ، امتداد ، اتساع
ويراني : خراب ، دمار
ديوار : سور ، حائط
بلند : مرتفع ، عالٍ
گواه : دليل ، شاهد
كشاوری : الزراعة
پیشرفت : متقدم ، متطور
سوسیالیزم : اشتراكية
كون : كيوته (مجمع زراعي)
ورزش : تربية رياضية
بهره مند : مستفيد

آموزش و پرورش : التعلیم والتربية
زُرف : عمیق
رایگان : بالمجان ، بلا مقابل
صنایع سنگین : الصناعات الثقيلة
گونگون : مختلف
آرام : مریح ، سهل
پرهیزند : يتحفون ، يتجنبون
راه آهن : سكك حديدية
كاركنان : عمال ، المفرد (كاركن)
داد گسترى : العدالة ، القضاء
صمیمانه : بعزم وتصميم
ازدياد جمعيت : زيادة النسل
خانواده : أسرة
سازمان : مؤسسة
درمان كردن : يعالج
دارای فرزند شود : ليكون لديهم أولاد
استعمار زده : مُستعمر
ترياك : أفيون
مى نازد : يسرع ، يسارع

۱۲ - سفر های طولانی پرنندگان

بعضی از انواع پرنندگان به صورتی منظم از ناحیه ای به ناحیه دیگر زمین سفر می کنند. فصل جفتگیری و تخمگذاری را در يك ناحیه و بقیه سال را در ناحیه دیگر به سر می برند. مهاجرت پرنندگان بیشتر از شمال به جنوب است. پرنندگان مهاجر پس از تغییر فصل به شمال باز می گردند. پرنندگان نیمکره شمالی، در ماههای تابستان به منظور جفتگیری و تخمگذاری به قسمتهای شمالی و ناحیه های نزدیک قطب مهاجرت می کنند و در زمستان به جنوب باز می گردند. همچنین پرنندگان نیمکره جنوبی در زمستان به سوی استوای زمین مهاجرت می کنند. ولی دامنه مهاجرت بعضی از انواع پرنندگان به نیمکره شمالی یا جنوبی محدود نیست بلکه از استوا هم می گذرند. پرستو و کوکو در اروپا جفتگیری و تخمگذاری می کنند و زمستان را در افریقای مرکزی و جنوبی به سر می برند، و حال آنکه انواع دیگری از پرنندگان میان امریکای شمالی و جنوبی مهاجرت می کنند. پرستوی قطبی احتمالاً پرنده ای است که هنگام مهاجرت بیش از همه پرنندگان مهاجر دیگر راه می پیماید، زیرا در قطب شمال یا نزدیک آن جفتگیری و تخمگذاری می کند و در زمستان به قطب جنوب مهاجرت می کند. راهی که این پرنده طی می کند نزدیک به ۱۷,۶۰۰ کیلومتر است.

بیشتر اطلاعات ما درباره عاداتهای مهاجرت از بستن حلقه به پای

پرنندگان مهاجر به دست آمده است . روی حلقه ای فلزی تاریخ بستن حلقه پای پرنده و نام کشوری که این کار در آن انجام شده و دیگر جزئیات را ثبت می کنند و پرنده را رها می کنند . عاداتهای مهاجرت بسیاری از انواع پرنندگان در ایستگاههایی که در سراسر جهان برای به دام انداختن پرنندگان در طول مهاجرت تأسیس شده است بررسی می شود . در این ایستگاهها ، بعد از به دام انداختن پرنندگان ، نوشته های حلقه پای آنها را ثبت می کنند و سپس پرنندگان را رها می کنند تا به مهاجرت خود ادامه دهند . امروزه به کمک دستگاه رادار مهاجرتهای پرنندگان را ثبت می کنند .

پرنندگان درست پیش از مهاجرت بسیار بیقرار می شوند و زیر پوست آنها لایه ای از چربی جمع می شود . این چربی انرژی پرواز مهاجرت را فراهم می کند .

(پیک جوانان)

معانی المفردات

پرنندگان : طيور ، المفرد پرنده : وقلبت الهاء الصامته ككافاً عند الجمع .

جفتگیری : تزاوج ، تناسل

تخمگذاری : وضع البيض

به سر می برند : میخون ، یعیشون

باز می گردند : رجعوا ، عادوا من حيث أتوا

تأبستان : صيف

زمستان : شتاء

نیمکره شمالی : نصف الكرة الشمالي

استوای زمین : المناطق الاستوائية

بستن : أن يربط ، أن يعقد

رها کردن : أن يحرر ، أن يطلق سراح

ايستگاه : محطة
دام : شبكة (دام انراختن : صيد ، أن يصيد)
بررسی : تحقيق ، بحث
دستگاه رادار : وحدة رادار
پوست : جلد
لايه جري : طبقة دهنية
انرژی : قوة ، طاقة . جهد (أصلها الكلمة الإنجليزية Energy)
پرواز : طيران

۱۳- در یزد، برام خانه ها
۱۵ هزار زرتشتی آتش افروختند

یزد- خبرنگار کیهان: پانزده هزار زرتشتی یزدی، سحرگاه امروز با آتش افروزی برام خانه های خود «صبح اورمزد» را جشن گرفتند.

«صبح اورمزد» یکی از اعیاد زرتشتیان است که ساله با مراسم ویژه ای در صبح روز ششم مردادماه برگزار میشود.

در چنین بامدادی، زرتشتیان، با ساز مخصوص متمد محل (دهمبید) از خواب برمیخیزند و برای آتش افروزی با بام ها میروند.

در مراسم آتش افروزی، زرتشتیان یزد، به رسم همساله، سفره ای در خانه گسترده که انواع میوه ها، یک کاسه آب و آویشن، منقش از آتش و عود، و یک ظرف آبی رنگ با چند شاخه مورت و یک فانوس روشن در آن چیده بودند. زرتشتیان، بعد از مراسم آتش افروزی، بر سر این سفره می نشینند و دعاها را از اوستا را میخوانند.

(کیهان)

معاني المفردات

عبرنگار : مراسل صحفي
پانزده : خمسة عشر
سحرگاه : وقت السحر ، وقت الفجر
آتش افروزی : نار مشتعلة
بام : سقف
جشن گرفتند : يحتفلون
گسترند : يمدون ، يفرشون
میوه‌ها : فواكه (المفرد : میوه)
آویشن : عشب ممطر يؤكل أخضر وباباً ويطهياً ويقال إن أفضل
أنواعه ينبت في منطقة فارس .
شانه : عصف ، فرع
روشن : مضيء

۱۴ - اتومبیل بداخل نانوائی رفت !

يلك اتومبيل وانت « پيكان » در ابتدای خيابان رباط كريم فرعی ،
داخل نانوائی شد .

شب گذشته اتومبيل وانت پيكان شماره ۴۶۸۶۱ تهران - م که از
جنوب به شمال در خيابان رباط كريم فرعی در حرکت بود هنگام
ورود به يک خيابان ديگر ، کنار نهر فيروز آباد به علت مسی راننده
وعدم کنترل بداخل يک نانوائی رفت . در اين حادثه راننده وانت
و سرنشين آن که مجروح شده بودند توسط عده ای به بیمارستان منتقل
و تحت معالجه قرار گرفتند . در اين حادثه ديوار دو طرف نانوائی خراب
شد و خساراتی ببار آورد .

(اطلاعات)

معاني المفردات

نانوائی : مخبر
پيكان : سهم ، حربة (اسم ماركة سيارات تُنتج في إيران)
خيابان : شارع
هنگام : وقت
کنار : حافة
مسی : سکر ، ثمالة
راننده : سائق
سرنشين : جالس
بیمارستان : مستشفى
بار آورد : أنتج ، أثمر .

مرجان چهار سال بیشتر نداشت که پدرش را زدست داد . از آن پس ، بامادرش زندگی می کرد . از وقتی که پدر مرجان از دنیا رفت ، مادرش مجبور شد که در خانه همسایه ها کار کند و وسیله زندگی خود وپسرش را فراهم آورد . نصف روز را در خانه مردم کار می کرد ، و بقیه وقت خود را در خانه بامرجان می گذراند .

وقتی که مرجان به سن رفتن به دبستان رسید ، مادرش مجبور شد که بیشتر کار کند تا وسیله رفتن او را به مدرسه آماده کند . اما مرجان هر روز بزرگتر می شد و نیازهایش بیشتر . در نتیجه مادرش مجبور بود که باز هم بیشتر کار کند .

چیزی نگذشت که مادر مرجان از ضعف و خستگی بیمار شد و دیگر نتوانست کار کند . حالا مرجان مجبور بود که از مادر مهربان و فدا کارش پرستاری کند و وسایل زندگی خود و مادرش را هم فراهم آورد .

مرجان فداکاری ، مهربانی و زحمت کشیدن را از مادرش یاد گرفته بود . مرجان با اراده ای قوی و قلبی پراز امید به کار پرداخت .

تابستانها تمام روز را کار می کرد و نه فقط خرج زندگی خود و مادرش را درمی آورد ، بلکه پولی هم کنار می گذاشت . زمستان هم که می شد ، روزها به مدرسه می رفت و بعد از ظهرها کار می کرد .

مرجان کم کم نقاشی یاد گرفت و چون در این کار وقت زیادی صرف کرد و با علاقه به آن پرداخت . نقاشی ماهری شد ، چندی بعد توانست تابلوهایش را به قیمت خوبی بفروشد . دیگر مجبور نبود که برای دیگران کار کند .

به این ترتیب مرجان دوره دبیرستان را هم به پایان رساند . بعد از انجام دادن خدمت سپاهی ، در شهر خود به شغل آموزگاری پرداخت . ضمن آموزگاری تابلوهایی هم می کشید ، تابلوهایی که مشتری بسیار داشت .

مرجان موفق شده بود ، دشواریهای زندگی نتوانسته بود او را مأیوس کند .

(پیک نوجوانان شماره ۷ سال ۲۵۳۶)

معانی المفردات

پنجه در پنجه دشواریها : مقابله الصعاب

دشواریها : صعاب ، مشاق

پدرش را ز دست داد : فقد أباه

همسایه : جار

فراهم آورد : تجمع ، تحصیل عل

آماده کند : تعد ، تحضر ، تجهیز

نیازها : احتیاجات
خستگی : تعب ، وهن
بیمار : مریض
مهربان : حنون ، عطوف
پرستاری کند : یتعهد ، یرعی ، یمتني ؛
زحمت کشیدن : أن یتعب ، أن یتحمل المشاق
با کار پرداخت : واصل العمل ، انكب على العمل
پولی کنار می گذاشت : یدخر أموالاً
خرج زندگی : مصاريف الحياة ، تكاليف المعيشة
فروشد : بیع
به پایان رسید : أنهى
خدمت سپاهی : الخدمة العسكرية
آموزگاری : تعلیم ، تدریس (آموزگار : معلم ، مدرس)
تا بلوهای می کشید : یرسم لوحات
دبستان : مرحلة أولى / مدرسة ابتدائية
دبیرستان : مرحلة متوسطة / مدرسة ثانوية

۱۶ - دلارهائی که برای محمد علی در راه است

محمد علی قهرمان مشت زنی سنگین وزن حرفه‌ای در ۳۵ سالگی به لطف هوش و سلامتی اش همچنان به کاسبی و پول در آوردن مشغول است ، آتم چه پول در آوردنی ! حضرت برای مسابقه دادن - بهتر است بگوئیم نمایش دادن - با « آلفردو اوانجلیستا » ، مشت‌زن ۲۲ ساله گسنام و تازه کار اسپانیایی ۲ میلیون و هفتصد هزار دلار ناقابل گرفت. این اسپانیایی جوان که در اصل اهل اروگوئه است قبل از رویرو شدن با محمد علی در ۱۵ مسابقه شرکت کرده بود ، که حاصل کارش ۱۳ پیروزی ، یک شکست و یک مساوی بود و با این سابقه از همان آغاز معلوم بود که در برابر محمد علی با آن همه تجربه و هوش کاری از پیش نخواهد برد . گرچه محمد علی در این مسابقه جز همان هوش و تجربه اش چیز دیگری نشان نداد یعنی حریف آنقدر مبتدی و بیش پا افتاده بود که محمد علی به چیز دیگری نیاز نداشت ، چه بسا که اگر حریف قدری زرنگتر و کار کشته ترمی بود ، حسابی موی دماغ محمد علی ۳۵ ساله (با این شکم نزدیک به ۹ ماهگی اش !) میشد .

بهرحال آلفردو هم ۸۵ هزار دلار گرفت و بعنوان یک حریف بی خطر ۴۵ دقیقه با ارباب مشت زنی سنگین وزن موش و گربه بازی کرد ، تا بعد از او نوبت چه کسی باشد ؟ آیا سلطان رینگ بالآخره محترمانه از عالم مشت‌زنی کناره گیری خواهد کرد یا اینقدر وسوسه

این دلاهای شیرین او را در رینگ نگه خواهد داشت که سرانجام ضربات
کاری با حریف این شکم پف کرده را بترکاند ؟ !

اینطور که پیداست او حالا حالاها چشم از این پولها نخواهد
شست . اینی شیپوز ، جیمی یانگک ، کن نورتون ووو در راهند و هر
کدام حامل چندین میلیون دلار برای سلطان .

(کیهان)

معانی المفردات

قهرمان : بطل

مشت زنی : ملاکة

سنگین وزن : الوزن الثقیل

حرفه ای : محترف (احتراف)

هوش : عقل ، ذكاء ، حصافة

گمنام : مغمور ، غیر مشهور

رو برو شدن : مقابلة ، منازلة

پیروزی : انتصار

شکست : هزيمة

زرننگ : حصافة ، ذكاء ، حيلة

موش : فأر

گربه : قط

کناره گیری : اعتزال

بازی کرد : لعب

رینگک : الحلقة

پف کردن : أن بصمت ، يموت ، يهب ، يجعله أجوف (پف

کرده : القتل الصامت ...)

۱۷- جوان ترین شناگر دریای مانش

دوور - روپتر - يك پسر ۱۳ ساله انگلیسی دیروز در مدت زمانی برابر یازده ساعت و پنج دقیقه کانال مانش را شنا کرد و عنوان جوانترین شناگر دریای مانش را نصیب خود نمود .

« دیوید مورگان » از شهر « اسکاربارو » واقع در یورکشایر، چند هفته از شناگر مصری که دریای مانش را در سال ۱۹۷۴ پیمود جوانتر است .

دریای مانش از « دوور » تا « کاله » ۳۵ کیلومتر پهنا دارد .

در سال جاری دو شناگر کانال مانش را شنا کردند .

« دیوید مورگان » برای نمایش دیروز خود ۹ ماه تمرین کرده بود و فکر میکرد ، این فاصله را در عرض ۱۲ ساعت ونیم طی کند .

(کپهان)

یونیو ۱۹۷۷

معاني المفردات

شناگر : سباح

دوور : دوفر

کانال : تنه

شناکردن : أن يسبح

۱۸ - هوا در شمال آفتاب و در جنوب بارانی است

سازمان هواشناسی امروز اعلام کرد، هوای استانهای خراسان، گیلان، مازندران، آذربایجان، و نواحی غربی کشور که در چند روز گذشته بارانی و ابری توام با کاهش درجه حرارت بوده است، طی دو یا سه روز آینده صاف و تقریباً مساعد خواهد بود، و دو یا سه درجه برگرمای هوا در این مناطق افزوده خواهد شد. هوای مشهد تا چهار روز آینده مساعد و آفتابی است.

این سازمان همچنین اعلام داشت: هوای قسمتهای جنوبی کشور در دو یا سه روز آینده ابری همراه با باران، رعد و برق و وزش باد خواهد بود و گرمای هوا دو تا سه درجه کاهش می یابد. بطور کلی وضع هوا در قسمتهای شمالی کشور صاف و مساعد، و در نواحی جنوبی بارانی و نا مساعد خواهد بود و هوادر نواحی شمالی بتدریج گرمتر و در نواحی جنوبی بتدریج سردتر خواهد شد.

(اطلاعات)

اکتوبر ۱۹۷۷

معانی المفردات

هوا : الطقس ، الجو

بارانی : ممطر (باران : مطر)

سازمان هوا شناسی : مصلحة الأرصاد الجوية

استانها : محافظات (المفرد : استان)

كشور : الوطن

ابرى : غائم ، به غيوم وسحب

كاهش درجه حرارت : انخفاض في درجة الحرارة

آينده : القبل

گرما : حار ، ساخن

افزوده خواهد شد : ستزيد ، سترفع

همراه : مرافق ، مصحوب

وزش باد : هبوب الرياح

مساعد : صحو ، نامساعد : غائم ومضطرب

گرمتر : أكثر ارتفاعاً ، أكثر حرارة

سردتر : أكثر برودة

۱۹- برای خرید کردن در

کپنهاگ توقف کنید

دانمارک عبارت از اسکاندیناوی و اوربا - درمقیاسی کوچکتر است . اینجا مرزینی است که با ۲۸۲ جزیره خرم خندان خود و باشه جزیره ای که ژوتلاند نام دارد پراز اسلاف وایکینگ ها است - ولی اینان اسلافی هستند که رفتاری دوستانه دارند . دانمارکی ها عاشق غذای عالی - میهمانی و مشتاق آمیزش با میهمانان خارجی و علاقمند به گفتگو کردن با مردمیان دنیایی هستند که در خارج از کشور خودشان قرار گرفته است . آنها درعین حال قریحه شایانی نیز برای زنده دلی و شوخ بودن دارند . در دانمارک هر فصلی زمان تفریح و سیاحت است . اما زمستان دانمارک مخصوصاً فصلی است که مغازه های این کشور را از محصولات طرح های مدرن دانمارکی مالا مال میکند . زمستان درعین حال موسمی است که در آن اپرا و باله به اوج فعالیت های خود میرسند و دانمارکیها خودشان نیز در این فصل جنب و جوش بیشتری دارند . رستوران های مدرن و ایجو فروش های زیرزمینی و سنی در این فصل بیشتر از هر زمان دیگری از سال مورد تردد آنان است .

اس.آ.اس و هواپیمای ملی ایران (هما) بدون توقف به کپنهاگ پرواز میکنند . عزیمت از فرودگاه مهرآباد هر دوشنبه و پنجشنبه ساعت ۸،۱۵ صورت میگیرد - ورود به کپنهاگ ساعت ۱۱

برای به دست آوردن اطلاعات بیشتر لطفاً به آژانس مسافرتی خودتان و یا توسط تلفن به هواپیمایی اس.آ.اس مراجعه کنید .

معاني المفردات

کینهاک : کوبنهاجن
کوچکتر : أصغر
سرزمین : أرض ، وطن ، بلد
خرم : سعيد
خندان : باسم ، ضاحك
رفتاری : سلوك ، أخلاق
دوستانه : صدوق ، عطف ، بمحبة
میهمانی : ضیافة
مشتاق آمیزش بامیهمانان خارجی : حریصون علی مخالطة الضیوف
الأجانب
علاقتمند : حریص
شایان : لائق ، جلیب ، جائز ، ممکن
زنده دلی : الابتهاج ، الإسماع
شوخ : متعة
مغازه : متجر ، دکان
طرحهای مدرن : منتجات حديثة
مالامال : مکتظ ، مملوء
أپرا : الأوبرا
باله : الباليه
جذب وجوش : حركة دائمة ، نشاط مستمر

آبجو : بیرة

پرواز كردن : آن تطير

فروڈگاه : مطار

عزيمت : اقلاع ، مغادرة

ورود : وصول

هواپيما : طائرة

هواپيما ملي ايران : شركة الطيران الإيرانية الوطنية

آژانس : توكيل

۲۰- آگاهی استخدام

یك سازمان دولتی جهت تهیه طرح و نظارت پروژه های عظیم تعدادی مهندس راه و ساختمان و تکنیسین فنی با شرایط زیر و با حقوق و مزایای مکفی از طریق مصاحبه استخدام مینماید .

۱- تابعیت ایران

۲- داشتن معافیت دائم یا برگ خاتمه خدمت

۳- فارغ التحصیل از دانشگاه معتبر (در مورد مهندسین ساختمان)

۴- آشنائی کافی ب زبان انگلیسی

از داوطلبین خواشمند است از ساعت ۸ الی ۱۴ با تلفن ۸۳۷۳۹۶ تماس تا ترتیب وقت مصاحبه داده شود .

معانی المفردات

سازمان دولتی : مؤسسة حكومية

مهندس راه : مهندس طرق

مهندس ساختمان : مهندس مبان (مدني)

تكنيسين فنى : ميكانيكى فنى

معافیت دائم : معافاة دائمة من الخدمة العسكرية

برگه خاتمه خدمت : شهادة نهاية الخدمة (شهادة المعاملة العسكرية)
فارغ التحصيل : حاصل على ليسانس أو بكالوريوس
دانشگاه : جامعة
آشنائی : معرفة
کافی : تامة
زبان انگلیسی : اللغة الإنجليزية
داو طلبین : المتقدمون (داو طلب : المتقدم)
تماس دادن : أن يتحدث بالتليفون
وقت مصاحبه : وقت المقابلة
خواهشمند : الراغب ، المرجو ، الرجاء ، المعذرة .
تأترتيب وقت مصاحبه .. لتحديد وقت المقابلة

ملحقات

- ١ - أمثال فارسية
- ٢ - الشهور الفارسية
- ٣ - الفصول الأربعة
- ٤ - أيام الأسبوع

أمثال فارسية

- هر که سخن نسنجد از جوابش برنجد
(كل من لا يزن كلامه ، يتأذى من جوابه)
- از قول راست برمگرد ، و دز جواب تعجیل منما ، و از حال خود غافل میاش .
(لا تحد عن قول الحق ، ولا تعجل الإجابة ، ولا تغفل عن أمرك) .
- مصاحبت یاران صادق و دوستان موافق ، نعمتی است که قدر آن ندانند .
(مصاحبة الأحبة الصادقين والأصدقاء الموافقين ، نعمة لا تقدر) .
- اگر جور شکم نیستی ، هیچ مرغی در دام صیادی نیوفتادی .
(إن لم يكن الجور نهماً ، لما سقط العديد من الطيور في شباك الصياد)
- دو کس مُردند و حسرت بردند ، یکی آنکه داشت و نخورد ، و دوم آنکه دانست و نکرد .
(مات شخصان وكلهما حسرة ، أحدهما كان يملك ولم يتمتع بما ملك ، وثانيهما كان يعلم ولم يعمل بما يعلم) .
- وقت خود را بیهوده تلف نکنید
(لا تضيع وقتك بباء)

- دوکس دشمن مُلک و دینند ، پادشاه بی حلم ، و پارسای بی علم .
(شخصان عدوان للملک والدین ، ملک بلا حلم ، وزاهد بلا علم)
- نه هرکه به صورت نیکوست ، سیرت زیبا در اوست .
(لیس کل من طابت صورته ، حسنت سیرته)
- خردمند همه جا عزیز وارجمند است .
(العاقل معز مکرم أينما حل)
- بیهتر تر هرکس خوار و بیمقدار است .
(عديم الفضل ذلیل مهان دائماً)
- شنیدن کی بود مانند دیدن
(منی کان الاستماع مثل الرؤیة)
- چاه کن همیشه در چاه می افتد .
(حافر البئر واقع فيه دائماً)
- مهمان هدیه خداست .
(الضیف هدیه من الله)
- توبه گری مرگ است .
(توبه الذنب في موته)
- علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد .
(لا بد من تدارك الأمر قبل وقوعه)
- چراغ دروغ بی فروغ است .
(مصباح الکذب لا ضیاء له)
- کار امروز بفردا مینداز
(لا تؤجل عمل اليوم إلى الغد)

- سزای گران فروش نخریدن است .
(الكساد جزاء التاجر الجشع) .
- بزرگی بعمل نه بسال .
(التضع بالعقل لا بالسن) .
- حسد دردی است که آترا نیست درمان .
(الحسد داء ، لا دواء له) .
- وعده کردن آسان ، ایفاءش مشکل .
(ما أسهل الوعود ، وما أصعب الوفاء بها) .
- از فریاد خر کسی نمیترسد .
(لا يرتعد أحد من صوت الحمار)
- «بر تلخ است ، ولیکن بر شیرین دارد .
(الصبر مر المذاق ، ولكن ثماره عذبة) .
- خانه که دو کدبانو باشد ، خاک تا زانو باشد .
(المنزل الذي به سيدتان ، ترابه حتى الركب) .
- قدرنان را گرسنه میداند .
(لا يعرف قدر الخبز إلا الجائع)
- جز از بد نباشد مکافات بد .
(لا جزاء للسوء غير السوء)
- سعی هرکس بقدر همت اوست .
(سعي كل انسان على قدر همته) .

٢ - الفصول الأربعة

بهار : الربيع تابستان : الصيف
 پاییز (خزان) : الخريف زمستان : الشتاء
 . . .

٣ - الشهور الفارسية

الشهر الفارسي	المقابل الميلادي	المقابل السرياني
١ - فروردین	مارس - أبريل	آذار - نيسان
٢ - اردیبهشت	ابريل - مايو	نيسان - آيار
٣ - خرداد	مايو - يونيو	آيار - حزيران
٤ - تیر	يونيو - يوليو	حزيران - تموز
٥ - مرداد	يوليو - أغسطس	تموز - آب
٦ - شهریور	أغسطس - سبتمبر	آب - أيلول
٧ - مهر	سبتمبر - اكتوبر	أيلول - تشرين أول
٨ - آبان	اكتوبر - نوفمبر	تشرين أول - تشرين ثان
٩ - آذر	نوفمبر - ديسمبر	تشرين ثان - كانون أول
١٠ - دی	ديسمبر - يناير	كانون أول - كانون ثان
١١ - بهمن	يناير - فبراير	كانون ثان - شباط
١٢ - اسفند	فبراير - مارس	شباط - آذار

. . .

٤ - التقويم الإيراني

تبدأ السنة الإيرانية في الاعتدال الربيعي أي في ٢١ من مارس (٢١ من آذار) ، ويسمى هذا اليوم نوروز: اليوم الجديد ، ويتخذ الإيرانيون من هذا اليوم عيداً قومياً لهم .

والسنة الإيرانية كالسنة الميلادية والسريانية تتكون من ٣٦٥ يوماً ، أو ٣٦٦ يوماً ، وكل شهر من الشهور الستة الأولى يشتمل على واحد وثلاثين يوماً ، أما الشهور الخمسة التالية فيشتمل كل شهر منها على ثلاثين يوماً ، أما الشهر الأخير ، فيشتمل على ثلاثين يوماً إذا كانت السنة كبيسة ، وتسعة وعشرين يوماً إذا كانت السنة بسيطة .

وقد كان الإيرانيون حتى عام (١٩٧٦ م) يستخدمون ما يعرف باسم التقويم الهجري الشمسي ، أي أن بداية التقويم مرتبطة بهجرة الرسول عليه السلام ، ولكن السنة عندهم ليست مرتبطة بدورة القمر أي ٣٥٤ يوم ، بل أنها مرتبطة بدورة الشمس (٣٦٥ - ٣٦٦ يوم) .

وفي عام ١٩٧٦ صدر مرسوم شاهنشاهي بتغيير بداية التقويم ، وجعله يبدأ ببداية قيام الأميرة طوبه الهخامنشية ، تلك التي أسسها كوروش مند ما يقرب من ألفين وخمسمائة عام ، وأصبح التقويم الإيراني يعرف باسم « التقويم الشاهنشاهي » .

• • •

٥ - أيام الأسبوع

شنبه	: السبت	يك شنبه	: الأحد
دوشنبه	: الاثنين	سه شنبه	: الثلاثاء
چهار شنبه	: الأربعاء	پنج شنبه	: الخميس
جمعه (آدینه)	: الجمعة		

• • •

بعض المصطلحات الخاصة بالأيام :

امروز	: اليوم	فردا	: غدا
پس فردا	: بعد غد	دیروز	: أمس
پریروز	: أول أمس	امشب	: الليلة
دیشب	: البارحة	شبانہ روز	: الليل والنهار
دوش	: البارحة	شب یلدا	: أطول ليلة في السنة
روزجوزا	: أطول يوم في السنة		

• • •

المصادر الفارسية

و

موادها الأصلية

(٢)

المعنى	المادة	المصدر
أن يزین ، التزین	آرا (ی)	آرامشیدن
أن یسریح ، یسکن ، الاستراحة	آرام	آرامیدن
أن یؤذی ، الأذى ، التكدير	آزار	آزردن
أن یجرب ، التجربة	آزما (ی)	آزمودن
أن یعرض	آز	آزیدن
أن یهدأ ، الهدوء ، الاستراحة	آسا (ی)	آسودن
أن یثير ، یزعج ، الإثارة	آشوب	آشفتن
أن یمزج ، أن یخلط	آشور	آشوردن
أن یحرك ، أن یثير	آغار	آغاردن
أن یبدأ ، أن یشرع	آغاز	آغازیدن
أن یلوث ، التلويث	آغشت	آغشتن ، آغشتیدن
أن یعائق ، المعاقبة	آغوش	آغوشیدن
أن یعائق ، المعاقبة ، یحرف	آغیش	آغیشن
أن یخبر ، یشهد ، الإخبار	آگاهان	آگاهانیدن

المصدر	المادة	المعنى
آكاهيدن	آگاه	أن يخبر ، يخبر ، الإخبار ، التحذير
آكشدن	آگش	أن يحشو ، الحشو
آكشیدن	آگش	أن يحشو ، الحشو
آلفتن	آلفت	أن يوله ، الوله
آلودن	آلا (ى)	أن يلوث ، التلوث
آليختن	آليز	أن يرفض ، يركل ، الرفض
آماسیدن	آماس	أن يتورم ، التورم
آمدن	آ (ى)	أن ينجي ، المنجي
آمرزیدن	آمرز	أن يرحم ، يغفر ، الغفران
آموختن	آموز	أن يعلم ، يتعلم ، التعليم
آميختن	آمیز	أن يخلط ، الخلط
آوردن	آور . آر	أن يحضر ، الإحضار
آويختن	آویز	أن يعلق

(١)

ارزیدن	ارز	أن يثمن ، يقيم
استادن	است	أن يقف ، الوقوف
افتادن	افت	أن يقع ، الوقوع
افراختن	افراز	أن يرفع ، الرفع
افراشتن	افراز	أن يرفع ، الرفع
افروختن	افروز	أن يشعل ، يوقد ، الإشعال
افزودن	افزا (ى)	أن يزيد ، الزيادة
افسردن	افسر	أن يجمد ، التجمد
افشاردن	افشار	أن يعصر ، يضبط ، الضبط

المصدر	المادة	المعنى
انفُتِنْدَن*	افشان	أن يثر ، الثر
انفُتِنْدَن*	افغن	أن يرمي ، يذف ، الرمي
انبارَدَن	انبار	أن يملأ ، يخزن ، الخزن
انباشَتَن*	انبار	أن يملأ ، يخزن ، الخزن
انجاميدَن	انجام	أن ينتهي ، الانتهاء
انداختَن	انداز	أن يرمي ، يطرح ، الطرح
اندوخَتَن	اندوز	أن يجمع ، يحصل ، الجمع
اندودَن	اندای	أن يطل ، يحصل ، التخصيص
اندیشیدن*	اندیش	أن يفكر ، يتدبر ، التفكير
انگاشَتَن	انگار	أن يفرض ، يتخيل ، يتش ، الفرض
انگیزختَن*	انگیز	أن يثير ، يحرض ، التحريض
اوفتادَن	اوقت	أن يقع ، الوقوع ، السقوط
ايستادَن	ايست	أن يقف ، الوقوف

(ب)

باختَن	ياز	أن يلعب ، اللعب
باريدَن	يار	أن يطر ، الإمطار
بازيدَن	ياز	أن يلعب ، اللعب ، التلعيب
باقتَن	باف	أن يتسج ، التسج
باليدَن	بال	أن يتعالى ، يتكبر
بايستَن	باى	أن يلزم ، يجب ، اللزوم
بخشودَن	بخش	أن يسمع ، أن يصفح ، أن يمنح
برَدَن	بر	أن يحمل ، يسلب ، الحمل

المصدر	المادة	المعنى
بَرَزِيدَن	بَرَز	أَنْ يَزْرَع ، يَنْزِر ، الزرع
بِرَشْتَن	بِرَشْت	أَنْ يَقْلِي ، القلي ، يسلق
بَرِيدَن	بِر	أَنْ يَقْطَع ، القِطْع
بَسْتَن	بَسْت	أَنْ يَعْقِد ، يربط ، الربط
بَلْعِيدَن	بَلع	أَنْ يَلْع
بَسْتِيدَن	بَسْت	أَنْ يَعْقِد ، يربط
بودَن	بُو ، باش	أَنْ يَكُون ، الكون
بوسِيدَن	بوس	أَنْ يَقْبِل ، التقبيل
بوئِيدَن	بوى	أَنْ يَشْم ، الشم
بيخْتَن	بيز	أَنْ يَنْخُل ، يصفى ، النخل

(پ)

پاشِيدَن	پاش	أَنْ يَنْثِر الماء ، يرش ، الرش
پاكِيدَن	پاك	أَنْ يَنْظِف ، التنظيف
پالادَن	پالا (ى)	أَنْ يَصْفِي ، التصفية
پالودَن	پالا (ى)	أَنْ يَصْفِي ، التصفية
پالِيدَن	پالا (ى)	أَنْ يَصْفِي ، التصفية
پايِيدَن	پاى	أَنْ يَسْتَمِر ، أَنْ يَدُوم ، أَنْ يَبْقَى
پُخْتَن	پَر	أَنْ يَطْهِي ، الطهي
پَكْدِيرُفْتَن	پَكْدِير	أَنْ يَقْبَل ، القبول
پَرَاشِيدَن	پَرَاش	أَنْ يَنْثِر ، ينثر
پَرَاگَشْدَن	پَرَاگَن	أَنْ يَنْثِر ، ينثر
پَرَاگَشْدِيدَن	پَرَاگَنْد	أَنْ يَنْثِر ، ينثر
پَرَانِيدَن	پَرَان	أَنْ يُطَيَّر ، التطهير

المصدر	المادة	المعنى
پَرْدَاخْتَن	پرداز	أن يكمل ، يتمم ، التكميل
پَرَسْتِيدَن	پرست	أن يعبد ، العبادة
پَرَسِيدَن	پرس	أن يسأل ، السؤال
پَرَهِيخْتَن	پرهیز	أن يتعفف ، يتأدب ، التعفف
پَرَهِيخْتَن	پرهیز	أن يتعفف ، يتأدب ، التعفف
پَرَهِيژِيدَن	پرهیز	أن يتعفف ، يتأدب ، التعفف
پَرَوَزْدَن	پرور	أن يربي ، التربية ، التنشئة
پَرَوَرِيدَن	پرور	أن يربي ، التربية ، التنشئة
پَرِيدَن	پَر	أن يطير ، الطيران
پَرِشَانِيدَن	پریشان	أن يبعثر ، يثر
پَرِشِيدَن	پریش	أن يبعثر ، يثر
پَرِيدَن	پَر	أن يطهي ، الطهي
پَرُو مُرْدَن	پرو مُر	أن يذبل ، الذبول
پَرُو مُرِيدَن	پرومر	أن يذبل ، الذبول
پَرُو وَهِيدَن	پروه	أن يفحص ، يبحث ، الفحص
پَسْتَدِيدَن	پستد	أن يعجب ، الإعجاب
پَنَاهِيدَن	پناه	أن يلجأ ، الالتجاء
پَنْدَاخْتَن	پندار	أن يفكر ، يظن ، الظن
پَوَاشَانِيدَن	پوشان	أن يلبس ، يغطي ، الإلباس
پَوَاشَانِيدَن	پوشان	أن يلبس ، يغطي ، الإلباس ، الإخفاء
پوشِيدَن	پوش	أن يلبس ، اللبس ، يخفي
پویدَن	پوی	أن يبحث ، أن يختبر

المصدر	المادة	المعنى
يبيحيدن	بيج	أن يطوي ، الطي
پيراستن	پيرا (ى)	أن يزين ، يزوق ، التزويق
پيمودن	پيما (ى)	أن يقيس ، القياس
پيوستن	پيوئد	أن يتصل ، يرتبط ، الاتصال

(ت)

تاباندن	تابان	أن يجعله يثني ، ينير ، يشعل
تابانيدن	تابان	أن يجعله يثني ، ينير ، يشعل
تابانيدن	تابان	أن يجعله ، يثني ، ينير ، يشعل
تابيدن	تاب	أن يثني ، يغزل ، ينير ، يضيء
تاخستن	تاز	أن يسرع ، يجري ، بهجم ، الهجوم
تازانيدن	تازان	أن يجعله يجري ، بهجم
تازيدن	تاز	يجري ، بهجم ، الهجوم ، يجري
تافستن	تاب	أن يثني ، يلوي ، يشعل ، ينير
تاويدن	تاو	أن يثني ، يغزل ، ينير ، يضيء
تايدن	تاي	أن يشبه ، المشابهة
تسهايدن	تياهان	أن يفسد ، الإفساد ، التدمير
تياهيدن	تياه	أن يفسد ، الفساد ، الدمار
تيايانيدن	تيايان	أن يجعله يدق أو يرتجف
تبيدن	تب	أن يدق ، يرتجف ، يرتعد
تراايدن	ترااب	أن يفيض ، الفيضان
ترازيدن	تراز	أن يطرز ، التطريز
تراشيدن	تراش	أن يحلق ، ينحت ، النحت
تراويدن	تراو	أن يقطر ، يعصر ، القطر

المصدر	المادة	الغنى
تَرَائِدَن	ترأى	أن يقطر ، يعصر ، القطر
تَرَسَانَدَن	ترسان	أن يخيف ، الإخافة
تَرَسِيدَن	ترس	أن يخاف ، الخوف
تَرَكِيدَن	ترك	أن يشق ، يمزق
تَنِيدَن	تن	أن ينسج ، يغزل
تَرَانِسْتَن	توان	أن يقدر ، القدرة

(ج)

جَسْتَن	جَه	أن يقفز ، يشب ، الوثوب
جُسْتَن	جو (ى)	أن يبحث ، البحث
جَسْبَانِيدَن	جبان	أن يهز ، التحريك
جَسْبِيدَن	جيب	أن يتحرك ، يهتز ، التحرك
جَسْجِيدَن	جسج	أن يحارب ، يعارك ، المحاربة
جَسْجَانِيدَن	جشان	أن يجعله يشب ، يقفز
جَسْجِيدَن	جَه	أن يجعله يشب ، يقفز
جُوشَانِيدَن	جوشان	أن يجعله يغلي ، الغليان
جُوشَانِيدَن	جوشان	أن يجعله يغلي ، الغليان
جُوشِيدَن	جوش	أن يتغلي ، الغليان

(ج)

جَابِيدَن	جَاب	أن يهجم ، يغير
جَاكِيدَن	جَاك	أن يمزق - يقطع
جَبَانِيدَن	جبان	أن يعصر ، يضغط
جَبْسِيدَن	جبس	أن يلصق ، اللصق ، الالتصاق

المصدر	المادة	المعنى
چريدن	چر	أن يرعى الكلأ ، الرعي
چشانيدن	چشان	أن يلصق ، اللصق
چشانيدن	چشان	أن يلصق ، اللصق
چشيدن	چش	أن يلصق ، اللصق
چشانيدن	چشان	أن يذيق ، الإذاقة
چشيدن	چش	أن يذوق ، الذوق
چفريدن	چفر	أن يخاف ، يخشى
چكاندن	چكان	أن يقطر ، يصب
چكانيدن	چكان	أن يقطر ، يصب
چكيدن	چك	أن يقطر ، يصب
چمانيدن	چمان	أن يجعله يتبختر
چميدن	چم	أن يتبختر في مشيته
چيدن	چين	أن يقطف ، القطف ، الجمع

(خ)

خابيدن	خاب	أن يدوس ، الدوس
خارايدن	خاران	أن يجعله يهرش ، يشك
خاريدن	خار	أن يهرش ، يشك
خاسدن	خيز	أن يقوم ، ينهض ، النهوض
خاموشانيدن	خاموش	أن يسكت ، الإسكات
خاموشيدن	خاموش	أن يسكت ، السكوت
خايدن	خا (ى)	أن يمتص ، يمص
خراشيدن	خراش	أن يمزق ، يخرش
خراميدن	خرام	أن يتبختر ، يمشي مزموأ

المصدر	المادة	المعنى
خَرَّأَيْدَنْ	خَرَّان	أَنْ يَجْعَلَهُ يَشْتَرِي
خَرَّوْشَانِيدَنْ	خَرَّوْشان	أَنْ يَصِيح ، الصَّباح
خَرَّوْشِيدَنْ	خَرَّوش	أَنْ يَصِيح ، الصَّباح
خَرِيدَنْ	خَر	أَنْ يَشْتَرِي ، الشَّراء
خَرِيدَنْ	خَرْتَر	أَنْ يَرْحَف ، يَجْو
خَسْبَانِيدَنْ	خَسْبَان	أَنْ يَنْوَم ، التَّنَوُّم
خَسْبِيدَنْ	خَسْب	أَنْ يَرْكَل بِالْقَدَم
خَسْبِيدَنْ	خَسْب	أَنْ يَنَام ، يَرْقَد ، يَنْعَس
خَسْتَنْ	(غَيْر مُسْتَعْمَل)	أَنْ يَجْرَح ، يَمْرُض ، يَعْتَل
خَفَّأَيْدَنْ	خَفَّان	أَنْ يَنْوَم ، التَّنَوُّم
خَفَّشَنْ	خَفَّش . خَوَاب	أَنْ يَنَام ، النَّوْم
خَفَّيدَنْ	خَفَّ	أَنْ يَخْفَت ، الْإِخْتِنَاق
خَلِيدَنْ	خَلَّ	أَنْ يَقْرُص ، يَشْك ، يَلْدَغ
خَمَّوْشِيدَنْ	خَمَّوش	أَنْ يَسْكُت ، يَصْمُت ، الصَّمْتُ
خَمَّيدَنْ	خَمَّ	أَنْ يَنْثِي ، يَطْوِي ، يَنْهَكُم . يَسْخَر
خَشَّأَيْدَنْ	خَشَّان	أَنْ يَضْحَك ، الْإِضْحَاقُ
خَشَّأَيْدَنْ	خَشَّان	أَنْ يَضْحَك ، الْإِضْحَاقُ
خَشَّيدَنْ	خَشَّ	أَنْ يَضْحَك ، الضَّحْكُ
خَوَّابَانِيدَنْ	خَوَّابَان	أَنْ يَنْوَم ، التَّنَوُّم
خَوَّابَانِيدَنْ	خَوَّابَان	أَنْ يَنْوَم ، التَّنَوُّم
خَوَّابِيدَنْ	خَوَّاب	أَنْ يَنَام ، يَرْقَد ، النَّوْم
خَوَّاسْتَنْ	خَوَّاه	أَنْ يَطْلُب ، يَرْيد . يَرْغَب
خَوَّانْدَنْ	خَوَّان	أَنْ يَقْرَأ . يَنَادِي . يَسْمِي
خَوَّرْدَنْ	خَوَّر	أَنْ يَأْكُل . الْأَكْلُ

المصدر	المادة	المعنى
دادن	دِه	أن يعطي ، الإعطاء
داشتن	دار	أن يملك ، الملكية
دامانیدن	دامان	أن يجعله يتنفس ، أن يتنفس
دامیدن	دام	أن يجعله يتنفس ، أن يتنفس
دانستن	دان	أن يعرف ، المعرفة ، العلم
دختن	دوز	أن يحبك ، يحيط ، الخياطة
درختیدن	درخش	أن يلعب ، يتلأ ، يضوي
درختانیدن	درختان	أن يجعله يلعب أو يتلأ
درختیدن	درختس	أن يلعب ، يتلأ
درودن	درو . درو	أن يحصد ، الحصاد
درودیدن	درو	أن يحصد ، الحصاد
دریدن	در	أن يمزق ، يفتق ، يقطع
دزدانیدن	دزدان	أن يجعله يسرق ، يسلب
دزدیدن	دزد	أن يسرق ، يسلب
دمیدن	دم	أن يتنفس ، التنفس
دندان	دَن	أن يمشي مرحاً ، أن يرح
دواندن	دوان	أن يجعله يجري ، أن يجري
دوانیدن	دوان	أن يجعله يجري ، أن يجري
دوختن	دوز	أن يحبك ، أو يحيط ، يجمع
دوزانیدن	دوزان	أن يجعله يحيط الثوب
دوزیدن	دوز	أن يحيط
دوشانیدن	دوشان	أن يجعله يحلب

المصدر	المادة	المعنى
دُوشِدَن	دوش	أن يحلب
دُويدَن	دَو	أن يجري ، يجري
دِيدَن	بين	أن يرى ، الرؤية
(د)		
رائدَن	رَآن	أن يسوق ، السوق
رُبايِدَن	رُباي	أن يجعله يحطّط
رُبودَن	رُباي	أن يحطّط ، الحطّط
رُكُيَاَن	رَر	أن يصبغ ، الصباغة
رُساندَن	رُسان	أن يوصل ، الإيصال
رُسانيدَن	رُسان	أن يوصل ، الإيصال
رُستَن	رُه	أن يتخلص ، الخلاص
رُستَن	رُو (ى)	أن ينمو ، ينبت
رُسيِدَن	رُس	أن يصل ، الوصول
رُشتَن	رُيس	أن يغزل ، الغزل
رُشتَن	رَر	أن يصبغ ، الصباغة
رُفتَن	رُو	أن يذهب ، الذهاب
رُفتَن	رُوب	أن يكس ، الكس
رُقصاندَن	رُقصان	أن يجعله يرقص ، الرقص
رُقصيدَن	رُقص	أن يرقص ، الرقص
رُكيدَن	رُك	أن يزجر ، يبرطم
رُميدَن	رُم	أن يحتل ، يخاف ، يشرّد
رُنجانيدَن	رُنجان	أن يتعب ، يؤذي ، الالتهاب

المصدر	المادة	المعنى
رَتَجِدْنَ	رَتَج	أَنْ يَتَعَبَ ، يَغْضَبَ ، التَّعَبَ
رَهَادَنَ	رَهَ	أَنْ يَخْرُجَ ، يَخْلُصَ ، التَّحْرِيرَ
رَهَانْدَنَ	رَهَان	أَنْ يَخْرُجَ ، يَخْلُصَ ، التَّحْرِيرَ
رَهَانِدَنَ	رَهَان	أَنْ يَخْرُجَ ، يَخْلُصَ
رَهِيدَنَ	رَهَ	أَنْ يَتَخَلَّصَ ، يَتَحَرَّرَ
رُوبِيدَنَ	رُوب	أَنْ يَكْتَسَ ، الْكَتْسَ
رُوفَتَنَ	رُوب	أَنْ يَكْتَسَ ، الْكَتْسَ
رُويَانِيدَنَ	رُويَان	أَنْ يَجْعَلَ يَنْمُو ، الْإِنْمَاءَ ، التَّنْمِيَةَ
رُويْدَنَ	رُويَ	أَنْ يَنْمُو ، التَّمَوَ
رِيغَتَنَ	رِيزَ	أَنْ يَصُبَ ، الصَّبَ ، الْإِنصَابَ
رِيَسَتَنَ	رِيَسَ	أَنْ يَغْزَلَ ، أَنْ يَتَوَحَّجَ
رِيَسِيدَنَ	رِيَسَ	أَنْ يَغْزَلَ ، الْغَزَلَ
رِيَشَتَنَ	رِيَسَ	أَنْ يَغْزَلَ ، الْغَزَلَ

(ز)

زَادَنَ	زَايَ	أَنْ يَلِدَ ، الْوِلَادَةَ
زَايْدَنَ	زَايَ	أَنْ يَلِدَ ، الْوِلَادَةَ
زَايْدَنَ	زَايَ	أَنْ يَلِدَ ، الْوِلَادَةَ
زَهْ أَبَانِيدَنَ	زَدَايَان	أَنْ يَجْعَلَ يَصْقَلُ
زَدَايِيدَنَ	زَدَايَ	أَنْ يَصْقَلُ ، الصَّقَلَ
زَدَنَ	زَنَ	أَنْ يَضْرِبَ ، الضَّرْبَ
زَدُودَنَ	زَدَايَ	أَنْ يَصْقَلُ ، الصَّقَلَ
زُونُودَنَ	زَنَايَ	أَنْ يَصْهَلُ ، الصَّهْلَ
زَبِيدَنَ	زَبَ	أَنْ يَلِيقَ ، الْإِلَاقَةَ

المصدر	المادة	المعنى
زَيْسْتَن	زَيّ	أن يعيش ، يحيى ، الحياة
(ز)		
زَكِيدَن	زَك	أن يضطرب ، يثور ، هياج
زُولِيدَن	زُول	أن يشوش ، يخلط
(س)		
سَاخْتَن	ساز	أن يجعل ، الجعل
سَاوِيدَن	ساز	أن يحضر ، يجهز ، التحضير
سَايَانِيدَن	سايان	أن يجعله يحك أو يمسح
سَايِيدَن	ساي	أن يحك ، يمسح
سَيَرْدَن	سيار	أن يطوي ، أن يسلك
سَيَرْدَن	سيار	أن يودع ، الإيداع
سَيَتَانَدَن	سَيَتان	أن يأخذ ، الأخذ
سَيَتَانِيدَن	سَيَتان	أن يأخذ ، الأخذ
سَيَتَانِيدَن	سَيَتان	أن يأخذ ، الأخذ
سَيَتَانِيدَن	سَيَتان	أن يمدح ، المدح ، الثناء
سَيَتَرْدَن	سَيَر	أن يشحذ ، يخلق
سَيَتُونَدَن	سَيَتان	أن يمدح ، المدح
سَيَتُونَدَن	سَيَتان	أن يحارب ، يبارك ، يخاصم
سَيَتُونَدَن	سَيَتان	أن يجعله يغتني
سَيَتُونَدَن	سَيَتان	أن يغني ، الغناء
سَيَتُونَدَن	سَيَتان	أن يخلق ، يمجس ، يخلط
سَيَتُونَدَن	سَيَتان	أن يغني ، يترنم

المصدر	المادة	المعنى
سُتِنَ	سُنِبَ	أن يثقب الخرز ، أن يلضم
سُكِّلِدَنَ	سُكَّال	أن يفكر ، يظن
سُتَّجَانِدَنَ	سُتَّجَان	أن يجعله يزن
سُتَّجِدَنَ	سُتَّج	أن يزن ، الوزن
سُوخِتَنَ	سُوْز	أن يحرق ، يحترق ، الحريق
سُوْدَنَ	سَائِ	أن يحلج ، يحج
سُوْزَانِدَنَ	سُوْزَان	أن يحرق ، يشعل ، الإحراق
سُوْزَانِدَنَ	سُوْزَان	أن يحرق ، يشعل ، الإحراق

(ش)

شَارِبِدَن	شار	أن ينصب ، أن يندفع
شَاشِدِنَ	شَاش	أن يتبول ، التبول
شَانِدِنَ	شان	أن يمشط الشعر ، يسه الشعر
شَاهِدِنَ (شاهيدن)	شاه	أن يتقي ، يتعفف
شَايَانِدِنَ	شايان	أن يجعله يمشط الشعر
شَايِسْتَنَ	شَاي (فعل ناقص)	أن يحوز ، يليق
شَتَافَتَنَ	شَتَاب	أن يسرع ، يتعجل
شُدَنَ	شَوْ	أن يصير ، الصيرورة
شُدَّيَارِدَنَ	شُدَّيَار	أن يحرق ، الحرق
شَرَّائِدِنَ	شَرَّان	أن يجعله يفيض
شَرْمِيدَنَ	شَرْم	أن يحجل ، الحجل
شَرِيدَنَ ، شَرِيدَنَ	شَر	أن يفيض ، الفيض
شُسْتَنَ	شَوِي	أن يغسل ، الغسل
شِيكَارِيدَنَ	شِيكَار	أن يصيد ، الصيد

المصدر	المادة	المعنى
شكافانيدن*	شكافان	أن يجعله يشق أو يقطع
شكافتن*	شكاف	أن يشق ، أن يكسر
شكافيدن*	شكاف	أن يشق ، يقطع
شكستن*	شكستن	أن يكسر ، الكسر
شكفتن*	شكاف	أن يشق ، يقطع
شكفتن*	(غير مستعمل)	أن يعجب ، يتعجب
شكفتن*	شكفتن	أن يزدهر ، يفتح
شكوفتن*	شكوف	أن يزدهر ، يفتح
شكوفيدن*	شكوف	أن يزدهر ، يفتح
شكيبيدن*	شكيب	أن يصبر
شگفتانيدن*	شگفتان	أن يجعله يزدهر أو يفتح
شگفتانيدن*	شگفتان	أن يجعله يزدهر أو يفتح
شگفتيدن*	شگفتن	أن يتعجب
شگفتيدن*	شگوف	أن يزدهر ، يفتح
شگوفتن*	شگوف	أن يزدهر ، يفتح
شمریدن*	شمار	أن يعد ، يحصى ، بحسب
شناختن*	شناس	أن يتعرف ، التعرف
شناختانیدن*	شناسان	أن يعرف ، التعريف
شناختانيدن*	شناسان	أن يعرف ، التعريف
شناختانیدن*	شناس	أن يعرف ، التعرف
شناویدن*	شناو	أن يعوم ، يسبح
شنفتن*	شنو	أن يسمع ، السمع
شنوائیدن*	شنوان	أن يسمع ، الإسماع
شنودن* ، شنودن*	شنو	أن يسمع ، السمع

المصدر	المادة	المعنى
شُئِدْنَ . شُئِدْنَ شُؤِبَانِدْنَ شُؤِيبِدْنَ	شُئِو شُؤِبَان شُؤِو	أَنْ يَسْمَعَ ، السَّمْعُ أَنْ يَجْعَلَ يَغْسِلُ . أَنْ يَغْسِلُ ، الْغَسِيلُ
(ط)		
طَلِبِيدْنَ	طَلَب	أَنْ يَطْلُبَ ، يَبْتَغِي فِي طَلَبٍ
(غ)		
غَرَّاشِيدْنَ غَرَّامِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ غَرَّابِيدْنَ	غَرَّاش غَرَّام غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب غَرَّاب	أَنْ يَخْرُجَ ، يَخْرُجُ أَنْ يَزْجُرَ ، يَزْأَرُ ، يَرْعَدُ أَنْ يَزْجُرَ ، يَزْأَرُ ، يَرْعَدُ أَنْ يَزْجُرَ ، يَزْأَرُ ، يَرْعَدُ أَنْ يَجْعَلَ يَتَدَحَّرُ ، التَّدَحُّرُجُ أَنْ يَتَدَحَّرُ ، التَّدَحُّرُجُ أَنْ يَتَدَحَّرُ ، التَّدَحُّرُجُ « يَنْعَسُ ، يَرْقُدُ ، يَنَامُ » أَنْ يَنْعَسَ ، يَرْقُدَ
(ف)		
فُتَّادْنَ فُتَّارِيدْنَ فُتَّالِيدْنَ فُتَّامِيدْنَ فُتَّامِيدْنَ	افْتَّ فُتَّار فُتَّال ، فُتَّال فُتَّام فُتَّام	أَنْ يَفْتَحَ ، يَفْتَحُ أَنْ يَفْرُقَ ، يَفْرُقُ ، التَّمْزِيقُ أَنْ يَفْرُقَ ، يَفْرُقُ ، التَّمْزِيقُ أَنْ يَنْدَفِ (الْقَطَنُ أَوْ الصَّوْفُ) أَنْ يَرْفَعَ ، الرَّفْعُ

المصدر	المادة	المعنى
فَرَّاشَتَن	فَرَّاز	أن يرفع، الرفع
فَرَّاشِيدَن	فَرَّاش	أن يرتد، يقشعر
فَرَّسَادَن	فَرَسَت	أن يرسل، الإرسال
فَرَّوَدَن	فَرْمَا (ى)	أن يبلي، يتحطم، يندثر
فَرَّسِيدَن	فَرْمَا (ى)	أن يبلي، يتحطم، يندثر
فَرْمودَن	فَرْمَا (ى)	أن يأمر، يفضل، الأمر
فَرَوُخَتَن	فَرُوش	أن يبيع، البيع
فَرُوشَتَن (فَرُوزِيدَن)	فَرُوز	أن يشعل، يضيء
فَرُوشِيدَن	فَرُوش	أن يبيع، البيع
فَرِيضَتَن	فَرِيب	أن يخدع، الخديعة
فَرَّوَدَن	فَرَسَر	أن يتجمد، التجمد
فَشَارَدَن	فَشَار	أن يعصر، يضغط، الضغط
فَشَانَدَن	فَشَان	أن ينثر، النثر
فَشَرَّدَن	فَشَار	أن يعصر، يضغط، الضغط
فَغَنَدَن	فَغَن	أن يثقل، يرمي، يطرح
فَهْمَانِيدَن	فَهْمَان	أن يفهم، الإفهام
فَهْمِيدَن	فَهْم	أن يفهم، الفهم

المصدر	المادة	المعنى
كاويدن	كاو	أن يشق ، يزق
كزودن	كزن	أن يعمل ، يصنع
كفتادن	كفتا (ى)	أن يفتح ، الفتح
كفتن	كار	أن يزوع ، يحرث
كفتن	كش	أن يقتل ، القتل
كشودن	كشا (ى)	أن يفتح ، الفتح
كشيدن	كش	أن يسحب ، يرسم
كشدن	كن	أن يحفر ، الحفر
كويدن	كوب	أن يدق ، الدق
كوشيدن	كوش	أن يجتهد ، يسعى
كوفتن	كوب	أن يدق ، الدق

(گك)

گادن	گا (ى)	أن ينكح ، النكاح
گاميدن	گام	أن يمشي ، يخطو
گايدن	گا (ى)	أن ينكح ، النكاح
گداختن	گداژ	أن يذوب ، ينصهر
گدازيدن	گداز	أن يذوب ، ينصهر
گداردن	گدار	أن يعبر ، يمضي
گداشتن	گدار	أن يترك
گدراندن	گدراڻ	أن يجعله يمر ، التمير
گدرايدن	گدراڻ	أن يجعله يمر ، التمير
گدشتن	گدار . گذر	أن يمر ، يعبر ، يمضي
گيرايشتن	گيراي	أن يميل إلى ، يحب

المصدر	المادة	المعنى
گيرائيدَن	گيرای	أن يميل إلى ، يحب ، الميل
گيردائيدَن	گيردآن	أن يُحيل ، يصير
گيردِيدَن	گيرد	أن يصير ، يدور ، يحيل إلى
گيرستن	گيرى	أن يبكى ، البكاء
گيرفتن	گير	أن يأخذ ، يمسك
گيرويدَن	گيرو	أن يتبع ، يطع ، يقبل ، يرهق
گريختن	گريز	أن يهرب ، يفر
گزاردَن	گزار	أن يوفي ، أن يعبر ، يترك
گزارشتن	گزار	أن يوفي ، أن يعبر ، يترك
گزيْدَن	گز	أن يعض ، العض
گزيْدَن	گزين	أن يختار ، ينتخب
گسارْدَن	گسار	أن يترك ، يشرى
گستردَن	گستر	أن يفرش ، يسط
گستن	گسل	أن يقطع ، يمزق
گسلْدَن	گسل	أن يقطع ، يمزق
گشادَن	گشا (ى)	أن يفتح ، القتح
گشتن	گزد	أن يدور ، أن يصير
گمودَن	گشا (ى)	أن يفتح ، القتح
گفتن	گو (ى)	أن يقول ، القول
گماشتن	گمار	أن ينفد ، أن يندب ، أن يوكل
گنجيدَن	گنج	أن يختزى ، يشمل
گنْدَانيدَن	گنْدان	أن يجعله يئن أو يفسد
گنْدَن	گن	أن يئن ، يفسد
گنديْدَن	گن	أن يئن ، يفسد

المصدر	المادة	المعنى
غير انشدن	غير ان	أن يجعله بمسك أو يأخذ
غير انيدن	غير ان	أن يجعله بمسك أو يأخذ

(ل)

لاشدن	لان	أن يثير ، يحرك
لايدن	لان	أن يثير ، يترك
لايدن	لاى	أن يتحدث ، يشكو
لوزانيدن	لوزان	أن يجعله يرتعد
لوزيدن	لوز	أن يرتعد ، يهتز
ليشدن	ليس	أن يلعق ، اللعق
لغزانيدن	لغزان	أن يجعله ينزلق
لغزیدن	لغز	أن ينزلق
لنگیدن	لنگ	أن يعرج ، العرج
لوغانيدن	لوان	أن يجعله يحلب
لوغيدن	لوع	أن يحلب
لوسیدن	لوس	أن يخدع ، ينافق
ليسیدن	ليس	أن يلعق ، اللعق

(م)

مالیدن	مال	أن يمسح ، يمك
ماندن	مان	أن يبقى ، البقاء
مانستن	مان	أن يشابه
مردن	مير	أن يموت ، يمضي ، الموت
مکیدن	مك	أن يرضع ، يمص

المصدر	المادة	المعنى
مولیدن	مول	أن يعوق - يؤخر
موییدن	موی	أن ييكي ، ينوح
(ن)		
نازیدن	ناز	أن يتدلل
نالیدن	نال	أن يشكو ، يتحجب
نامیدن	نام	أن يسمي ، التسمية
نیشتن	نویس	أن يكتب ، الكتابة
نشاندن	نشان	أن يرقم ، يفرس ، يجلس
نشستن	نشین	أن يجلس ، الجلوس
نگاریدن	نگار	أن يرقم ، ينقش
نگاشتن*	نگار	أن يرقم ، ينقش
نگریدن*	نگر	أن ينظر ، النظر
نگریستن*	نگر	أن ينظر ، النظر
نمودن ، نمودن*	نما (ی)، نما (ی)	أن يظهر ، يُظهر
نهادن*	نه	أن يضع ، الوضع
نهفتن	نهفت	أن يخفي ، يغطي
نهییدن	نه	أن يفكر ، يحزن
نواختن*	نواز	أن يدلل ، يتلطف
نوازیدن*	نواز	أن يدلل ، يتلطف
نورزیدن*	نورزد	أن يطوي ، الطي
نوشانیدن*	نوشان	أن يجعله يشرب
نوشتن*	نویس	أن يكتب ، الكتابة

المصدر	المادة	المعنى
نوشيدَن* نوشيدَن	نوش نوش	أن يشرب ، الشرب أن يصغي
(هـ)		
هراسيدَن هيشَتَن* هيلدَن* هوشيدَن	هراس هَل هَل هوش	أن يربح - يربح أن يترك ، الترك أن يترك ، الترك أن يعقل ، يفكر
(و)		
وَزَزِيدَن* وزيدَن	وَزَز وز	أن يمارس ، يواظب أن يهب
(ي)		
ياراستَن* يافتَن	يار ياب	أن يقدر ، يتمكن أن يجد ، الوجود

المحتوى

تقديم	١٢ - ٥
القسم الأول : قواعد اللغة الفارسية	
الباب الأول : التعريف باللغة الفارسية	٢٦ - ١٣
تمهيد - حروف الهجاء - الحركات - ملاحظات على بعض الحروف	
الباب الثاني : الاسم	٥٧ - ٢٧
أنواع الاسم - المذكر والمؤنث - المعرفة والتكرار - حالات الاسم : الفاعلية - المفعولية - الإضافة - النداء	
الباب الثالث : الضمائر	٧٤ - ٥٩
١ - الضمير الشخصي ٢ - الضمير المشترك ٣ - ضمير الموصول ٤ - ضمائر الإشارة ٥ - ضمائر الاستفهام	
الباب الرابع : الفعل - المصدر	١٠٤ - ٧٥
أولاً : ما يصرف مع المصدر المرخم : ١ - الماضي المطلق ٢ - الماضي الناقص أو الاستمراري ٣ - الماضي القريب ٤ - الماضي البعيد	

٥ - الماضي الشكّي أو الاتزامي ٦ - المستقبل	١١٤ - ١٠٥
ما يشتق من المصدر المرخم : اسم المفعول	
ثانياً : ما يصرف مع المادة الأصلية : ١ - المضارع	
الاتزامي ٢ - المضارع الإخباري (الحال) -	
٣ - الأمر - ٤ - الدعاء	
ما يشتق من المادة الأصلية : ١ - اسم الفاعل	
٢ - اسم المفعول ٣ - الصيغة الحالية - ٤ - المصدر الشئني .	
النفي والنهي - الصيغة الوصفية - اللازم والمتعدي - المبني للمجهول	
الباب الخامس : الصفة	١١٤ - ١٠٥
التركيب الوصفي - أنواع الصفات - تقسيم الصفات من حيث المعنى	
الباب السادس : الأعداد	١٢٦ - ١١٥
١ - العدد الأصلي - ٢ - العدد الترتيبي (الوصفي)	
٣ - العدد الكسري - ٤ - العدد التوزيعي	
الباب السابع : الحروف والقيود والأصوات	١٤٣ - ١٢٧
حروف الإضافة - حروف الربط (حروف العطف) - السوابق واللاحق - القيود - الأصوات	
الباب الثامن : الجملة في اللغة الفارسية	١٥٥ - ١٤٥
تركيب الجملة - تحليل العبارات (تجزيه وتركيب)	
تطبيقات عامة	١٥٩ - ١٥٦

أولاً : النصوص الثرية ... ١٦١ - ٢٦٤

- ١ - مناجات ... ١٦٥
- ٢ - مناجات ... ١٦٩
- ٣ - حكايت ... ١٧١
- ٤ - خلق در شنبین مدح و ذم ... ١٧٣
- ٥ - کلیله و دمنه ... ١٧٥
- ٦ - معنما ... ١٧٧
- ٧ - عمل ... ١٧٨
- ٨ - جمعیت بین الملل صلیب سرخ ... ١٨١
- ٩ - حکایت ... ١٨٣
- ١٠ - از بحر خدا سخنان ... ١٨٥
- ١١ - ممتازترین نسخه بوستان سعدی ... ١٨٧
- ١٢ - از کلیله و دمنه ... ١٨٩
- ١٣ - أبو بکر رازی ... ١٩٢
- ١٤ - از برکت علم ... ١٩٥
- ١٥ - جنگ جز ویرانی و نابودی انسانها حاصل ندارد ... ١٩٧
- ١٦ - ابو الغلاء معری ... ٢٠٠
- ١٧ - هفده دی ، سالروز آزادی زنان ایران ... ٢٠٣
- ١٨ - راه و راهسازی ... ٢٠٥
- ١٩ - ترجمه از لامارتین ... ٢٠٨
- ٢٠ - مرا دیوانه کرد ... ٢١٠
- ٢١ - چرا باید ورزش بکنیم ؟ ... ٢١٢

۲۲-	ابو علی سینا	۲۱۵
۲۳-	مقام ابن سینا در پزشکی	۲۱۷
۲۴-	ژرمنال امیل زولا	۲۱۹
۲۵-	علم پدر آموز	۲۲۲
۲۶-	از کلیله و دمنه	۲۲۴
۲۷-	کریستف کلمب و امریکا	۲۲۶
۲۸-	حسرت خوردن	۲۲۹
۲۹-	تهذیب خداوند زادگان	۲۳۱
۳۰-	سلطان محمود غزنوی	۲۳۳
۳۱-	تغییر رنگه ، راهی برای دفاع (۱)	۲۳۶
۳۲-	تغییر رنگه ، راهی برای دفاع (۲)	۲۳۸
۳۳-	حکایت	۲۴۱
۳۴-	از سخنان مهاتما گاندی رهبر هند	۲۴۴
۳۵-	حکایت	۲۴۷
۳۶-	نکبت فسق و فجور	۲۴۹
۳۷-	کریمتر از حاتم	۲۵۲
۳۸-	صیادی بی مهارت	۲۵۴
۳۹-	میرزا تقی خان امیر کبیر	۲۵۷
۴۰-	سلیمان پیغمبر	۲۶۰
ثانیاً - النصوص الشعرية ... ۲۶۵ - ۳۰۳		
۱ -	مناجات	۲۶۷
۲ -	بوی جوی مولیان	۲۹۶
۳ -	خوی مرد دانا	۲۷۰
۴ -	مرد خدا	۲۷۲

۲۷۳	۵ - موری میازار
۲۷۴	۶ - انتظار
۲۷۶	۷ - شوخ پنهان کردن
۲۷۷	۸ - عشق
۲۷۸	۹ - مرد نحوی و کشتنیان
۲۸۰	۱۰ - آئین مردم هنری
۲۸۲	۱۱ - از رباعیات خیام
۲۸۶	۱۲ - مونس جان
۲۸۸	۱۳ - سخن گفتن مرغان با همد
۲۹۰	۱۴ - ناله دو جغد
۲۹۲	۱۵ - لیلی در چشم مجنون
۲۹۴	۱۶ - مادر
۲۹۵	۱۷ - مهر وطن
۲۹۸	۱۸ - صاعقه ما ستم اغنیاست
۳۰۱	۱۹ - مرد وزن
۳۰۲	۲۰ - هنگام سخن

تالفا : من الصحف والمجلات ... ۳۰۵ - ۳۶۳

۳۰۷	۱ - فلسطینی ها در تل آویو و بیت المقدس بمب منفجر کردند
۳۱۰	۲ - پایان جنگ جهانی دوم: پنجاه میلیون قربانی
۳۱۹	۳ - یادی از پدران سالخورده
۳۲۲	۴ - فرهنگ عوام

- ۵ - مخارج افاده ای ... ۳۲۵
 - ۶ - دو پیکره سینما ... ۳۲۸
 - ۷ - ۲۰۲۱ پزشک خارجی در ایران کار میکنند ... ۳۳۲
 - ۸ - ۹۰ درصد داروهای بی فایده و یا خطرناک است ... ۳۳۴
 - ۹ - ۱۸ میلیون تومان پودر و ماتیک ... ۳۳۷
 - ۱۰ - شراب خام در تلویزیون ... ۳۳۹
 - ۱۱ - چین ... ۳۴۱
 - ۱۲ - سفرهای طولانی پرندگان ... ۳۴۵
 - ۱۳ - در یزد بر بام خانه ها ۱۵ هزار زرتشتی آتش افروختند ... ۳۴۸
 - ۱۴ - اتومبیل بداخل نانوائی رفت ... ۳۵۰
 - ۱۵ - پنجه در پنجه دشواریها ... ۳۵۱
 - ۱۶ - دلارهایی که برای محمد علی در راه است ... ۳۵۴
 - ۱۷ - جوان ترین شناگر دریای مانش ... ۳۵۶
 - ۱۸ - هوا در شمال آفتاب و در جنوب بارانی است ... ۳۵۷
 - ۱۹ - برای خرید کردن در کپنهاگ توقف کنید ... ۳۵۹
 - ۲۰ - آگهی استخدام ... ۳۶۲
- ملحقات ... ۳۶۵ - ۳۹۴

أمثال فارسیة - الفصول الأربعة - الشهور
 الفارسیة - التقویم الإيراني - أيام الأسبوع
 - المصادر الفارسیة وموادها الأصلية